

**TÜRKMENISTANYŇ MILLI MEDENIÝET «MIRAS» MERKEZI
TÜRKMENBAŞY ADYNDAKY TÜRKMENISTAN MILLI
GOLÝAZMALAR INSTITUTY**

GARAJAOGLAN

قراجہ اوغلان

**Taýýarlanlar:
Kakajan Ataýew,
Dawut Orazsähedow**

AŞGABAT «MIRAS» 2006

UOK 894.361+820/89(100-87)
G19

G19 Garajaoglan, A: Türkmenistanyň milli medeniýet «Miras» merkezi,
2006 – 204 s.

REDAKTOR
R. Godarow.

XVII asyrdaky ýaşap geçen Garajaoglan ussat şahyr hem-de ökde bagşy-sazanda hökmünde halk arasynda giňden adygypdyr. Garajaoglan türkmen topragynda doglup, ykbal tartyp, bütin ömrüni Anadoly türkmenleriniň arasynda geçirýär. Şahyr ömür boýy dogduk diýaryny arzuwlap gezipdir.

Garajaoglanyň goşgularynyň aglabasy aýdyma öwrülip, şu güne çenli bagşylaryň, il-halkyň dilinden düşmän gelýär. Olarda yşk-söýgi, watançylyk, ynsanperwerlik, tebigat, adamzat ýaşayşy baradaky oýlanmalar, dünýä, jemgyýete akyl ýetirmek baradaky pelsepeler degerli orun tutýar. Şahyr halkyň agzybirligi, il-günüň erkinligi üçin bir Serdara uýmagyň zerurdygyny wagyz-nesihat edipdir.

TMMMM № 061

TDKP № 54

2006

KBK894.361+84(5)

© Türkmenistanyň milli medeniýet
«Miras» merkezi, 2006 ý.
Garajaoglan, 2006 ý.
K. Ataýew, D. Orazsähedow çapa
taýýarlama, 2006 ý.

***Garaşsyz we baky Bitarap Türkmenistanyň
Ilkinji we Ömürlük Prezidenti
Beyik Saparmyrat Türkmenbaşynyň
howandarlygynda neşir edilyär.***

Garajaoglanyň 400 ýyllygyna bagyşlanýar

**«Mukaddes Ruhnama we Garajaoglanyň edebi mirasy
umumyadamzat ruhy gymmatlyklarynyň ulgamynda»
atly halkara ylmy maslahata gatnaşyjylara**

Hormatly alymlar!

Halkara maslahata gatnaşýan gadyrly myhmanlar!

«Mukaddes Ruhnama we Garajaoglanyň edebi mirasy umumyadamzat ruhy gymmatlyklarynyň ulgamynda» atly halkara ylmy maslahatyň açylmagy bilen sizi tüýs ýürekden gutlaýaryn. Parahatçylygyň we asudalygyň paýtagtyna öwrülen şäherimiz Aşgabatda türkmeniň ruhy-medeni gymmatlyklaryny, akyldarlarymyzyň we şaýrlarymyzyň ömür ýoluny, döredijiligini düýpli öwrenmek we dünýä ýaýmak maksady bilen, halkara ylmy maslahatlary geçirmek indi yörgünli däbe öwrüldi. Türkmen halkynyň münýýlyklaryň dowamynda kemala gelen egsilmez aňyýet gymmatlyklary, dünýäniň çar künjünde tanalýan we öwrenilýän baý taryhy bar. Garaşsyzlygymyzy alan ilkinji günlerimizden biz türkmen halkynyň şol ruhy we medeni mirasyny toplamak, öwrenmek we neşir etmek meselelerine döwlet derejesinde yzygiderli üns berýäris.

Türkmenler dünýäniň medeni-ruhy ösüşlerine ummasyz goşant goşan gadymy halklaryň biridir. Pähim-parasata ýugrulan edebiýatda, söz sungatynyň kämil eserlerinde müdimilik özboluşly mekdepleri we ýol-ýörelgeleri döredip, ady äleme dolan dana akyldarlarymyz, söz ussatlarymyz barmak basyp sanardan köpdür. Olaryň aglabasy ata Watanda, gadymy türkmen topragynda ýaşap, halkyna, il-gününe hyzmat etmek miýesser eden hem bolsa, il-gününden aýra düşüp, Watan hijranyny çeken

şahyrlarymyz hem bardyr. Şu günlerde şanly 400 ýyllyk toýy belenilýän, dünýä halklaryna ajaýyp şygrylary miras galdyran Garajaoglan şolaryň biridir. Ol Türkmenistanda doglup, soňra täleýiň emri bilen ene topragyndan jyda düşen şahyrdyr.

Onuň goşgularynda waspy ýetirilýän gül çemene beslenen beýik-beýik daglar, awlagly-örüli ýaýlalar, gyrmyzy we al-ýaşyl donlara bürenen baglar – bularyň bary şahyryň Watan hesretini çekýän dertli we armanly kalbynyň owazydyr. Şahyr atalaryň perişde nazary, eneleriň ýürek mähri siňen mährem Diýaryndan jyda düşüp, şygrylarynyň aglabasyny Watan küýsegine, oňa bolan söýgä sygynyp döredipdir.

Hormatly myhmanlar!

Eziz ildeşler!

Garajaoglanyň şygryýeti – türkmen edebiýatynyň buldurap akýan, söz ajaýyplygyna we jümle nepisligine teňne bolan kalplary gandyryjy çeşmesidir. Onuň gözbaşy ata-babalarymyzyň baş ýol-ýörelge edinen ynsanperwerliginde, ahlak we edep kadalarynda, watanperwerliginde, gözelligi söýmegindedir.

Watandaş şahyrymyz halkyň janly dilinde şygır döretmek bilen, türkmen nusgawy edebiýatyna nur çayan şahyrdyr. Halkyň janly sözleri we dünýewi pikir-hyýallary Garajaoglanyň ylahy zehin eleginde elene-elene, çuňňur many-mazmunly, belent adamkärçilikli duýgulary wasp edişi ajaýyp şahyrana setirlerine öwrülýär. Olar halka düşnükli we onuň uz şygırlara bolan teňneligini gandyryr. Gadymy oguz edebi däplerine öz döwründe eýe çykan Garajaoglan şeýle usulda şygır ýazmak bilen, türkmen şygryýetiniň we türkmen diliniň taryhynda uly özgerişleriň başyny başlady.

Garajaoglan ynsan könlüni, gözelligini we akylyny wasp edişi ussat şahyrdyr. Ol ynsan könlündäki duýgy-düşünjeleri inçelik we nepislik bilen suratlandyryr. Ruhubelentligi şygryýet äleminde baş şygar edinen şahyr, ynsan ogly, ruhuň elmydama galkyp dursun, hemişe umyt bilen ýaşa diýýär. Garaşsyzlygyň erkinlik şemalynyň öwürmegi bilen, Garajaoglanyň şygırlary neşir edilip, olar

türkmen halkynyň kalbynyň töründen orun aldy. Indi olar her bir türkmen okyjysyny dünýä, ýaşayş, ynsan, ömür, haýyr, hoşniýetlilik, halallık, döwletlilik, ruhubelentlik baradaky kämil pelsepeler ummanyna syýahat etmäge çagyýar.

Türkmen halky Oguz han eýýamyndan bäri aýdym-saza uly hormat goýan, ýetmiş iki saz guralyny döredip, adamyň ruhy dünýäsini bezeýän bu sungaty ösdüren halkdyr. Türkmen sazynyň arassalygynyň, özboluşlylygynyň hem hiç bir özge halkyňka meňzemeýänligini dünýä ykrar edýär. Garajaoglan söz sungaty bilen saz sungatyny bilelikde kämil derejede ulanmagy başarypdyr. Bu bolsa halkyň ussat şahyra buýsanmagyna, Garajaoglanyň meşhur ozan-şahyr adyna mynasyp bolmagyna getiripdir. Soňra bagşy-sazandalar Garajaoglanyň ýoluny tutup, şygryrlaryny toý-meylislerde uly yhlas we joşgun bilen aýdym edip aýdypdyr.

Gadyrly myhmanlar!

Halkara ylmy maslahata gatnaşýan eziz ildeşler!

Garasyzlyk ýyllarynda türkmen alymlaryna gadymy türkmen topragynda doglup, dünýä medeniýetine uly goşant goşan türkmen şahyrlarynyň we akyldarlarynyň edebi mirasyny çuňňur öwrenmek we düýpli derňew işlerini alyp barmak üçin oňaly şertler döredildi. Garajaoglanyň doglan gününüň 400 ýyllyk şanly toýuny mynasyp bellemek maksady bilen, döwlet derejesinde dürli çäreler geçirilip, Türkmenistanyň ähli künjeklerinde ussat şahyryň hepdeligi dowam edýär. Ak mermere beslenen Aşgabat şäheriniň in gözeli, in ajaýyp merkezinde çüwdürimlerini we al-elwan gülzarlygyny içinde Garajaoglanyň millilige esaslanýan heykeliniň ör-boýuna galmagy il-günüň ruhuny galkyndyryp, şatlygyny goşalandyrdy. Siziň Türkmenistanyň medeni durmuşynda uly özgerişlikleriň bolup geçýän günlerine gabat gelen halkara ylmy maslahatyňyz bolsa hoş sözli we tämiz payhasly şahyryň sarpasyny we mertebesini has-da beýgeltdi, toýdur dabaralaryň şowhun-şagalaňyny artdyrdy.

Türkmen ruhunyň bürgüt bolup dünýä çykan eýýamynyň beýik danasy, goluna Göroglynyň dutaryny alan ezber ozan-şahyr Garajaoglanyň doglan gününüň

şanly 400 ýyllyk toýy mynasybetli geçirilýän halkara
ylmy maslahatyňyzyň işiniň netijeli hem-de üstünlikli
bolmagyny arzuw edýärim!

Janyňyz sag, işleriňiz rowaç bolsun!

Ruhuňyz belent bolsun!

**Türkmenistanyň
Prezidenti**

**Saparmyrat
Türkmenbaşy**

*Kozan dagyndan neslimiz,
Ary türkmenidir aslymyz,
Warsakdyr gonan obamyz,
Ýat ilde ýar eglär bizi.*

SERDAR BOLSA BIRIMIZ

Kadyr Möwlam, bir dilegim bar senden,
Artdyr biziň şöhratymyz, şanymyz.
Altmyş gardaş bolsak mährem eneden,
Bir supraga¹ el uzatsak barymyz.

On başimiz awlagyny awlasa,
On başimiz baştutanlyk eýlese,
Otuzymyz misli aga söylese,
Içimizde serdar bolsa birimiz.

Bir ýigit silkinip ata müninçä,
Dönüp-dönüp gylyjyny salynça,
Kapyr gelip, bir ýigidi alynça,
Müň kapyra gylyç salsa barymyz.

Garajaoglan diýr, diläliň aman,
Ol belent daglary büredi duman,
Munda Gurhan, ahyretde hem iman,
Zowalsyz jennete girsek barymyz.

¹ Supra – saçak.

TÜRKMEN GYZY

Ala gözli türkmen gyzy
Çeker gider göçlerini.
Daramyş, gerdene dökmüş
Altyn ýüpek saçlaryny.

Hatarynda guba maýa,
Jemalyn menžetdim Aýa,
Ak göwsüne çekmiş saýa,
Bezär gider başlaryny.

Garajaoglan, gyz söýmüş,
Ak göwsi göwsüne degmiş,
Kümüşçi ussalar egmiş
Ýaryň helal gaşlaryny.

ARZUWLAR ÝÖRÄR

Söwdügim, sendedir maýa gowusy,
Bagrymy dilendir jaňynyň sesi,
Her saba, her säher göçüň arkasy,
Agalar begleri arzuwlar ýörer.

Ulgam-ulgam bolup, gollar ýazylar,
Jeren kowar gök monjukly tazylar,
Burny ysyrally, çabytly gyzlar,
Hany, ýaýlam diýer, arzuwlar ýörer.

Däli köňül mydam söýer gowyny,
Algyr guşlar belent gurar öýüni,

Türkmen gyzy hatarlamyş maýany,
Hany, ýaýlam diýer, arzuwlar ýörer.

Garajaoglan diýr, ýürekde derdim,
Gözeli öwmäni dilime berdim,
Soltan hany diýen ýardan aýryldym,
Ýaram ýürekdedir, syzylar ýörer.

GÖZELLERDEN BILERIN

Näler gelse meniň garyp başyma,
Ilden däl-de gözellerden bilerin.
Olar girer gijelerde düýşüme,
Yslaryny ter güllerden alaryn.

Dagdan daga, ýaýlalarda gezdigim,
Galam alyp dessanlaryn ýazdygym.
Ýat illerde jöwlan urup tezdigim,
Islänimi dilberlerden dilärin.

Saralsa-da dökülmeýär pazylym,
Köňül diýer diýar-diýar gezelim.
Soýum türkmen, türkmen bolsun gözelim,
Öläýsem men ol illerde ölerin.

Garajaoglan, gezer çeşme başynda,
Arzym bardyr dilberleriň gaşynda.
Munuň üçin gezer köňül hoşunda,
Hoş gal, ýarym, belki döner gelerin.

SÖZÜM BAR MENİŇ

Ala gözleriňi söýdügim, dilber,
Saňa bir tenhada sözüm bar meniň.
Atlas ýüküm dost köýünde çözüldi,
Bir zülpi garaga nāzim bar meniň.

Ak gollara al-al hynalar ýakar,
Ala göze syýa sürmeler çeker,
Dosty bolan dostuň ýoluna bakar,
Dosta gidýän ýolda yzym bar meniň.

Ýigit bolan gizlin syryn bildirmez,
Gözel bolan gül meňzini soldurmaz,
Her bolar-bolmaza meýil bildirmez,
Bir laçyn awlara bazym bar meniň.

Garajaoglan diýer, gonanlar göçmez,
Bu aýralyk bizden arasyn açmaz,
Bir dāli köňlüm bar, gözelden geçmez,
Gözellerden doýmaz gözüm bar meniň.

ELİNDE GALDY

Pessaý-pessaý ösen sāher ýelleri,
Söwdügim, daglaryň bilinde galdy.
Bir ýany läledir, bir ýany sünbül,
Köňül mürewwetsiz gelinde galdy.

Gelip oturalyň usul-edepli,
Pāk söýgimiz bolsun has muhabbetli,

Kümüßsöw zülplerden altyn jähekli,
Kemer-guşak gyzyň bilinde galdy.

Gel, söwdüгим, sygynaly Subhana,
Alger Laçyn diýrler awyn gapana,
Maza bolsun al ýañakdan öpene,
Ahy-zarym datly dilinde galdy.

Gel indi, heý Garajaoglan, gel indi,
Gara bagrym dilim-dilim dilindi,
Jiger paralandy, iki bölündi,
Bir bölegi gyzyň elinde galdy.

KÖŇLÜM BEREÝIN

Kadyr Möwlam, budur senden dilegim,
Ber maňa bir gözel, köňlüm bereýin.
Itlere bermiş sen, nedir günähim,
Ber maňa bir gözel, köňlüm bereýin.

Gerdeni bir garyş, meňsiz bolmasyn,
Örän gözel bolsun, deňsiz bolmasyn,
Uzyn boýly bolsun, jansyz bolmasyn,
Ber maňa bir gözel, köňlüm bereýin.

Tawus guşy kibi göwsı nagyşly,
Gögerçin duruşly, käklik ötüşli,
Awa goýberilen laçyn bakışly,
Ber maňa bir gözel, köňlüm bereýin.

Garajaoglan diýer, okalyň namaz,
Haka ýalbaralyň, edeliň nyýaz,
Gyzylndan gyrmyzy, akdan ak – beýaz,
Ber maňa bir gözel, köňlüm bereýin.

OÝAN, SÖWDÜGIM, OÝAN

Saba bolsun, men bu ýerden gideýin,
Garyp bilbil kibi perýat edeýin,
Sen durarkaň derdim kime dökeýin?!
Oýan, eý, gözüňi söýdügim, oýan!

Dilberin başynda samyr saç bolar,
Söýüp-söýüp aýrylmasy giç bolar,
Sen gidäýseň, meniň halym hiç bolar,
Oýan, eý, ýüzüňi söýdügim, oýan!

Garajaoglan diýer, söwdaň soraýar,
Oturyp bakjada, zülpün daraýar,
Ýollarda ýitiren ýaryn araýar,
Oýan, eý, özüňi söýdügim, oýan!

ÇYKSAM ÝOLA

Ak gollaryň sala-sala ýöreýän,
Neneň getireýin seni ele men?
Men bir laçyn bolsam, sen bir balaban,
Alsam çañňalyma, çyksam ýola men.

Iliňizde ýokmy düzgün – kadalar,
Ak ellerin altyn tasda ýuwdular,

Seni maňa ýaşyl ördek diýdiler,
Onuň üçin dolaşaryn köle men.

Ýükletdim idegim-kerwen hatarym,
Ýüküm ýüpek, men alana sataram,
Iki bilbil bir kapasda öterem,
Gonmarynmy täze açylan güle men,

Hamana, heý, Garajaoglan, hamana,
Jaňly kerwen ýollamyşam Ýemene,
Söýdüm men ýarymy, eýse kime nä?
Näme etdim meni kowan ile men?

DIL GEREK MAÑA

Söwdügam, arzymy diýmäge saňa,
Bilbil söýledigi dil gerek maňa.
Wah, bagrym kül boldy çoh ýana-ýana,
Ody söndürmäge sil gerek maňa.

Ýandym, ýakyldym-la men ataşlara,
Bardym-da dakyllym men bir çiştere,
Dilindi jigerim, ýazyldym ýere,
Meni galdyrmaga el gerek maňa.

Halym aňlar bolsaň, haldaş bolaly,
Enesiz-atasyz gardaş bolaly,
Ýat il gezem diýseň, ýoldaş bolaly,
Ujy ýar zülünde – ýol gerek maňa.

Garajaoglan aýdar, Baýburt illeri,
Ösüp-ösüp bize geler ýelleri,
Burmalanmyş ýar zülpüniň telleri,
Oňa baglanaýjak gül gerek maňa.

NE DERDIŇ BAR ÝAR SENIŇ?

Her saba, her saba çykar bakarsyň,
Bilmeýäriň, ne derdiň bar, ýar seniň?
Dertli synam yşk oduna ýakarsyň,
Bilmeýäriň, ne derdiň bar, ýar seniň?

Bahar gelmeýänçä güller açylmaz,
Ýarsyz ýaýlalara gonup-göçülmez,
Ukudan galksaň-da, gözüň açylmaz?
Bilmeýäriň, ne derdiň bar, ýar seniň?

Ýaz gelende guran otlar suwlanar,
Jahyl bolanlaryň göwni awlanar,
Ýyl geçende iki baýram bellener,
Bilmeýäriň, ne derdiň bar, ýar seniň?

Garajaoglan diýer, boldugy ýerde,
Jiger kebab bolar gördügi ýerde,
Saba güneşiniň dogdugy ýerde,
Bilmeýäriň, ne derdiň bar, ýar seniň?

GÜLLER YNJARMY?

Äleme gözeller patyşa bolsa,
Oňa hyzmat eden gullar ynjarmy?

Pesden uçan daşdan daşa atylar,
Tolkuny zor bolsa, siller ynjarmy?

Munda gözel bolan soltan saýylar,
Pudak kibi söwdüğine sarylار.
Al-ýaşylly dürli lybas geýiler,
Ýaşylyň üstünde allar ynjarmy?

Telbe edip, akyl-huşum alynça,
Muhabbet-de iki başly bolynça,
Hasrat bitip, wagt-sagat dolynça,
Ýassanyp ýatmaga gollar ynjarmy?

Garajaoglan diýer, iliň nazary,
Her ýeňles dilbere etme bazary,
Dünýäde söýmeli nowjuwan ýary,
Käkileri ýüzde, teller ynjarmy?

ÇOH ZULUMDYR

Aýdan nusga almyş gaşyň egmesi.
Gudratdanmy ala gözün sürmesi?
Neden baglanypdyr göwsüň düwmesi?
Aşyga bu jepa, bu çoh zulumdyr.

Gözel boldum diýip ýokary bakma,
Ganymy guradyp, ýüregim ýakma,
Ynjydyp köňlümi, hatyram ýykma,
Bu ýalan dünýäniň soňy ölümdir.

Garajaoglan diýer, gurban bolaýyn,
Janymy ýoluňda pida kylaýyn,

Gapyňda hyzmatkär, guluň bolaýyn,
Sorasalar, diýgin «Meniň gulumdyr!».

GYRMYZY

Bir jüp bilbil geldi, gondy çemene,
Baş ýaşyl, aýaklary gyrmyzy.
Bal akyp dur dillerinden, lebinden,
Alma kimin ýañaklary gyrmyzy.

Meniň ýarym hem soltandyr, hem handyr,
Datly janym ol gözele gurbandyr,
Hünji degil, sadap degil, merjendir,
Ak golunda golbaglary gyrmyzy.

Bakjamyza üç gül ekdim, bitäýse,
Pudagynda bilbil saýrap ötäýse,
Meniň wadam senden owal ýetäýse,
Mazaryma dikdikleri gyrmyzy.

Üç ýyl boldy şu daglary aşaly,
Baş ýyl boldy, gyz, söwdaňa düşeli,
Galk, gideli, biziň öýe düşelgi,
Başdan-aýak düşekleri gyrmyzy.

Garajaoglan diýer, gelgin ýanyma,
Saňa gelen kaza degsin janyma,
Meni öldür, bas elleriň ganyma,
Goý, diýsinler barmaklary gyrmyzy.

ILLER İÇİNDE

Ala gözleriňi söýdügim, dilber,
Gel, meni aglatma iller içinde
Gördüm jemalyňy, diwana boldum,
Serwiýe meňzetdim dallar içinde.

Garşymyzdan ýagan ýagmyr gar bolar,
Sensiz maňa ýalan dünýä, dar bolar,
Meniň dostum kibi nirde bar bolar
Hakyň ýaratdygy gullar içinde.

Meniň ýarym gülüşinden bellidir,
Sözleri şirindir, datly dillidir,
Gözel söýen ýigit neden bellidir,
Melul-melul gezer iller içinde.

Garajaoglan aýdar ýaryma barsam,
Syýa meňlerine ýüzümi sürsem.
Rakybyň öldügi günleri görsem
Sallanyp gezmeli saglar içinde.

AR DEĞİL

Düwme dakdyraýyn lagly-merjenden,
Ýarsyz galan dünýä başyma zyndan.
Men seni söýerin sydk ile jandan,
Sen meni söýmeseň, söyle, ar degil.

Düwme bezedeýin, göwsüň ak ise,
Çar tarapyň mor sünbüllü bag ise,

Çünkü, gözel, mende meýliň ýok ise,
Meniň işim minnet ile zor degil.

Garajaoglan diýer, almazmy pajy?
Aýralyk şerbeti zäherden aýy.
Dökülmiş goluňdan saçbagyň ujy,
Topla, dilber, sallanmaly ýer degil!

GÜLDÜR-DE ÝÖRE

Başy al öýmeli, sürmeli gelin,
Eliňde bir bada doldur-da ýöre.
Sen meni düşürdiň mähnete, derde,
Gel, aglatdyň meni, güldür-de ýöre.

Ak göwüsiň görünmeýär düwmeden,
Syýa zülpüň ak gerdene agmadan,
Gunça güle hazan ýeli degmeden,
Topla ýaňagyňda, soldur-da ýöre.

Ak göwsüňde düwmeleriň çatylsyn,
Gözeller içinde ähdi bitinsiň,
Bilmen nämähremsiň, bilmen çetinsiň,
Perdäni ýüzüňden galdyr-da ýöre.

Garajaoglan, hile ýokdur sözümde,
Hak nazarym galdy ala gözüňde,
Gudrat nurlaryny gördüm ýüzüňde,
Gözelligiň maňa bildir-de ýöre.

TIZ GEL

Ala gözlerini söýdügim, dilber,
Bu dünýä başyma dar bolan, tiz gel!
Garyp bilbil kimin artýandyr ahym,
Könlümde bar bolsa din-iman, tiz gel!

Men bakjaňdan tirsem gunça-gülüňi,
Neýläýin har almyş sagy-soluňy,
Ençe wagtdyr saklaýaryn ýoluňy,
Galmady takatym, eý, aman, tiz gel!

Jemalyň garşymdan gitmez her zaman,
Düşünseň derdimi edeýin beýan,
Köňüller awlaýan, bir gaşy keman,
Gaşlary kemanym, eý, aman, tiz gel!

Garajaoglan diýer, perişan halym,
Nije bir çekeýin bu yşkyň ýaýyn,
Indi ynsaba gel, lebleri balym,
Şu meniň derdime bol derman, tiz gel!

SÖWDÜGIM

Diňle sen, söwdügim, waspyň eýläýin,
Meňzärsiň açylmyş güle, söwdügim.
Şiriniň yşkyna sözlenen sözi
Şeýda bilbil getir dile, söwdügim.

Täze aý sen, dogduň asman – pelekden,
Jemalyň seçilmez hüýri-melekden,

Atlas köýnegiňi atdyň bilekden,
Kümüş kibi parlar gola, söwdügim.

Kirpikleriň hanjar, jan alar gözüň,
Ýüregime guýduň ataşyň, közüň,
Heniz görmedim men hiç kimsäň ýüzün,
Saldyň sen meni-de ele, söwdügim.

Gaşlaryň helaldyr, gözleriň ala,
Bilbil pygan etdi şol gunça güle,
Bilmen, nätdiň, meni düşürdiň ele,
Güldürdiň, bak, meni ile, söwdügim.

Gözellikde kemalyňy almyş sen,
Ogryn-ogryn dosta salam bermiş sen,
Müň bir dürli gülden reňkiň almyş sen,
Döndürmişsiň reňkiň güle, söwdügim.

Zülpleriňe asylsam men dar diýip,
Gunça güle el uzadam, har diýip,
Goýnuňda bir jüp tomurçak bar diýip,
Gondurdym bilbili güle, söwdügim.

Garajaoglan diýer, özi halynda,
Söýlener sözümiň iliniň dilinde,
Bererin, söwdügim, jany ýoluňda,
Geýin sen gyrmyzy-ala, söwdügim.

ŞOL GÖZELE BAGLYDYR

Bir gözeliň Mejnunyýam, soltanyň,
Hasratyňdan dertli synam daglydyr.

Ne gündizim gündiz, ne gijäm gije,
Meniñ köñlüm şol gözele baglydyr.

Ýañaklary dop-doludyr gül bilen,
Aklym aldy sermest gözi al bilen,
Iliñ ýary ýaşyl geýmiş al bilen,
Meniñ ýarym sada geýmiş çaglydyr.

Bir ýar söýdüm bu älemde birinji,
Goýnunda saklamyş aýwa, turunjy,
Ýar elinde galmyş yşkyň gylyjy,
Çarha urmuş, meniñ golum baglydyr.

Garajaoglan, ýar köýünden gelerem,
Eglenerem, dost ýanynda galaram,
Men ýarymy kokuşyndan bilerem,
Zülüpleri müşki-anbar ýaglydyr.

KEREM EÝLESIN

Dilber bize jebri-jepa
Etmesin, kerem eýlesin.
Bizi goýup ilden-ile
Gitmesin, kerem eýlesin.

Buýr, gideli biziñ oda,
Durmuşym öň gelýän kada,
Tenha aýdylan şol wada
Ýitmesin, kerem eýlesin.

Boýy uzyndyr tal kibi,
Bili inçedir dal kibi,

Bakjadaky bilbil kibi
Ötmesin, kerem eýlesin.

Garajaoglanyň gülleri,
Gözländir ulus illeri,
Şol başa gelen hallary
Datmasyn, kerem eýlesin.

ÝARYM BAR DIÝE

Bilbil howalanyp, belentden uçar,
Has bakja içinde gülüm bar diýip.
Seni söýen ýigit serinden geçer,
Gözeller içinde ýarym bar diýip.

Möwlam bir kararda goýmaz ynsany,
Men seni söýerin, sen-de söý meni,
Belki bir gün geler, idärsiň meni,
Şunda bir diwana ýarym bar diýip.

Men seni söýerin jan bilen tenden,
Möwlam aýyrmasyň söwdügi menden,
Janymy gaýgyrman, ýarym, men senden,
Sat bazarda gul-ýesirim bar diýip.

Garajaoglan diýer, gaşy garadan,
Ýaşmak perdesini aýyr aradan,
Seni, meni bir Möwlamdyr ýaradan,
Eselme, gyz, meniň zorum bar diýip.

DAGY ÝANDYRAR

Eý, agalar, bir ot düşdi bagryma,
Bir ah çeksem, derýa-dagy ýandyrar,
Garyp bilbil gonar gül pudagyna,
Bilbiliň perýady bagy ýandyrar.

Sabadan ugradym ýaryň sesine,
Saçlary dökülmiş ak synasyna,
Neçün duglanar sen bag kölgesine,
Ýüzüniň şuglasy bagy ýandyrar.

Enemiň, atamyň çekdim ýasyny,
Gara gözlim, sylsaň köňül posuny,
Turunç bile başlär ýar mämelerini,
Ölini direlder, sagy ýandyrar.

Garajaoglan diýer, säher çagynda,
Nazarym çoh galdy göwsüň agynda,
Seýrandan gelýärkä Mejnun dagynda
Ýoluny ýitirer, dagy ýandyrar.

GÜL ALAR

Bahar gelip, ýaz aýlary bolanda,
Ol çaýlaryň kenaryny sil alar.
Iki juwan bir karara gelende,
Oglaň gyza nerkes berer, gül alar.

Sap kümüşden akdyr seniň bilegiň,
Hak ýolunda kabul bolsun dilegiň,

Messaý ýöri, mawy donly melegim,
Il arypdyr, ýörişiňden syn alar.

Dolup-daşyp, däli köňül joşalyi,
Köp zamandyr ýar söwdaňa düşeli.
Atmyş zülpün ak gerdenden daşary,
Ösen ýeller zülpleriňden tel alar.

Garajaoglan diýer, gördüm men bir ýar,
Sežde bilen bakdym-da, eýledim nazar,
Elmydam al-ýaşyl geýinip gezer,
Ary gonar, ak gerdenden bal alar.

SOLMAZMYŞ

Ýagan ýagmyr, ösen ýeller,
Dosta garşy giden ýollar,
Bilbiliň gondugy güller,
Saralyp-da, hiç solmazmyş.

Çapar, ýüwrük atlar çapar,
Dert üstüne dertler tapar,
Bir ýigit çekse ahy-zar,
Daýym aglar, hiç gülmezmiş.

Guwanarsañ, Haka guwan,
Myrat tapmaz ýüz öwürer,
Ýaşlygyndan bir ýar söýer,
Artar ömri, hiç ölmezmiş.

Garajaoglan, galasyna,
Garşy durdum belasyna,

Bir gözeliñ söwdasyňa
Düşmeýenler hiç bilmezmiş.

GEZER IKISI

Jüp käkilik bir hatara düzülmüş,
Höwründen aýrylmaz, gezer ikisi.
Darar zülpün, gerden üste çözülmüş,
Hünji bilen merjen düzer ikisi.

Birini meňzetdim algyr laçyna,
Birini meňzetdim misli dogana,
Beýle mynasyplar gelmez jahana,
El göwüsde hyzmat eder ikisi.

Birini meňzetdim bakja gülüne,
Birini meňzetdim selbi dalyna,
Döwedin, galamyn almyş eline,
Soltana arzy-hal ýazar ikisi.

Garajaoglan diýer, ilden illere,
Akyp gidem boz bulanyk sillere,
Göwel ördek kibi kölden köllere
Çyrypyna-çyrypyna ýüzer ikisi.

LÄLEMIDIR, ALMYDYR?

Bir çeçek açyldy Bilal özünde,
Lälemidir, sünbülmidir, gülmüdir?

Ülpül-ülpül eder ýaryň ýüzünde
Zülüpmidir, käkilmidir, telmidir?

Egine al geýer, üstünden ýekta,
Al meni, söwdügim, goýnuňda sakla,
Gara gaş astynda birki, nokta baý,
Ýamydyr, ýa şinmidir, dalmydyr?

Názli ýar ilinden bir salam geldi,
Ajál şerbeti-de bagrymy dildi,
Názli ýar alnyna bir ýaglyk çaldy,
Ýaşylmydyr, lälemdir, almydyr?

Ak ellere al hynalar ýakarlar,
Ala göze syýa sürme çekerler,
Bir ýigidiň söýdügine bakarlar,
Edepmidir, ekrammydyr ýolmudur?

Heý, janadyr, Garajaoglan, heý, jan-a,
Dostum müşk çalynmyş syýa saçyna,
Süzülmişdir bir pyýala içine
Şekermidir, şerbetmidir, balmydyr?

ÝOLLARA BAKAR AGLARYN

Eý, pelek, seniň elinden
Nalalar çeker aglaryn.
Şam-u sāher gözüm ýaşlap,
Jigerim ýakar aglaryn.

Çagyraryn Taňry diýip,
Gel, aglatma meni diýip,

Kimi görsem, seni diýip,
Ýollara bakar aglaryn.

Rehm eýle, begim, urýandyr,
Gözyaşym ýagyş — barandyr,
Gaýgyly göwnüm weýrandyr,
Hijriňi çeker aglaryn.

Medet senden, eý, Allahym
Boýundyr saňa bu janym,
Magşar gününde kepenim
Boýnuma dakar aglaryn.

Garajaoglan, düşüp derde,
Gije-gündiz otda – narda,
Hak kazy boldugy ýerde
Gabrymdan çykar aglaryn.

BENT ETMIŞ

Diňläň, bir gözeliň waspyn aýdaýyn,
Bir meňi bar, şirin jany bent etmiş.
Bir meňi bar göz hem gaş arasynda,
Bir meňi-de ak gerdeni bent etmiş.

Bir meňi başymyň täjidir täji,
Bir meňi Kābede hajydyr hajy,
Bir meňi Urumdan alar hyrajy,
Bir meňi-de aşygyny bent etmiş.

Bir meňiň bahasy Gürji-Gürjüstan,
Bir meňiň bahasy Hind-u Hindistan

Bir meñiň bahasy ol Arabystan,
Bir meňi-de Tatar hany bent etmiş.

Bir meňi bent etmiş Şamy, Halaby,
Bir meňi bent etmiş Müsür, Antebi,
Garajaoglan diýer, näzlimiň lebi,
Bir meňi-de Äli Osmany bent etmiş.

DAG BOLMAZ

Atym, galk gideli dagdan ýokary,
Beýle daglar goç ýigide dag bolmaz.
Ýedi ýerden ýaralarym syzylar,
Bu ýarany çeken ýigit sag bolmaz.

Miwe bermez serwi ile söwüdi,
Men özüme bersem indi öwüdi,
Elleri goýnunda gezen ýigidi,
Ýigit özün görkezmese beg bolmaz.

Öwüt bersem, öwütlerim kâr etmez,
Ol ýaryň hyýaly ýadymdan gitmez,
Bäzbent daksa, görgün golum bag tutmaz,
Dostuň zülpi daňmak üçin bag bolmaz.

Garajaoglan, gorkaram men haramdan,
Aýra düşdüm ýurtdan-harap hanamdan,
Bir ýigidi aýyrsalar eneden,
Enesinden aýra düşen sag bolmaz.

GARA GÖZLİM

Küýze alyp, çeşmä ol suwa gelmiş,
Terlenmiş mämeler ýaňy görülmüş,
Has ýyldyz düwmeler çapraz urulmyş,
Säherde göwsüňi çöz, gara gözlim.

Ne biler gözeli söýmäni akmak?
Sogapdyr gözeliň ýüzüne bakmak,
Pursatyn tapyp-da, ýaňakdan öpmek,
Jan jepa götermez, tez, gara gözlim.

Ýene dumanlandy ýüzi howanyň,
Göwni belent bolar gözel söýeniň
Terlenmiş mämeli bir ýar söýeniň
Ýüregi dos-doly köz, gara gözlim.

Ir ertir säherde mundan geçersiň,
Ýörelgedir ak göwsüňi açarsyň,
Bir gün bolar, gollaryma düşersiň,
Ahmyrym alaryn, gyz, gara gözlim.

Garajaoglan aslyň — soýuň soý bolsa,
Inçe biliň, uzyn boýuň boý bolsa
Berdigiň öpüşüň bary bu bolsa
Wallahy-billahy, az, gara gözlim.

ÝÜREK DOÝARMY?

Ala gözleriňi söýdügim, dilber,
Şirin sözlerinden ýürek doýarmy?

Men bir diwana men, hiç zat bilmezem,
Gözel bolmadygy göwün söýermi?

Düşendim topragy, ýassandym daşy,
Gözüm-den akdyrdym gan bilen ýaşy,
Seni jan-u dilden söýmeýän kişi,
Geçer-de garşynda boýun egermi?

Örtenip uzakdan görmäge geldim,
Jemalyň gördüm-de diwana boldum,
Rehimiň gelmezmi, ynha men öldüm,
Rehmi bolan aşygyna gyýarmy?

Garajaoglan diýer, ynan sözüme,
Goşa hal düzülmüş Aýyň ýüzüne,
Ýarym, seniň dürli-dürli näziňe,
Jan sabr eder, emma ýürek duýarmy?

BIRDİR BU GELİN

Agzy şeker, dili gülün balydyr,
Ah çekdikçe ýüregimi aladyr,
Mün hatar içinde özi ga:ladyr,
Urumda hem Şamda birdir bu gelin.

Garyp bilbil pygan eder nâz bilen,
Gylyç urar, ganlar döker gürz bilen,
İki mün gelin hem dört yüz gyz bilen
Çekilse, çoh agyr geler bu gelin.

Iller, kemi barmy şol gara gaşda?
Dostumyň söwdasy oýnaýyr başda,
Tunus, Tarablusda, goja Maraşda,
Reýhanyň içinde birdir bu gelin.

Hany, bakyň şu gözeliň halyna,
Jüp mämeler yz eýlemiş goýnuna,
Baryň, bakyň Gürjüstanyň iline,
Ajam, Buharada birdir bu gelin.

Garajaoglan diýer, ýarym sallanar,
Jiger-bagrym bölek-bölek bölüner,
Ahyrynda şu dert bilen ölüner,
Jahanda ýeke-täk birdir bu gelin.

MEŇLI DILBER

Akdagyň etegi bir ýaşyl öri,
Örüdir-ä, meňli dilber, örüdir.
Söwdaň ýüregimde ýagy erider,
Ereder-ä, meňli dilber, ereder.

Gyratda galandyr deri – postumyz,
Ykraryndan döndümikä dostumyz?!
Görüň, gara toprak örter üstümüz,
Çüýreder-ä, meňli dilber, çüýreder.

Tämiz bolar bedew atyň ýatagy,
Ýalňyz galmaz goç ýigidiň otagy,
Barar bir näkese deger etegi,
Gaýra dur-a, meňli dilber, gaýra dur.

Garajaoglan diýer, gelip-geçmedim.
Ýar elinden gül badalar içmedim,
Pursat elde eken, alyp gaçmadym,
Bäri dur-a, Meňli dilber, bäri dur!

MEŇLI

Zyba gözel bolmak üçin
Ýara bir meň gerek, bir meň.
Aşyk aklyn almak üçin
Ýara bir meň gerek, bir meň.

Hanjaryn almyş destine,
Meni öldürmek kastyna,
Apbak gerdeniň üstüne
Ýara bir meň gerek, bir meň.

Saklan, meňli peri, sagyn,
Jübüt jübüt heýkeliňi dakyn,
Gözüň gyrasyna ýakyn
Ýara bir meň gerek, bir meň.

Garajaoglan, çäresi nä?
Melhem eýläň ýarasyna,
Iki gaşyň arasynda
Ýara bir meň gerek, bir meň.

ÝARYŇ HELAL GAŞLARY

Ala gözli türkmen gyzy,
Çeker gider göçlerini.

Daramyş, gerdene dökmüş,
Tel-tel ýüpek saçlaryny.

Hatarynda guba maýa,
Jemalyn meňzetdim Aýa,
Ak göwsüni germiş saýa,
Çalar gider peşlerini,

Garajaoglan, bir gyz söýmüş,
Ak göwsi göwsüne degmiş,
Ussat ussa, zergär egmiş,
Ýaryň helal gaşlaryny.

ÝAZ BILEN

Kadyr Möwlam, budur senden dilegim,
Oýnat meni gelin bilen, gyz bilen.
Çyksam Müňbugaga, ýaýla ýaýlasam,
Içsem dury suwlaryny buz bilen.

Dosta giden dogry ýollarym bolsa,
Bilbil kibi şeýda dillerim bolsa,
Gaýyk gaýkyllajak köllerim bolsa,
Içi doly ördek bilen, gaz bilen.

Garajaoglan diýer, azal sürülse,
Müň baş ýüz şäherden harjym berilse,
Yzsyz-sorsuz ýerde köşgüm gurulsa,
Sürsem sapasyny gyş hem ýaz bilen.

DILIMDEN BOLDY

Men bir öz halyma ýören ýigitdim,
Bar zat maňa ganhor zalymdan boldy.
Her ýigide dili bolar belasy,
Men bilýärin, maňa dilimden boldy.

Däli köňül heserlidir heserli,
Aýa dönüp, ýarym gadam basaly,
Egninde hyrkadyr, goly hasaly,
Derwüş aýdar, maňa şalymdan boldy.

Daglara bag bermiş, lälesin bermiş,
Küffara Haýbaryň galasyn bermiş,
Ara balyn bermiş, belasyn bermiş,
Ary aglar, maňa balymdan boldy.

Garajaoglan diýer, huplar, erenler,
Dolduryp badany dosta berenler,
Gökde uçup, perwaz urup ýörenler,
Ýaşylbaş diýr, maňa kölümden boldy.

SAZ ETDIGI ZAMAN

Gel-ä, söwdügim, gel-ä,
Gollaryň boýnuma dola,
Saralaýyn inçe bile,
Bilbil saz etdigi zaman.

Geç, gözel, garşymda durma,
Ölýän, ganyma el urma,

Ýüzüňi menden öwürme,
Ýanyňa ýetdigim zaman.

Ýoluňy aýyrma menden,
Köňül üzülermi senden?
Meger jan aýrylar tenden,
Senden daş gitdigim zaman.

Garajaoglan, il bilmeşe,
Ýanyňda päsgel bolmasa,
Üç gije saba bolmasa,
Dolaşyp ýatdygym zaman.

SAÇYŇ

Galk, söwdügam, geýin, guşan,
Topugyňy örter saçyň.
Gaflat basmyş, uklamyş sen,
«Oýan!» diýip, dürter saçyň.

Galk, söwdügam, geýin, guşan,
Diýdiler söwdaňa düşen,
Söýlesen-e dile düşün,
Ýüpekdendir tar-tar saçyň.

Garajaoglan, dürs söýlär,
Nirä barsa waspyň eýlär,
Baş gulaçda karar eýlär,
Dört gulaçdan artar saçyň.

BAL BOLMAZMY?

Saňa diýem, Bulgar dagy,
Sende özge il bolmazmy?
Sende ýazlaýan gözeliň
Al ýañagy bal bolmazmy?

Bulgar dagy iki hatar,
Gollarynda güller biter,
Bir ýar söýdüm, maňa ýeter,
Iki söýen del bolmazmy?

Bulgar dagy para-para,
Kim al geýer, kimi gara,
Salam söýläň názli ýara,
Aýrylanlar il bolmazmy?

Ýol üstünde baýlar, hanlar,
Hany saňa gonan janlar?
Söýüp-söýlüp aýrylanlar
Ýanyp-ýanyp kül bolmazmy?

Garajaoglan diýr maha,
Dünýä saňa galmaz ah-a,
Seniň kibi patyşaha
Meniň kimin gul bolmazmy?

SÖÝMESEM SENI

Şol dergähden dönsün ýüzüm,
Ölinçäm söýmesem seni.

Gan aglasyn iki gözüm,
Ölinçäm söýmesem seni.

Myradymy aramaýyn,
Hakyň didaryn görmäýin,
Gunça gülüni tirmäýin,
Ölinçäm söýmesem seni.

Bolsun, eý, soltanyň, bolsun,
Her kişi etmişin bilsin,
Gözüme ganly ýaş dolsun,
Ölinçäm söýmesem seni.

Syrym äleme paş bolsun,
Bagrymda biten daş bolsun,
Gözlerim ganly ýaş bolsun,
Ölinçäm söýmesem seni.

Garajaoglan, öli – murda,
Sen düşürdiň meni derde,
Mätäç bolaýyn namarda,
Ölinçäm söýmesem seni.

PELEKDEN ÇEKDIM

Men bu gözellerde görmedim kemlik,
Her ne jepa çeksem, pelekden çekdim.
Huplar bilen ýokdur gaýry bir dawam,
Derdi hupdan däl-de, melekden çekdim.

Ne boldy nāzlime, bilebilmedim,
Ýar meni aglatdy, gülebilmedim,
Her bolar-bolmaza dileg salmadym,
Çoh şükür, dilimi dilegden çekdim.

Bir gizlinje hat göndermiş ýar maňa,
Balyk kibi çümem gaýry ummana,
Berseler jahany, almanam sana,
Indi men elimi pelekden çekdim.

Garajaoglan diýer, janyň awutdym,
Indi gözel sözlerini unutdym,
Yşk ataşyn degirmende üwetdim,
Galbirde elendim, elekden geçdim.

PERMANYM BARMY?

Çyplak geldim, ýene çyplak giderin,
Ölmezlige elde permanyň barmy?
Ezraýyl geler-de, jan talap eder,
Meniň jan bermäge mejalym barmy?

Dirilerler, dälirärler, ýörerler,
Rozy-magşar diwanynda durarlar,
Haramy bar diýip, gorky bererler,
Meniň ýüpek ýükli kerwenim barmy?

Är bolsaň, ärligiň meýdana getir,
Kadyr Möwlam, nogsanymy sen bitir,
Maňa diýrler: gam ýüküni sen göter,
Meniň ýük götäre mejalym barmy?

Garajaoglan diýer, adym öwerler,
Awy boldy iýdigimiz şekerler,
Gözel söýer diýip töhmet ederler,
Meniň Hakdan özge söýenim barmy?

DÜŞDI, NEÝLÄÝIN?

Dost diýip men dost ugrunda köýdügim,
Dostdan maňa ýara düşdi, neýläýin?
Ak göwsüň üstünde myhman boldugym,
Ol-da bir gün boldy, geçdi, neýläýin?

Bir ok atdym garly dagyň ardyna,
Düşdümikä söýgülimiň ýurduna?
Il ýanmasa, men ýanýaryn derdine,
Päsgel aramyzy açdy, neýläýin?

Beýik dagdan aşdym geldim, ýol diýip,
Bakjaňyza el uzatdym, gül diýip,
Ähdi-peýman etdim, bile bol diýip,
Pelek aýyrdy-da seçdi, neýläýin?

Garajaoglan diýer, sen-de men kibi,
Ak eline hyna ýakмыш gan kibi,
Bir depede ýaňy dogan Gün kibi,
Agşam düşüp, ýene ýaşdy, neýläýin?

DÜNYÄ DAR BOLMAZ

Gam iýip, gam çekme, diwana köňül,
Bu dünýä her daýym başa dar bolmaz.

Ýykylyp ýatana gülme, sagyn sen,
Ýigit döwüşmese, onda ar bolmaz.

Howluda baglydyr ýigidiň aty,
Ýigidiň her ýerde söýlener ady,
Altyna çay, oňalmaz erbet – köti,
Asly ham demirden jowahyr bolmaz.

Ýigit bolan ýigit müner, atlanar,
Ýigit bolan her jepaga gatlanar,
Ýigit kölgesinde ýigit saklanar,
Namartlarda kölge, miwe – bar bolmaz.

Ýigit ýykylanda ýigit galdyrar,
Namart bolan näkesligin bildirer,
Namart agladar-da, ýigit güldürer,
Namartlarda namys bolmaz, ar bolmaz.

Garajaoglan melul, gamgyn oturur,
Aglamakdan öz-özünü ýitirer,
Her kes ataşyny mundan göterer,
Ol dünýäde ataş bolmaz, nar bolmaz.

NÄLER BAR?

Halyňa gam çekme, diwana köňül,
Saňa-da bererler ilde näler bar?
Aýwa azlyk etse, turunç, ýogsa nar,
Ur eliňi bäre, dalda näler bar?

Sägininiň, agalar, begler kiçikden,
Ýañagy nāz eden, egri bujakdan,

Arylar bal alar müň bir çeçekden,
Eýjejik aryda, balda näler bar?

Ýigit bolan ýigit dagdyr, galadyr,
Söýmäň siz näkesi, başa beladyr,
Bilbiliň perýady gunça güledir,
Dakynan gözeller, gülde näler bar?

Muny men diýmedim, aşyklar saýran,
Şu dertli synama hanjarlar uran,
Bilmen boz keýikler, bilmen ak jeren
Beýik-beýik gaýa, golda näler bar?

Garajaoglan diýer, ýaraly synam,
Elimden aldyrdym gül ýüzli sonam,
Kimi jennet istär, kimi jähennem,
Jennetden bärdäki ýolda näler bar?

AÇYJY BOLMA

Diňle saňa bir nesihat eýläýin,
Hatyrdan-köňüldeň geçiji bolma,
Ýigidiň başyna bir iş gelende,
Ony ýat illere açyjy bolma.

Mejlisde aryp bol, kelamy diňle,
Il iki söýlese, sen birin söýle,
Eliňden geldikçe sen eýlik eýle,
Hatyra tokunyp, ýykyjy bolma.

Dokunar hatyra kendini bilmez,
Asylzadalardan hiç kemlik gelmez,

Sen eýle eýligi, ol zaýa bolmaz,
Daralyp-da başa kakyjy bolma.

Il arypdyr diňle oba-kendini,
Dagydarlar duzagyňy, bendiňi
Ol ýerde otur sen, göz et kendiňi,
Gaty belentlikden uçujy bolma.

Nesihatdyr munda melhem söýlemek,
Size lazym bolan doýup diňlemek,
Seni söýmeýeni söýmek zaýa emek,
Söý, seni söýenden geçiji bolma.

Garajaoglan söýlär, sözün bişirer,
Yşkyň halkasyny boýdan aşyrar,
Seni bir mejlisde hyjyl düşürer,
Erbet ebtň goýup, göçüji bolma.

GÜLE GETIRER

Säherde ugradym bilbil sesine,
Bilbiliň owazy güle getirer.
Ýigit bolan gizlin saklar syryny,
Namart kalbyndakyn dile getirer.

Ýoldaş bolma ýol bilmeýän ýolsuza,
Goňşy bolma söz aňmaýan dilsiz,
Köňül berme edepsize, aňsyza,
Ahyr abraýyňa hile getirer.

Gözüne bir körüň girsem-de bolmaz,
Bir ýigide syrym bersem-de bolmaz,

Bir ýaman dilim bar, rahat durmaz,
Ýaman dil başyňa bela getirer.

Garajaoglan, sen bir müşgili halda,
Garyp bilbil gonman gidermi dalda?
Uly keramat bar şu datly dilde,
Däli bolanlary ýola getirer.

GÖRESİM GELDI

Ala gözleriňi söýdügim, dilber,
Hijran çekdim, seni göresim geldi.
Altyn kemer gysmyş inçe biliňi,
Uzyn boýlaryňy sarasym geldi.

Eýjejiksiň gözel, etme bu näzi,
Jigerime basdyň ataşy, közi,
Başyňa sanjypsyň güli, nergizi,
Ýüzüňe ýüzümi süresim geldi.

Aladyr gözleriň, syýadyr gaşyň,
Aradym jahany, ýokdur boýdaşyň,
Ýaýlanyň garyndan akjadyr döşüň,
Uzanyp üstünde ölesim geldi.

Garajaoglan diýer, tanaram, tany,
Eýledim ýoluňda gurban bu jany.
Goýnunda beslenen nary, aýwany,
Çözüp düwmeleri, tiresim geldi.

SYNAMDAKY ÝARALAR

Ala gözleriňi söýdügim, dilber,
Men giderin, size galsyn bu ýerler.
Ah çekdikçe gara bagrym eziler,
Melhem almaz synamdaky ýaralar.

Laçyn kiçem bolsa, bermez awuny,
Sen eretdiň ýüregimiň ýagyny,
Dostum, çolanaýyn uza boýuňy,
Sen isteseň, boýna gollar geriler.

Ýanaryn, ataşym serimden gitse,
Dost bagynda o bilbiller seýr etse,
Patyşa emr etmez, Alla emr etse,
Her bir gözel söýenine beriler.

Garajaoglan diýer, halymyz nije,
Üýnümüz gidipdir boşluga – hije,
Ol dosta çolaşsam täkje bu gije,
Istär, ýogsa, boýunjygym burular.

ATAŞYŇA ÝANDYRDYŇ

Ala gözleriňi söýdügim, dilber,
Neçün menden Aý ýüzüňi dönderdiň,
Hyzmatymda biwepalyk duýduňmy?
Gül pudaga garga-zagy gondurdyň.

Geýme diýdim, neçün geýdiň allary,
Başyma getirdiň dürli hallary,

Ysgamaga gyýmadygym gülleri,
Neçün berdiň ýat illere, soldurdyň.

«Bäri gel!» diýdim men, başyň yradyň,
Syýa zülpi Áý ýüzüňe daradyň,
Söýülmezlik bolsa seniň myradyň,
Neçün meni ataşyňa ýandyrdyň?

Garajaoglan diýer, aman, söwdügim,
Ýolumy bekledi duman, söwdügim,
Wallahy, ýamansyň, ýaman, söwdügim,
Neçün meni ýalan sözden gandyrdyň?

GÖRSÜN-DE GITSIN

Menden salam aýdyň gül ýüzli ýara,
Bir salym garşymda dursun-da gitsin,
Azmy, köpmi synamdaky ýaralar,
Gelsin, gözi bilen görsün-de gitsin.

Baryp söhbet eýlemedim gyz bilen,
Aldy meni ýalkym atyp, nüz bilen,
Melhem eýlesin-de şirin söz bilen,
El bilen ýaramy sarsyn-da gitsin.

Garajaoglan diýer, bardyr Ýaradan,
Bir salam gelipdir gaşy garadan,
Eger ki öläýsem men bu ýaradan,
Ýarym jynazamy kylsyn-da gitsin.

ÝAKAR ÝÖRERIN

Diwana köňlümiň bulanmasy bar,
Gezerin, daglara çykar ýörerin,
Elime aldym men yşkyň ataşyn,
Synamy otlara ýakar ýörerin.

Intizar eýlediň, бүkdüň bilimi,
Neneň ýygaýyn men iliň dilini?
Başyma sançmadym ýaryň gülüni,
Elime aldym men, күкär ýörerin.

Ala gözlim baharymdyr, ýazymdyr,
Namart rakyp gara gyşym, güýzümdir,
Welaýat beglere, seýran bizimdir,
Gözi ýumup bolmaz, gezer ýörerin.

Garajaoglan diýer, ahy-zarymdyr,
Bu dünýäde hasrat meniň ýarymdyr,
Käte bir bulanmak kesbi-kärimdir,
Dunaý sili kimin akar ýörerin.

GAL, GARA GÖZLIM

Kysmat çekip, men bu ilden gidäýsem,
Sen bir bu illerde gal, gara gözlim,
Ýat illerde ölenimi duýaýsaň,
Başyňyň çäresin kyl, gara gözlim.

Aşyk biler aşyklygyň höwesin,
Kömür sandym ýar başyňyň garasyn,

Özüňe hyzmatkär bir gul arasaň,
Ynha, men gapyňa gul, gara gözlim.

Aşyk biler aşyklaryň güýjüni,
Jennet sandym ýar goýnunyň içini,
Zülpe şana urup, darar saçyny,
Helal gaş üstüne sal, gara gözlim.

Garajaoglan, garabagt başyň barmyş,
Ýardan aýrylmaklyk ne çetin kärmüş,
Ala göz üstüni saçlaryň бүrmüş,
Dilber, dodaklaryň bal, gara gözlim.

GELER NÄZLENE-NÄZLENE

Şöhle ýaýdy gök ýüzüne,
Sürmeler çekmiş gözüne,
Ellerin tutup ýüzüne,
Geler näzlene-näzlene.

Dostuň bakjasyna girdim,
Gunçaly güllerin tirdim,
Gol gowşuryp, salam berdim,
Alar näzlene-näzlene.

Garajaoglan merdana,
Gözeller içinde dana,
Zülplerin döküp gerdene,
Geler näzlene-näzlene.

ÝOLLAR MEN BOLSAM

Säher ýeliniň ösdügi,
Ösüp bagrymy kesdigi,
Ala gözliniň basdygy
Ýollar men bolsam, men bolsam.

Dolan, däli köňül, dolan,
Akar suwlar kibi bulan,
Dostumyň ýüzünde bolan
Hallar men bolsam, men bolsam.

Garajaoglan diýer, diller,
Dostdan bitmez bu köňüller,
Bilezikli akja gollar,
Eller men bolsam, men bolsam.

GELIN

Säher wagty baryp bakdym,
Jeren inmiş düze, gelin.
Eredim, suw bolup akdym,
Jan daýanmaz söze, gelin.

Ala göze sürme çekme,
Boýnuň burup, her ýan bakma,
Sägin, beýle beýge çykma,
Tokunarsyň göze, gelin.

Hany, görünmez illeri,
Baldan şirindir dilleri,

Bakdym, goýnunda gülleri
Açylypdyr täze, gelin.

Hany, ol söwdüгим hany,
Ýene unutdymy meni?
Bar umydym baýram günü,
Belki geler bize gelin.

Garajaoglan ýar görmeli,
Halyn, ýagdaýyn sormaly,
Gol hynaly, göz sürmeli,
Gel sen gözün süze, gelin.

KYLDYM ZARY

Saglykdyr jahanyň bary,
Köp agladym, kyldym zary,
Dostlar, şol söýdүгим ýary,
Düýn-de görmedim, bu gün-de.

Köňül içinde gizlinmi,
Huplar içinde näzlimni,
Gara gaş, ala gözlümni,
Düýn-de görmedim, bu gün-de.

Çözүp zүlpүniň bendini,
Emip lebiniň gandyny,
Al ýañakly, gülbedenmi,
Düýn-de görmedim, bu gün-de.

Eşidiň meniň zarymy,
Gaçyrdym elden ýarymy,

Jahan içinde barymy,
Düýn-de görmedim, bu gün-de.

Garajaoglan diýer, jan indi,
Yşk oduna düşdi, ýandy,
Nirede sen, saňa bendi,
Düýn-de görmedim, bu gün-de.

MAWY DONLYM BARMYDYR?

Çyksam, seýran etsem Nigdäni, Bory,
Gezsem, ajap mawy donlym barmydyr?
Gözeller mesgeni Tokat, Engury
Gezsem, ajap mawy donlym barmydyr?

Eý, bäri-de, däli könlüm, eý bäri,
Adana, Ilbegi, Göksün, Tekiri,
Otuz iki tugly Diýarbekiri
Gezsem, ajap mawy donlym barmydyr?

Ýesiri-de, däli köňül, ýesiri,
Derýadan gelýärler ýesiriň bary,
Halap, Tripoly, goja Müsüri
Gezsem, ajap mawy donlym barmydyr?

Ýaşyl ördek ganat ýaýar çemende,
Mäti günü dogar ahyrzamanda,
Kürtde, Hindistanda, Çinde, Ýemende
Gezsem, ajap mawy donlym barmydyr?

Ýaşyl ördek suwlanýandyr bulakda,
Altyn halka ýalpyldaýar gulakda,

Jenneti-aglada, hüýrde, melekde
Gezsem, ajap mawy donlym barmydyr?

Mejlisde içerler şeraby känden,
Gözel söýen myrat tapar dünýäden,
Kaýsarydan, Garamandan, Konýadan
Gezsem, ajap mawy donlym barmydyr?

Hajy Bekdaş Weli şahyrlar piri,
Konýada ýoklaýyn Molla Hüňkäri,
Içelden, Antepden, Güründen bäri
Gezsem, ajap mawy donlym barmydyr?

Mardinden-ä, Garajaoglan, Mardinden,
Çeken biler aýralygyň derdinden,
Goçhysardan, Hasan dagyň ardyndan
Gezsem, ajap mawy donlym barmydyr?

DIÝMEK ISLÄRIN

Ömrüm uzyn eýle, Ýaradan Huda,
Hamd-u sena, şükür etmek islärin.
Işleýip, gazanyp tämiz tagamlar,
Dişlerim bar wagty iýmek islärin.

Açyldy dahanyň, söýlär zybanlar,
Saňa mätäç munça şalar, gedalar,
Al, ýaşyl hyrkalar, dürli lybaslar,
Şeýle bir mynasyp geýmek islärin.

Bir küýsänim atdyr, istemen eşek,
Üsti bolsun gaplaň gönünden ýumşak,

Guş perinden ýassyk, ýumşajyk düşek,
Keçeler üstünde ýatmak islärin.

Bir gözel islärin jeren bakyşly,
Gerdeni bir garyş meňli-nagyşly,
Hünji dişli bolsun hem gara gaşly,
Boýnuna çolaşyp ýatmak islärin.

Galk, köňül, gir bazarda halwa gowy,
Ol halwanyň dişe datly ýarawy,
Her agşamda ol towukly palawy,
Ertirlige bally gaýmak islärin.

Bamýa söýerin, dolama hoş bolar,
Bally börek bişer, içi boş bolar,
Erik oň ýanynda diýseň noş bolar,
Iýdikçe gerek-gäbe doýmak islärin.

Süýtli nahar diýen wagtyň bolaýsa,
Gyzardylan towuk ele geläýse,
Halwa süýümleri agza dolaýsa,
Yranmaz, egsilmez iýmek islärin.

Azyk ýetik gerek ýola gidene,
Dolamadan dolsa tabagyň ýene,
Bal, badamdan talhan şypa bedene,
Iýip, doýup, elim ýuwmak islärin.

Bişen turaç ýa-da günde ýüz serçe,
Guzy dolamasyz gün geçer nije?
Kelleaýak çorbasy gerekdir şorja,
Leýmun bolmasa-da, hörek islärin.

Ol gözel miweler bitdigi zaman,
Toplaýyp getirdiň jümleden heman,
Diýdiler lezzetli ot ol adyýaman,
Onuň-da gabygyn soýmak islärin.

Nirede şekerli köke – kuraba,
Ne diýmeli datly etli kebaba?
Käbirleri suw gatarlar şeraba,
Näme lazym, adyn diýmek islärin.

Gojaldym men, kaýyl boldum, gardaşlar,
Halyma rehm ediň, bakyň, gardaşlar,
Döküldi agzymdan, galmady dişler,
Lezzetli, ýaglyja guýmak islärin.

Iýdirdiň, içirdiň, bary-da ýalan,
Ahyr ömrümüzizi ederler talaň,
Bu sözüm diňleýip, nesihat alan,
Eşidip tutanyn duýmak islärin.

Ezraýyl göwsüme çökdügi zaman,
Eýle biliň, halym perişan ýaman,
Bilbilim kapasdan uçdugy zaman,
Jesedim gubura goýmak islärin.

Garajaoglan diýer, beýle ýöreyin,
Aýan-gizlin, batyn myradymy araýyn,
Ol gün dagy jemalyny göreýin,
Hakyň didaryny görmek islärin.

DAGLAR

Başlarynda münder-münder garyň bar,
Sende bir ýazlaýjak zamanyň, daglar.
Üstünden aşmaga ýokdur gurbatym,
Galmady dyzymda dermanym, daglar.

Ýagmyr ýagar, elwan güller bitirer.
Ýel ösdükçe, gül ysyny getirer.
Sary çeçek topar-topar oturur.
Bezeler güllere çemeniň, daglar.

Sary güller sallananda näz bilen.
Gezmedim men on başimde gyz bilen,
Indi ýetim galdym gyryk saz bilen,
Ah çekdikçe, tütär dumanym, daglar.

Ýaz geler, illeriň ýaýylar, gonar,
Gözeller suwundan içer-de ganar.
Ysyrga gulakda Gün kimin ýanar,
Gördükçe baýaýar imanym, daglar.

Garajaoglan diýer, çökdüm, oturdym,
Bag-bakja ekdim-de miwe getirdim,
Aly buýra zülpli ýary ýitirdim,
Bir çetiňde galdy gümanym, daglar.

EGRI DAGY

Egri dagynyň başynda,
Awçylar gezer daşynda,

Ýar ýitirdim on başinde,
Saňa geldim, Egri dagy!

Egri dagyň başy daşly,
Çür depesi humaý guşly,
Ýar ýitirdim helal gaşly,
Saňa geldim, Egri dagy!

Egri dagynyň başlary,
Saýraşar humaý guşlary,
Leýlanyň helal gaşlary,
Saňa geldim, Egri dagy!

Egri dagynyň düzleri,
Gagyldap öter gazlary,
Köçe başynda gyzlary,
Saňa geldim, Egri dagy!

Egri dagynyň etegi,
Degresi arslan ýatagy,
Saňa gelen gutuldygy,
Geldim saňa, Egri dagy!

Garajaoglan diýer döne,
Gezer daglar ýana-ýana,
Ýar ýitirdim misli sona,
Saňa geldim, Egri dagy!

GÜLLERİ GÖZEL

Bahar gelip, ýaz aýlary doganda,
Açylmyş bakjanyň gülleri gözel,

Ýakdy meni ol Patmanyň nazary,
Zülpünden aýrylmyş telleri gözel.

Elip diýeniň bir nâzlidir nâzli,
Zeýnep diýeniň-de bir ala gözli,
Söýlese Şeripe bilbil owazly,
Diňleseň Züleyhaň dilleri gözel.

Emine diýeniň inçedir inçe,
Bagdadyň, Müsüriň gülleri gunça,
Selbiniň gaşy-da çyzylmyş inçe,
Söýmäge Hüýrüniň billeri gözel.

Döndi gözelligin ile bildirer,
Kamar çeşmelerden gabyn doldurar,
Äşäniň ýörişi meni öldürer,
Jennetiň hynaly gollary gözel.

Garadan-a, Garajaoglan, garadan,
Sürüň görksüzleri, çyksyn aradan,
Her kese söýdügin bersin Ýaradan,
Söýdügim Merýemiň hallary gözel.

GAL DIÝER

Ysmaýyl beg ýaýlasyndan galkanda,
Sowuk suwly ýaýlalarym gal diýer.
Wepa ýokdur atdan, düýeden,
Derde derman bolmaz saňa mal diýer.

Hany meniň daýym ogly Omarym,
Jigerime bir ot düşdi, ýanaram,

Diýarbekir, Owşar meniň ýerlerim,
Bölek-bölek ol ýerlerim gal diýer.

Hany meniň daýym ogly Büjürim,
Ýürekde ot şirin dilim, ajaram,
Sary hajy ogly çeksin ejirim,
Bölek-bölek ol ýerlerim gal diýer.

Garajaoglan diýer, goly baglyýam,
Jiger-bagry yşk oduna daglyýam,
Mamalyda men bir Ryzwan oglyýam,
Gaplaň deri geýdiklerim gal diýer.

BIZIŇ ILE MEŇZEMEZ

Gezdim, seýran etdim Pereňistany,
Ileri bar, biziň ile meňzemez.
Lebin ýummuş, gunçalary açylmaz,
Gülleri bar, biziň güle meňzemez.

Köllerinde ak guwlary ýüzüşer,
Tokaýynda sugunlary bögürşer,
Gözelleri aýdym aýdyp söýlär, gygyrşar,
Dilleri bar, biziň dile meňzemez.

Seýr ediban geler Gara deňizi,
Ganlary ýok, sary-sary meňizi,
Iýmitleri gara etli doňuzy,
Dinleri bar, biziň dine meňzemez.

Akyllary ýokdur, küpre uýarlar,
Imanlary ýokdur, jana gyýarlar,

Başlaryna gara sopbaş geýerler,
Ýollary bar, biziň ýola meňzemez.

Garajaoglan diýer, dosta darylmal,
Hassa boldum, habar-hatyr soralmaz,
Watan tutup, bu ýerlerde durulmaz,
Illeri bar, biziň ile meňzemez.

ARAP GÖZELI

Nägehan geçemde, düşende ýolum,
Sährada bir arap gözelin gördüm.
Men-ä suw isledim, ol saçak ýazdy,
Sährada bir arap gözelin gördüm.

Astyma atdylar alaja kilim,
Agzymda gurady dodagym, dilim,
Sonany göremde бүкүldi bilim,
Sährada bir arap gözelin gördüm.

Astyma atdylar bir ýüpek haly,
Öňümde goýdular gaýmagy, baly,
Enesin yrmaly, gyzyn almaly,
Sährada bir arap gözelin gördüm.

Öwer, Garajaoglan, ýaryny öwer,
Zülpi tolkun-tolkun gerdene deger,
Müň altyn berseler, ýene müň deger,
Sährada bir arap gözelin gördüm.

İLE GARŞY

Ýaşyl başly ýaşyl ördek,
Uçar gider köle garşy.
Egri boýnun tel-tel etmiş,
Bakar gider ile garşy.

Telli durnam kân-kân geler,
Hünji, merjen ýüki bolar,
Elwan gülden ysy geler,
Ýar oturmyş ýele garşy.

Laçynym bar, bazlarym bar,
Tele düzgün sazlarım bar,
Ýara gizlin sözlerim bar,
Sowurmaryn ýele garşy.

Garajaoglan diýer, hany,
Beren alar datly jany,
Rowa görseň, öldür meni,
Gara bagla ala garşy.

GÜLDEN ZYÝADA

Bahar gelip, ýaz aýlary doganda,
Çeçekler açylar gülden zyýada.
Men öňki ýarymdan aýra düşemde,
Şindi birin söýdüm ondan zyýada.

Bir guşak guşanmyş seçegi dyzda,
Arzymanym galdy beýle bir gyzda,

Ýarysy gerdende, ýarysy ýüzde
Saçlary ýaýylmyş şondan zyýada.

Salam berse, salamyny alaryn,
Gol gowşuryp, diwanynda bolaryn,
Ahyrynda ýar ýolunda ölerin,
Mende serpaý ýokdur jandan zyýada.

Garajaoglan diýr ki, salynar sen,
Jowahyr pos tutmaz, görer, synar sen,
Aý, gyz, gözüme hüýrlr görüner sen,
Hiç kim söýmez seni menden zyýada.

ÖRDEK

Uçup-uçup dag saýyndan geler siz,
Aýdyň siz, nirede iliňiz, ördäk!
Men biler men biziň ilden geler siz,
Söýlesin bir kelam diliňiz, ördäk!

Aglapsyňyz, gözýaşıňyz sylaýyn,
Söýle derdiňizi men-de bileýin,
Eger siz ýalňyz siz, ýoldaş bolaýyn,
Örän uzakdamy iliňiz, ördäk!

Aglapsyňyz, gurban gözde ýaşlara,
Ugrapsyňyz zemistana – gyşlara,
Algyr guşlar penje ursa başlara,
Şonda ýaman bolar halyňyz, ördäk!

Garajaoglan diýer, bir teli egri,
Sag ýany, sol ýany meňdir bar ýeri,

Boýnuňyz bir ýana öwürip dogry,
Akar çeşme bolsun ýoluňyz, ördek!

SÄHER ÝELI

Menden salam aýdyň söýgüli ýara,
Perişan halyny sor, säher ýeli.
Bildir ahwalymy dostuma meniň,
Söwdügim ne söýlär, sor, säher ýeli.

Sen säher ýelisiň, ösersiň ýakyn,
Dagytma käkilin, öňünde sagyn,
Erkekleň ýanynda barmakdan çekin,
Ýalňyzlykda bar-da sor, säher ýeli.

Garajaoglan, düşdi ýaryň köýüne,
Gurban bolam gaşlarynyň ýaýyna,
Meniň üçin ugra dostuň öýüne,
Bar-da sen ýanyna, gör, säher ýeli.

MELEWŞE

Kadyr Möwlam seni zyýat ýaratmys,
Çeçekler içinde birdir melewşe.
Bitersiň gülleriň hary içinde,
Gorkaryn ýüzüne batar, melewşe.

Ýaz gelende parça-parça bitersiň,
Güyz gelende başyň alar gidersiň,
Neçün beýle boýnuň egri tutarsyň,
Seniň derdiň menden beter, melewşe.

Seniň mesgenindir dag daşy – seňňi,
Kokuşy melewşe, güldür reňňi,
Aradym dünýäni, bolaýmaz deňi,
Gözel ýaýlalarda biter melewşe.

Bakmaz misgin Garajaoglan halyna,
Garyp bilbil gonmuş gülüň dalyna,
Gadyr bilmeýenler alar eline,
Şonuň üçin egri biter melewşe.

NOWJUWAN BOLMAZ

Eý, agalar, dostum bilen sözleşdim,
Arzy-halym ýara diýsem, kän bolmaz.
Gije-gündiz bu yşk bilen ýanaryn,
Nedir halyň diýip, bir soran bolmaz.

Söwdüğim sözüňe iller höwesdir,
Eger kem söýleşem, dilimi kesdir.
Bu gözellik kimden saňa mirasdyr,
Gözellerde beýle nowjuwan bolmaz.

Ala göz üstünde helal gaşlary,
Misli zer dek öwser ýaryň saçlary,
Gülgündir dodagy, hünji dişleri,
Meniň sonam kimin gül beden bolmaz.

Garajaoglan, çykmyş ýaryň bagyndan,
Goşa meňi bardyr soly-sagyndan,

Gözel, bir posa ber al ýañagyňdan,
Gysgançlykdan asyl hiç baýan bolmaz.

JILWELENERSIŇ

Ala gözleriňi söýdügim, dilber,
Neçün menden beýle şübhelenersiň?
Bize geleniňde, nâz üstüne nâz,
Illere baraňda, jilwelenersiň.

Gyşlar arasynda beýle ýaz bolmaz,
Her laçynyň awladygy baz bolmaz,
Eger nâz edersiň, beýle nâz bolmaz,
Ol zaman darylyp, öýkelenersiň.

Garajaoglan diýer, boş ýere öwme,
Pelege darylyp, sen meni urma,
Wepasyz dilberiň gaharna girme,
Ýazykly köňül sen, asgyn bolarsyň.

GULLAR BOLDUGYM

Gara gözlim al asmanda uçarmyş,
Il, gara zülpüne gullar boldugym
Gül mämeler tomur-tomur terlemiş
Sil, gara zülpüne gullar boldugym!

Käkilik deý daşdan-daşa sekersiň
Torguş kibi bukur-ýakur bakarsyň

Meni görseň gaşyň, gözüň kakarsyň
Gel, gara zülpüne gullar boldugym!

Başyňa geýdigiň altyn täç bolsun,
Gerdene dökülen sümmül saç bolsun,
Meniň kibi emmejigiň hiç bolsun,
Bil, gara zülpüne gullar boldugym!

Garajaoglan diýer sende ol humam,
Garyşma hüýrlere sende ol tamam,
Men ölemde, jynazama bol ymam,
Kyl, gara zülpüne gullar boldugym!

BALDAN ZYÝADA

Dört kitapdan baksak ilki elibe,
Bir isim ýazylmyş gülden zyýada.
Ýüpek saçlarynda halkaly zülpi,
Altyna garylmyş telden zyýada.

Egmegin gaşyňy, baksam ýüzüňe,
Meňki dek ataşlar düşsün özüňe,
Iýmesem, içmesem, baksam ýüzüňe,
Şekerden-şerbetden, baldan zyýada.

Gaşlaryň göz bilen eýleýir jeňi,
Ýaşlykdan bellidir ýigidiň deňi,
Güllerde, miwede ýokdur meňzäni,
Läleden gyrmyzy, gülden zyýada.

Aşyk aşygyny zor bilen ýykmaz,
Ölse-de aşykdan ikilik çykmaz,

Könlüm bor-bolmaza eremez, akmaz,
Akytdym könlümi silden zyýada.

Garajaoglan diýr, ýurduň täzele,
Köňül guşy gonmuş bir solan güle,
Görksüz maňa gurban, men-de gözele,
Jan söýer gözeli maldan zyýada.

ÖLDÜRME MENI

Ala gözleriňe gurban boldugym,
Paş edip, äleme bildirme meni.
Açyp ak gerdeni, durma gaşymda,
Ajalymdan owal öldürme meni.

Dilber, ak gollaryň dola boýnuma,
Ölüm-gorky gelmez göze – aýnyma,
Bir gije mysapyr eýle goýnuňa,
Saba boldy diýip galdyrma meni.

Garajaoglan, tutma meni il kibi,
Akytdym gözümden ýaşy sil kibi,
Bakjaňda açylan gunça gül kibi,
Düzüp al ýañaga, soldurma meni.

AGLAMA

Ösdi säher ýeli, joş urdy siller,
Men gider men, gara gözlim, aglama!

Aglamagyň wagty geçdi, ne çäre?!
Kement atyp, ýollarymy baglama!

Ýoluňy ýolumdan aýyrdy Taňry,
Geliň, ýat bir ile gönderiň meni,
Şu başym dik bolsa, unutman seni,
„Men ýarsyz men” diýip, köýüp aglama!

Saňa diýrin saňa, gaşy kemanyň,
Büküldi kamatym, geçdi zamanyň,
Men gider men, ýüzi meňli jananyň,
Ýarym gitdi diýip, ýürek daglama!

Garajaoglan diýer, gözyaş sylýnar,
Bir ah çeksem, goja daglar diliner,
Ýürejigim para-para bölüner,
Gözyaş döküp, sen yzymda ýyglama!

ILIŇDEN SÄGIN

Bahar gelip, ýaz aýlary doganda,
Akan boz bulanyk siliňden sägin.
Ýat illerde hiç kes bilmez ahwalyň,
Sen dur watanyňda, iliňden sägin.

Adamyň ýamany eýgilik bilmez,
Asylsyza öwüt berseň-de almaz,
Adam çig süýt emen, ygtybar bolmaz,
Gapyňda hyzmatkär guluňdan sägin.

Ýaman adam dogry gitmez ýoluna,
Ýagşy kişiň hoş söz geler diline,

Eliňi uzatma ýaryň gülüne,
Tikeni bar, batar, eliňden sägin.

Garajaoglan diýer, egle köňlüňi,
Eliňden giderme nâzli ýaryňy,
Kimse bilmez ahwalyňy, halyňy,
Ýakynyňda bolan goňşyňdan sägin

GÖRMÄGE GELDİM

Ala gözleriňi söýdügim, dilber,
Görkez jemalyňy, görmäge geldim.
Şetdalyny derde derman diýdiler,
Çynmydyr, söwdügim, sormaga geldim.

Gündiz hyýallarym, gije düýşlerim,
Oýandygym aglamaga başlaryn,
Söwdügim, üstüňden uçan guşlaryň
Tutup ganatlaryn gymaga geldim.

Seniň aşyklaryň gülmez diýdiler,
Aglaýyp, gözýaşyn sylmaz diýdiler,
Seni bir görenler, ölmez diýdiler,
Çynmydyr, nâzli ýar, sormaga geldim.

Seniň işiň iýip-içmek diýdiler,
Ýaran bilen gonup-göçmek diýdiler,
Göwsün jennet, goýnuň uçmah diýdiler,
Hak nesip edenin görmäge geldim.

Maýyl boldum seniň inçe biliňe,
Janym gurban bolsun datly diliňe,

Aşyk bolup seniň husnuň bagyna,
Gyrmyzy gülleriniň tirmäge geldim.

Garajaoglan diýer, işiň dürüsi,
Gökde melek, ýerde humaý örüsi,
Sözläýin men saňa, sözüň dogrusy,
Söýünip, goýnuňa girmäge geldim.

SEÝRAN EDEN MELEKLER

Tur bar-da gör, Gündizliniň sährasyn,
Hany seni seýran eden melekler?
Görsem diýdim, gül ýüzlümiň ýüzüni,
Görmesem men, bu dert meni heläklär.

Gapysynda gara gullar boldugym,
Ataşyndan sargaryplar soldugym,
Ahmyr etmen men bu dertden öldüğim,
Dolansa boýnuma akja bilekler.

Suwa gider, ýaglygyna bürener,
Ýel ösdükçe toplum zülpi bölüner,
Ýañadan bakamda, sonam görüner,
Syýa zülpi mah ýüzünde galaklar.

Senden gaýry ýar söýmedim, wallah-a,
Getir, el basayyn Kitabullaha,
Gije-gündiz ýalbararam Allaha,
Hak ýanynda kabul bolsun dilegler.

Garajaoglan diýer, bilmen, ne boldum,
Yşka düşeli-de sargardym, soldum,

Ýaýlasyn, köllerin gezdim, ýoruldym,
Boşapdyr awlaggäh sähra-salaklar.

KEREM EÝLE

Ala gözleriňi söýdügim, dilber,
Gel, biziň illeri gez, kerem eýle!
Nije gullaryň bar, gezer galamly,
Ýazarmyş bir depder, sen kerem eýle!

Yrakdan ýollaryň, aňladym, geldim,
Datlydyr dilleriň, eglendim galdym,
Webalym boýnuňa, hâzir men öldüm,
Mazarym göwsüňe gaz, kerem eýle!

Geçmedim gapyňa äkiden ýoldan,
Ýüzüňe bakmadym, ar etdim ilden,
Bakjaňda açylan şol gunça gülden,
Ber birin dostuňa, sen kerem eýle!

Garajaoglan aýdar, bir many söýle,
Ezelden gurulmyş kimin ýol eýle,
Eýilik eýlärsiň, wagtynda eýle,
Jebr etme guluňa, sen kerem eýle!

GÜL YNJAMASYN

Ýör, dilber, gideli baglara seýle,
Saýrasyn bilbiller, gül ynjamasyň.

Öwser säher ýeli, zülpüň dagydar
Gerdene dökülen tel ynjamasyň.

Gözleriň goşa Gün, ýüzüň Aý-kamar,
Seni söýen ýigit ot bolup ýanar.
Inçe bil üstüne jowahyr kemer,
Şeýle bir guşalsyn, bil ynjamasyň.

Bir eýgilik etseň, adyň dag aşsa,
Ak gerdene jaýdar ýerden meň düşse,
Aşyk-magşuk bir-birine çyrmaşsa,
Ýorgan azar berip, gol ynjamasyň.

Garajaoglan diýer, el alyşaly,
Şeýle pynhan ýerde biz dalaşaly,
Galdyr nykabyňy, bir öpüşeli,
Dodak azap çekip, dil ynjamasyň.

GÜLDÜRDİ MENİ

Sabadan ugradym men bir gözele,
Aglatmady gözel, güldürdi meni.
Men gözelden gezip ýördüm bitama,
Ak göwsi üstüne gondurdy meni.

Laçyn kibi al-asmanda uçar ol,
Käkilik deý güzerinden geçer ol.
Aby-köwser çeşmesinden içer ol,
Suwsuz çeşmelerden gandyrdy meni.

Men-de bir guş bolup, geldim ötmäge,
Ýaryň bakjasynda mekan tutmaga.

Göz galdyrdym jemalyňa bakmaga,
Ak gerdende meňler öldürdi meni.

Garajaoglan diýr ki gonup gitmeýär,
Bozulmyş bakjany weýran etmeýär.
Ýüzümi öwürdim arzuw bitmeýär,
Saraldy söwdüгим, döndürdi meni.

DATLY DILE UÝDURMYŞ

Bu gün bir dilbere etdim tomaşa,
Sünbül saçyn altyn tele uýdurmyş.
Çözmüş käkilini, dökmüş egnine,
Şirin-şirin datly dile uýdurmyş.

Pelekde bir gözel çykmaz deňine,
Ol-da gelip düşdi älem önüne,
Haýran boldum gaşlaryna, boýuna,
Usul boýy selbi dala uýdurmyş.

Gyrmyzy gül bäsler eder ýañaga,
Altyn saçlar topugynda – görmäge,
Kümüş ýüzükleri dakmyş barmaga,
Zer bilezik akja gola uýdurmyş.

Garajaoglan, başda yşkyň höwesi,
Egnindedir etmişleri – lybasy,
Çekilmezmi beýlesiniň jepasy,
Al ýañagy akja güle uýdurmyş.

GÜLDÜR ÝÜZÜŇI

Kadyr Möwlam senden bir dilegim bar,
Şu dilegim kabul boldur, Ýaradan!
Köp dileg diledim zyýana gitdi,
Aglatdygyň guly güldür, Ýaradan!

Mawy donlym sallanyşýar garşymda,
Gündiz hyýalymda, gije düýşümde,
Egsilmeýän söwdasy bar başymda,
Ýar söwdasy çetin haldyr, Ýaradan!

Gel, eý, mawy donlym, geçmenem senden,
Ölmeýinçä aýrylarmy jan tenden?
Gyzlara goşulyp, geçarsyň menden,
Maňa bir ýüzüňi güldür, Ýaradan.

Iň beýik ýerlerde awçylar gezer,
Hem tereň köllerde ördekler ýüzer,
Ýuwka dodaklarda şekerler ezer,
Gyzyl ýañaklaryň baldyr, Ýaradan!

Garajaoglan diýer, ýakyp ýandyrma,
Beýiklerden eňňitlere inderme,
Ezraýyl gönderip janym aldyрма,
Janym söwdügime aldyr, Ýaradan!

GÖZEL MEŇKI BOLMAGYNÇA

Men gözele gözəl diýmen,
Gözəl meňki bolmagynça.

Gaharyn, minnetin çekmen,
Gel diýip-de gelmeginçä.

Gelerin, emma duýarlar,
Bizi bu ilden kowarlar,
Gözel bolany söýerler,
Men ölerin görmeginçä.

Ýör bol, ýöre, ýör bol, ýöre,
Gara bagryň ýerden süýre,
Ýarym-ýaş agla-da boýra,
Meniň köňlüm almagynça.

Seniň çagyň geçer, ýeler,
Bu dünýä, gör, kime galar?
Gunça güller harap bolar
Wagtynda tirilmeginçä.

Garajaoglan, sözüм hakdyr,
Duşmanym dostumdan köpdür,
Biz üçin aýralyk ýokdur,
Ýa sen, ýa men ölmeginçä.

ILI ZEÝNEBİŇ

Öten agşam gördüm ony düşüşimde,
Göçün çekip gider ili Zeýnebiň.
Hünji, merjen kibi apbak dişinde,
Datly-datly söýlär dili Zeýnebiň.

Zeýnep nowjuwandyr, halym bilmeýär,
Üýn eýleşem, hiç ýanyma gelmeýär,

Göz görse-de, köñül karar kylmaýar,
Aşdy üstümüzden ýoly Zeýnebiň.

Ýaz gelse-de miweleri ýetmezmiş,
Şeýda bilbil gonup, pygan etmezmiş,
Bakjasynda hiç melewşe bitmezmiş,
Açylmyş gunçasy, güli Zeýnebiň.

Saba bolar, säher ýelin ösdürer,
Syýa zülpün Áý ýüzüne gezdirer,
Zalym hijran ýary bizden tezdiler,
Dolansyn boýnuma goly Zeýnebiň.

Bahar gelip, säher ýeli ösdümi?
Hijran bizden umydyny kesdimi?
Zeýnep biziň ile gadam basdymy?
Garajaoglan, bolar guly Zeýnebiň.

EGER GELSE GAŞYMA

Söwdügim, seniň derdiňden
Näler geler bu başyňa?
Sonam, seni çoh söýerin,
Gije girýän sen düşüme.

Dostumy iller alaysa,
Ýarym ýatlara galaýsa,
Ýa bir gün gelin bolaýsa,
Bakyň meniň gözýaşyňa!

Ýüzüň görmesem, durmanam,
Giderin, beýdip ýörmenem,

Seni ýatlara bermenem,
Awy gatman men aşyma.

Garajaoglan, bu bolmaz,
Ýardan aýrylanlar gülmez,
Elden hiç kim alabilmez,
Eger gelse meň gaşyma.

GÜL BILEN OÝNAR

Neneň wasp etmäýin şeýle gözeli,
Elinde serpaýy gül bilen oýnar.
Alma ýañak, gülgün dodak, sadap diş,
Şuňkar ala gözler al bilen oýnar.

Jennete ogşamyş göwsüniň agy,
Synama basdyň-la ataşdan dagy,
Gorkaryn, ýat iller alar bu bagy,
Bilbil güýmenjesi gül bilen oýnar.

Hünjüden, merjenden akdyr ýañagy,
Ýüpek köýnek goç ýigidiň gonagy,
Säher wagty ýalňyz goýma suwlagy,
Ýaşylbaş sonalar köl bilen oýnar.

Goý, amana gelsin jemalyň gören,
Bakyşyň durna-da, böküşin – jeren,
Köňlümiň şährini eder sen weýran,
Bilbil bag-bakjada gül bilen oýnar.

Garajaoglan diýer, kylaýyn nazar,
Bilezik dakmaga gollaryn çyzgar,

Geýinip, guşanyp, sallanyp gezer,
Kümüş kemer inçe bil bilen oýnar.

BIR SÖWDAÝA BAGLYDYR

Neçün tütemäýin, neçün ýanmaýyn,
Däli köňül bir söwdaýa baglydyr.
Özi şirin, sözi şirin bir gözel,
Gamzasy ok, gaşy ýaýa baglydyr.

Garyplyk, yşkbazlyk düşmüş özüne,
Gudrat sürmesini çekmiş gözüne,
Dökende zülpüni aý dek ýüzüne,
Men sandym ki bulut aýa baglydyr.

Garajaoglan diýer, gelende pursat,
Ýatlar bilen asla eýlemen söhbet,
Söküldi ýürekden köne muhabbet,
Indi köňlüm názli ýara baglydyr.

LÄLEMİDİR, GÜLMÜDİR?

Mejnuna dönmüşem, bilmen gezdigim
Daglarmydyr, sähramydyr, ýolmudyr?
Dostumyň bagyna girip üzdüğim,
Lälemidir, sünbülmidir, gülmüdür?

Yşk dälmidir meni derde düşüren,
Perhat kimin beýik daglar aşyran,
Bizi beýle ýardan aýra düşüren,
Duşmanmydyr, rakypmydyr, ilmidir?

Kāmil bolan belli bolar söz bilen,
Aý ýüzüne bölek-bölek ýazylan,
Al ýañaga goşa hallar düzülen
Käkilmidir ýa zülpmüdür, telmidir?

Garajaoglan diýer, görmedim wepa,
Ýarym bilen asla sürmedim sapa,
Huplaryň aşyga etdigi jepa
Kanunmydyr, adatmydyr, ýolmudyr?

ÝOLUŇ ÜSTÜNDE

Säherde ugradym bir adyl hana,
Dostum soltan bolmuş ilin üstüne.
Jemalyny gördüm, boldum diwana,
Salamyna durdum ýoluň üstünde.

Säherde ugradym şeýle bir genje,
Uzyndyr boýlary, billeri inçe,
Dökübermiş gül saçyny elinje,
Saralaýsam inçe bilin üstüne.

Bir guluň ýok Garajaoglana gadar,
Husnuňyň zekaty borjuny ödar,
Gyz, bakyşyň meni diwany eder,
Kümüş don geýinmiş alyň üstüne.

GEL DIÝE-DIÝE

Ala gözlim, ýykdyň meniň öýümi,
Eglen şu diýarda, gal diýe-diýe.

Weýran etdiň bakjam bilen bagymy,
Tomurçyk güllerim al diýe-diýe.

Ynsan ogly gutulmaýar kazadan,
Ýaralylar neneň dynar yzadan?
Akja jeren gutulanda tazydan,
Galdyrar başyny çöl diýe-diýe.

Säher çaglarynda ugradym saňa,
Görenden, gül ýüzlüm, galdym men daňa,
Gapyl sunduň doly badany maňa,
Içirdiň awyny bal diýe-diýe.

Garajaoglan diýer, indi bor nätmek?
Bir pikrim bar, şu illeri terk etmek,
Bar sen, git diýýärsiň, aňsatmy gitmek?
Sen getirdiň meni gel diýe-diýe.

DOGDUGY KIMIN

Ataşym ýanmadan tütünim tütär,
Buludyň howada gaýdygy kimin.
Ýar bagynda bilbil saýraýyp öter,
Aýyň on dördünde dogdugy kimin.

Ol ýar bize ýene nama ýollamyş,
Aryp bolan sözlerinden aňlamyş,
Al ýaňaklar burçak-burçak derlemiş,
Rehmetiň güllere ýagdygy kimin.

Garajaoglan aýdar, başlaryň täji,
Aýrallyk şerbeti zäherden aýy,

Burum-burum bolmuş zülpüniň uýy,
Al melewşäň boýnun egdigi kimin.

MEJNUN EÝLEDİ

Ýaz günleri ýaýla, çemen seýline
Çykan dilber meni mejnun eýledi.
Balasyn aldyran aw guşy kimin
Bakan dilber meni mejnun eýledi.

Men gül alman, tellerini egmesin,
Gelip rakypdar oňa degmesin,
Ak göwsün üstüne kümüş düwmesin
Dakan dilber meni mejnun eýledi.

Al-gyzylly almam egip dalyny,
Hak nesip eýlese, tirsem gülüni,
Aý ýüzüne syýa zülpün telini
Döken dilber meni mejnun eýledi.

Deňiz kenarynda bar hurmalary,
Gök ýüzünde uçar ýar durnalary,
Ala gözlerine ol sürmeleri
Çeken dilber meni mejnun eýledi.

Garajaoglan diýer, sözi bal kibi,
Başyna geýdigi ýaşyl, al kibi,
Söýdügim gara gaş, gunça gül kibi,
Müşkli dilber meni mejnun eýledi.

JEŇ EDER

Medet, Taňrym, menden ýarym öýkelär,
Meni görse, ýoldan çykar, ýan gider.
Köňül suwy gözlerimden syzylar,
Ah çekdikçe jigerimden gan gider.

Jesedimi gözýaş bilen ýuwsunlar,
Mazarymy ýol üstünde goýsunlar,
Gelen-geçen garyp ölmüş diýsinler,
Dünýä bir ýol, geda gider, han gider.

Ajal eli ömür ýüpün düwünlär,
Toý günü kyýamat gopdy göwünler,
Garajaoglan, döwüş günü bu günler,
Kirkpikler bar, köňül bile jeň eder.

DOÝA BILMENEM

Ala gözleriňi söýdügim, dilber,
Saňa bir sözüm bar, diýebilmenem.
Bilmen dälimiýem, Mejnun gezerin,
Syrmy ýatlara ýaýa bilmenem.

Ak göwsünden emsem, maňa azykdyr,
Darama zülpüňi, köňlüm bozukdyr.
Ýetimem, garybam, maňa ýazykdyr,
Dessursyz goýnuňa süme bilmenem.

Halal bolsun al ýaňakdan sordugym,
El uzadyp, gunça gülüň tirdigim,

Inçe biliň, usul boýuň sardygym,
Açylmyş gollarym, ýaýa bilmenem.

Garajaoglan diýer, Hasan paşaly,
Yşk söwdasy göwnümüzde daşaly,
Sen kibi gözele köňlüm düşeli,
Uklaýyp, ukudan doýabilmenem.

ÝANDYRMA MENI

Ala gözleriňi söýdügim, dilber,
Jar edip, äleme bildirme meni.
Açyp ak gerdeniň, durma garşymda,
Ajalymdan owal öldürme meni.

Goý, dolanyp dursun goluň boýnumda,
Hiç ölüm gorkusy ýokdur aýnymda,
Bir gijelik myhman bolsam goýnuňda,
Oýan saba diýip galdyrma meni.

Dolandym daglary, bu ýere düşdüm,
Ýar, seniň derdinden otlara düşdüm,
Çäresi bilinmez dertlere düşdüm,
Ýeter alaw, beýle ýandyrma meni.

Garajaoglan diýer aglap, gülmedim,
Aradym, derdime derman bilmedim,
Munça gündir bir gaşyňa gelmedim,
Kerem eýle, gamly gönderme meni.

ÝYLA DÖNDİ

Men ýarymdan ol gün aýra düşeli,
Her günüm bir ýyla döndi-de gitdi.
Zyndan boldy ýene dünýä başyma,
Synam ataşlara ýandy-da gitdi.

Hyýal bolup galdy şol biziň iller,
Dostuň bakjasynda açyldy güller,
Her säher bakjada saýran bilbiller,
Yşky bu serime gondy-da gitdi.

Artdy didäm ýaşy, boldy rowana,
Bir ataş guýuldy indi synama,
Bir salam eltiň siz biziň gülşene,
Haly bir diwana sandy-da gitdi.

Garajaoglan diýer, durma bu ýolda,
Güler ýüzlim gaçdy menden bu ilde,
Ýene pikre galdym, köňlüm ak gülde,
Gözde ýaşym sile döndi-de gitdi.

BIR ZAMAN

Ala gözleriňi söýdügim, dilber,
Gözellikde ýarym bolduň bir zaman.
Gije-gündiz, gyz, söwdaňda gezerdim,
Jan içinde barym bolduň bir zaman.

Agras bolduň jilwe bilen, nâz bilen,
Synamy doldurdyň ajy söz bilen.

Ähdim bolsun sözleşmäge gyz bilen,
Päk ýürekli ýarym bolduň bir zaman.

Al ýaňakdan akan – ballar sanardym,
Burma gara zülpüň – teller sanardym,
Owwal dagy iller degmez sanardym,
Burçak-burçak derim bolduň bir zaman.

Her saba, her saba gelem gapyňa,
Kerpiç bolup ýapylaýyn ýapyňa,
Sen Leyli sen, men-de Mejnun gapyňa,
Ala gözli ýarym bolduň bir zaman.

Garajaoglan diýer, mestiň bar eken,
Meni öldürmäge kasdyň bar eken,
Menden başga dagy dostuň bar eken,
Ýat illeri sözlär bolduň bir zaman.

GYÝAMADYGYM

Nedendir heý, gaşy garam nedendir,
Meniň gijelerde uýamadygym,
Maňa ýaman diller eýlär tagnany
Aýralyga dözüp – duýamadygym.

Ýary benim diýip sandym sagyndym,
Iýndim, bakjasynda güller sogundym,
Neýserede hatyryňa tokundym
Kowlan ýerlerinde bolamadygym.

Dostuň bakjasyna ýat iller girmiş,
Giriban gülünden bir dalyn gyrmyş,

Çykarnyp, goýnuna ýat iller [barmyş]
Öpmäge dözmedik – gyýamadygym.

Garajaoglan, bu ahwaly beklärem,
Gelen-geçen gözelleri çaklaram,
Ýary ýyldyr bir ýalňyza saklaram
Tenhasyn bu ýolda beremedigim.

GATMYŞ DEK BOLAR

Ynsan ogly bu dünýäge gelende,
Gury agaç miwe etmiş dek bolar.
Kämil bolup, öz-özünü bilende,
Jöwherlerden ýükün tutmuş dek bolar.

Talana-da däli köňül talana,
Gidip-gelip, orta ýoldan dolana,
Ýigidiň söwdügi ýakyn bolana,
Günde toýdur baýram etmiş dek bolar.

Bir ýigit dyzyny ýassanyp ýatsa,
Ýarynyň ýaglygyn ýüzüne ýapsa,
Her dem söwdüginiň sesin eşitse,
Gök ýüzünde durna uçmuş dek bolar.

Beýik dag başynda ýaýyylan jeren,
Awçylar gelýändir, dört ýanyň garan,
Her bolar-bolmaza syryny beren,
Boz bulanyk çaýa akmyş dek bolar.

Golda götererler laçyny, bazy,
Her daýym söýerler gelini, gyzy,

Ýigidiň ykrary, gözeliň sözi,
Täze ýagy bala gatmyş dek bolar.

Garajaoglan diýer, bizi gaýyran,
Iki jany bir-birinden aýyran,
Namart saçagyndan garnyn doýuran,
Iki elläp zäher datmyş dek bolar.

HOŞ EÝLE MENI

Kadyr Möwlam, senden zynat islärin,
Güýçlendir sillerim, joş eýle meni.
Çoh mal bermeseň-de, myrat islärin,
Bir dor-gyr at bilen baş eýle meni.

Suw akmaýan ýerden suwum sürülsin,
Daşyma müň ýigit birden durulsyn.
Her bir kese söýdäjegi berilsin,
Bir gaşy garaýa duş eýle meni.

Gapymyzda ak maýalar sagylsa,
Çaparlarym çar tarapa dagylsa,
Ýedi ýerde tamdyramyz döwülse,
Ýörük ýumuşçyga baş eýle meni.

Garajaoglan diýer, darda galmaýyn,
Ýolumy azdyryp, garda galmaýyn,
Ýitirip namysy, arda galmaýyn,
Saz bilen, söz bilen hoş eýle meni.

GÜLE DÖNMÜŞSİN

Başy al çeçekli eýjejik gelin,
Säherde açylan güle dönmüşsiň.
Başyňa dakmyşsyň altyn otaga,
Durnadan alynan tele dönmüşsiň.

Beýik dag başynda sugunlar gezer,
Tereňdir kölleriň, gaýyklar ýüzer,
Diliň şeker bolmuş, şerbetler ezer,
Altyn jam içinde bala dönmüşsiň.

Sary çeçek düýekeş deý oturar,
Dürli çeçeklere habar ýetirer,
Jenneti-aglanyň ysyn getirer,
Ylgyt-ylgyt ösen ýele dönmüşsiň.

Garajaoglan diýer, içdim, bulandym,
Içip-içip yşkyň meýinden gandym,
Bu dünýä başyma ýykyldy sandym,
Derdini söýlemez gula dönmüşsiň.

BILMEZ SAÝDYŇMY?

Ala gözleriňi söýdügim, dilber,
Ýar, seniň ähdiňde galmaz saýdyňmy?
Hatyraň hoş bolsun, biriň müň bolsun,
Senden beýgi tapyp bilmez saýdyňmy?

Dogry gelenlere dogry baraýyn,
Halym bilenlere gurban bolaýyn,

Seniň biriň bolsa, men-de bolaýyn,
Gözeller gözelin almaz saýdyňmy?

Ýarymyň ýaýlasy suwlakly, otly,
Sözle, gara gözlim, dilleri datly,
Bir ýany ekinli, bir ýany otly,
Şu dünýäde myrat gelmez saýdyňmy?

Ýar gözleri meňzär laçyn-şahyna,
Ady, görki gelmemişdir jahana,
Ukyny gözüne etmiş bahana,
Täk ýatana saba bolmaz saýdyňmy?

Garajaoglan diýer, beýle bolmasyn,
Arada päsgeller orun almasyn,
Saňa senden gelsin, menden bolmasyn,
Her kes etdigini bilmez saýdyňmy?

ÝAR ISTÄR KÖŇÜL

Sabadan ugradym maýda-uşaga,
Haýran boldum bilindäki guşaga,
Geçenimde atlas ýüzli düşege,
Unamaz ýassygy, ýar istär köňül.

Yranaýyn sallançagyň içinde,
Görüneyin gözelleriň göçünde,
Ir-iýmişli gara baglar içinde
Gyrmyzy önlükli ýar istär köňül.

Garly-garly daglaryndan aşdygym,
Sowuk-sowuk suwlaryndan içdigim,
Elwan-elwan düwmelerin çöşdügim,
Inçe bilde şindi zer istär köňül.

Bir salam gönderdim eýjejik dosta,
Ýalňyz ol ýollasyn gül desse-desse,
Galmyşam ýat ilde, bolmuşam hassa,
Säher ýaýlasyn dan gar istär köňül.

Garajaoglan diýer, men-de akaýyn,
Akaýyn-da ýar bendini ýykaýyn,
Egil, gözel, al ýañakdan öpeýin,
Ýañagy gamzaly ýar istär köňül.

BAKDY-DA GEÇDI

Säherde bardym-da ýolunda durdum,
Gül ýüzüni ýere dikdi-de geçdi.
«Sen kimiň ýarysyn?» diýip soradym,
Bir jogap bermezden, bakdy-da geçdi.

Dilber nirde dogmuş, nirde illeri,
Rummy ýa-da ermenimi dilleri,
Al ýañakda açan gunça gülleri,
Bir hoşluk köňlüme dakdy-da geçdi.

Garajaoglan diýer, örülmiş başy,
Häli on başına girendir ýaşı,
Kırpikleri okdur, ýaý bolup gaşy,
Atanda synamy ýakdy-da geçdi.

GAZ GELER DIÝIP

Garşymyzdan gelen şol mawy donly,
Galdyrmyş gollaryn, toz geler diýip.
Özi özün ýat illerde saklaýar,
Bir agzyň bilmesin, söz geler diýip.

Ylgyt-ylgyt bir ýel ösdi Urumdan,
Gam-gussalar galkmaz boldy serimden.
Il bir ýana dönse, geçmen ýarymdan,
Gygyrşar päsgeller, waz geler diýip.

Deňiz kenarynda biten hurmalar,
Syýa zülpi Aý ýüzünde burmalar.
Gök ýüzünde hatarlanmyş durnalar,
Garkyldaşar algyr baz geler diýip.

Garajaoglan diýer, galdym men naçar,
Ah bile, wah bile günlerim geçer.
Joşmuş Garadeňiz köpügin saçar,
Dagylmyş köllere, gaz geler diýip.

NURUŇ GALMANDYR

Dolandym, geldim men Romy, Şamy,
Söwdügim, ýüzünde nuruň galmandyr.
Ogryn-ogryn bir aşnalyk edip sen,
Indi sözlemäge halyň galmandyr.

Gara gözlim, men-de muny bilmedim,
Ýykylyp bakjaňa, gülüň ýolmadym,

Bir gije goýnunda myhman bolmadym,
Indi gol degmedik naryň galmandyr.

Uýma, dilber, uýma ýaman adama,
Başymy goýmuşam gelen kadaňa,
Çoluk oglan myhman geldi odaňa,
Baryp oturmaga ýeriň galmandyr.

Garajaoglan diýer, indi nädeýin,
Başym alyp, ýurtlar aşyp gideýin,
Baryp bir bakjada hyzmat edeýin,
Dökülip ýapragyň, baryň galmandyr.

AÝRALYK ÝAMAN

Beýik daglaryň başyna
Bürelipdir duman indi.
Söýüşmeklik hoşdur emma,
Aýrylyşmak ýaman indi.

Neýlediň sen meni, pelek,
Bak sen, ýaşyl donly melek,
Hasratyňdan boldum heläk,
Diledim men aman indi.

Gülüň degresi har bolar,
Çekdigim ahy-zar bolar,
Belki, bizi tanar, biler
Ol gaşlary keman indi.

Men ýarymy arar boldum,
Əolunda jan berer boldum,

Bir gırmesem, ıler boldum,
Gıđ, neıledi zaman boldum.

Garajaoglan, ıara bardym,
Azylan gıllerin tirdim,
Gelmeılige wada berdim,
Sıđym boldy ıalan indi.

GEL İNDİ

Kadyr Allany sıđer sen,
Gel indi, dilber, gel indi!
Hasratyńdan jiger, bagrym
Dilindi, dilber, dilindi!

Janlar seni gırmān öwer,
Ne rehmiń, ne teselliń bar,
Meniń deý seni kim söýer?
Bil indi, dilber, bil indi!

Jogabyn aldym dilinden,
Öldüm söwdanyń alyndan,
Elwidag, jamyn elinden,
Al indi, dilber, al indi!

Ugraýyp men ol ýerlere,
Gıtsem gerçek erenlere,
Men gidinçām engellere¹,
Gal indi, dilber, gal indi!

Joşdy Garajaoglan, joşdy,

¹ Engel – päsgelçilik, garýylyk, eńňit

Yşk derýasy gaýnap-daşdy,
Çyn gül idiň, wagtyň geçdi,
Sol indi, dilber, sol indi!

HABARYŇ BARMY?

Ala gözli, nâzli dilber,
Halymdan habaryň barmy?
Seni ýat iller alarlar,
Zulumdan habaryň barmy?

Gözeller ýola düzüldi,
Aşygyň bagry ezildi,
Ýöre, kemeriniň çözüldi,
Biliňden habaryň barmy?

Atlylar ýurtdan aşarlar,
Badalar dolup daşarlar,
Nowça turunjyň düşirler,
Goýnundan habaryň barmy?

Garajaoglan, nedir halyň?
Neýläýin men dünýä malyn?
Münbugadyr meniň ilim,
Ilimden habaryň barmy?

GURBAN BOLDUGYM

Şol sallanyp giden dilber,
Özüňe gurban boldugym.
Eglen biraz, sözleşeli,

Sözüňe gurban boldugym.

Säherden ugradym ýara,
Ilinden boldum awara,
Gadamyň basaňda ýere,
Tozuňa gurban boldugym.

Sowuk suwlar akar dagda,
Gyzyl güller biter bagda,
Saralyp ýatajak çagda,
Näziňe gurban boldugym.

Garajaoglan, sözlär dilim,
Ýar bile ne bolar halym?
Enesi bar gaty zalym,
Gyzyna gurban boldugym.

OT EÝLEME

Kerem eýle, gara gözli,
Açma biziň syrymyzy.
Aýralygy ara salyp,
Ot etme ýurt-ýerimizi.

Bir-birege ýetipdiris,
Yşk etegin tutupdyrys,
Gerdenmize atypdyrys
Namys bilen arymyzy.

Başymy alyp gideýin,
Sensiz jahany nädeýin,
Baraýyn, seýran edeýin

Ak çeçekli ýerimizi.

Geçdi ýazyň, geldi güýzüň,
Kim çeker bigänäň sözüň?
Topar-topar bolup geziň,
Giň tutalyň örimizi.

Garajaoglan diýer, näler,
Pyrkat ody bagrym diler,
Jydalyga Huda salar
Ikimizden birimizi.

AÝYRMA

Medet senden, bu älemi ýaradan,
Ýary menden, meni imandan aýyrma.
On sekiz müň älemleri bar eden,
Ýary menden, meni imandan aýyrma.

Ölsem goşgun bu gözele tenimi,
Ol topraga arka eýle kendimi,
Ýarym ber-de algyn meniň janymy,
Ýary menden, meni imandan aýyrma.

Birdir meniň ala gözli melegim,
Çyzga goluň, gan bolmasyn bilegiň,
Gije-gündiz budur Senden dilegim,
Ýary menden, meni imandan aýyrma.

Garajaoglan diýer sowdum bazarym,
Dilim söýlär, gussalarym ýazaram,
Ýarda galdy meniň ýalňyz nazarym,

Ýary menden, meni imandan aýyrma,

SÖÝMESEM ÖLEM

Bir jüp gözəl geçdi daglardan aňry,
Daramyş zülpüni, bermiş timary,
Ak göwsüň arasy Zemzem bulagy,
Içsem öldürerler, içmesem ölem.

Başyna oranmyş mahmal begresi,
Ogrynça tutuldy söýgimiň ýasy,
Bakjasynyň bardyr demir gapysy,
Açsam öldürerler, açmasam ölem.

Garajaoglan diýer, özüm öwmäýin,
Joşgun siller kimin bendim döwmäýin,
Gözəl söýme diýrler, neneň söýmäýin?!
Söýsem öldürerler, söýmesem ölem.

DERDİŇİ ÇEKMENEM, KÖŇÜL

Däli köňül, gezer-gezer gelersin,
Ary kimin her bir gülden alarsyň,
Nirde gözəl görseň, şonda galarsyň,
Men seniň derdiňi çekmenem, köňül!

Aýdymmy islegiň, sazmy islegiň,
Ödekmi islegiň, gazmy islegiň,
Mämesi tözlenen gyzmy islegiň,
Men seniň derdiňi çekmenem, köňül!

Çykyp belent başa, bakmak islärsiň,
Joşgun suwlar kimin akmak islärsiň,
Her gözele bakyp galkmak islärsiň,
Men seniň derdiňi çekmenem, köňül!

Garajaoglan diýer, okasam, ýazsam,
Näkes däl men, ýolda kerwenler bozsam.
Geyinsem, guşansam, bir hoşhal gezsem,
Men seniň derdiňi çekmenem, köňül!

KÖŇÜLJIGIM ALDYRDYM

Her saba säherden çykar, sallanar,
Ah, neýläýin, köňüljigim aldyrdym.
Ah çekdikçe ýürejigim diliner,
Ah, neýläýin, köňüljigim aldyrdym.

Men öläýsem söýlenerin dillerde,
Bilbiller ah urar gunça güllerde,
Haramylar alaýdylar ýollarda,
Ah, neýläýin, köňüljigim aldyram.

Garajaoglan diýer, hak sözün söyle,
Niçezar çekerin men muny beýle,
Kadyr Möwlam, derde bir derman eýle,
Ah, neýläýin, köňüljigim aldyrdym.

GÖZ DEGER GELIN

Boýuň uzap, misli selbi dek bolmuş,
Jenneti-aglanyň güli bu gelin.
Söýledikçe şeker akar dilinden,
Gorkaram men, saňa göz deger, gelin.

Egine ak geýmiş, üstünden aly,
Men seni gördükçe bolaryn däli,
Ne zyba ýaratmyş Ýaradan seni,
Gorkaram men, saňa göz deger, gelin.

Bakyň, hana, şol sallanýan geline,
Meňki bolsa, bermen dünýä malyna,
Ganmadym men gulak gerip diline,
Gorkaram men, saňa göz deger, gelin.

Garajaoglan diýer, ähdine bitin,
Bermeli bahasyn, almaly satyn,
Şeýle bir näzlidir, şeýle bir hatyn,
Gorkaram men, saňa göz deger, gelin.

NE DERDIŇ BAR?

Her saba, her säher çykar, bakarsyň,
Bilmeýärin, ne derdiň bar, ýar seniň?!
Dertli synam yşk oduna ýakarsyň,
Bilmeýärin, ne derdiň bar, ýar seniň?!

Bahar gelmeýinçä güller açylmaz,
Ýarsyz ýaýlalara gonup-göçülmez,
Ukudan galdyňmy, gözüň açylmaz,
Bilmeýärin, ne derdiň bar, ýar seniň?!

Ýaz gelinçä gury otlar suwlanar,
Jahyl bolanlaryň köňli bulanar,
Ýyl gelinçe iki baýram dolanar,
Bilmeýärin, ne derdiň bar, ýar seniň?!

Garajaoglan diýer, bolan ýerinde,
Jiger köýük bolar gören ýerinde,
Saba güneşiniň dogan ýerinde,
Bilmeýärin, ne derdiň bar, ýar seniň?!

LEÝLA

Diňläliň biz dag başynda pygany,
Göreläň ne diýer o Leýla, Leýla!
Ugra ýar ýanyňa, eýle salamy,
Daýym ezberimiz bu Leýla, Leýla!

Pelek çakmagyny eýledi çeňňel,
Men ýara ugramda barmaryn ýeňil,
Öläýsem, söwdüğim, üstüme sen gel,
Gözüň ýaşy bile ýuw, Leýla, Leýla!

Pelek çakmagyny üstüme çakdy,
Meni bir aýňalmaz derime çekdi¹,
Köňlümüň şährini otlara ýakdy,
Ýandym ataşyňa, suw, Leýla, Leýla!

Garajaoglan diýer, sen-de heman bol,
Ýagşylara garyş, sen-de tamam bol,
Men öläýsem jynazama ymam bol,
Ys ber gara zülpe, guý, Leýla, Leýla!

¹ Byrakmak – zyňmak, taşlamak.

AGLAMA

Ösdi säher ýeli, joş urdy siller,
Men gider men, gara gözlim, aglama!
Aglamagyň wagty geçdi, ne çäre,
Kement atyp, ýollarymy baglama!

Ýoluňy ýolumdan aýyrdy Gany,
Geliň, ýat illere gönderiň meni,
Şu başym dik bolsa, unutman seni,
Men ýarsyz men diýe, köýüp aglama!

Saňa diýrin, saňa, gaşy kemanyň,
Büküldi kamatym, geçdi zamanym,
Men gider men, ýüzi meňli jananyň,
Ýarym gitdi diýe, ýürek daglama!

Garajaoglan diýer, ýarym salynar,
Bir ah çeksem, beýik daglar diliner,
Ýürejigim bölek-bölek bölüner,
Gözýaş döküp, sen yzymda ýyglama!

DILEGLERIM KABUL BOLMAZ

Gam-gussalar gitmez boldy başymdan,
Şat bolup-da kalbym gülmez, nedendir?
Giye-gündiz ýalbararam Möwlama,
Dileglerim kabul bolmaz, nedendir?

Garşymyzda garly daglar dag bolar,

Çöwre ýany reýhan gülli bag bolar,
Şat günde dost-ýarlar keýpiçag bolar,
Gamly günde dost tapylmaz, nedendir?

Bu gezdigim Urummydyr, Şammydyr?
Başymdaky gussamydyr, gammydyr?
Ýagşylyk eýlesem, soňy kemmidir?
Bir gün salama-da gelmez, nedendir?

Garajaoglan diýer, belaly başym,
Akdyrdym didämden gan bile ýaşym,
Ýat ile çykamda ýamandyr işim,
Bu ömre gahr edip bolmaz, nedendir?

ÝOLUM BAGLAMA

Kadyr Möwlam, bir dilegim bar senden,
Muhammed guluňa mätäç eýleme!
Jenneti-aglany nesip et maňa,
Syrat köpürsinde ýolum baglama!

Gapymyza gara düýe çökinçä,
Pitneçiler bu älemi ýykynça,
Jähenneme gul seçilip çykynça,
Kadyr Möwlam, ol gullardan eýleme.

Kadyr Möwlam, ataş atma özüme,
Dünýä maly görünmeýär gözüme,
Kadyr Möwlam, sen bak meniň ýüzüme,
Jähennemiň ataşyna daglama.

Garajaoglan, hata çykmaz dilimden,
Gojaldym-la, haýyr gelmez elimden,
Kadyr Möwlam asyl geçmez gulundan,
Däli köňül sen ah çekip aglama!

ELIP DIÝE

Uşajykdan bir gar ýagar,
Tozar Elip, Elip diýer.
Däli köňül abdal bolmuş,
Gezer Elip, Elip diýer.

Elibiň ugry nagyşly,
Bakyşy laçyn bakyşly,
Ýaýla çeçegi kokuşly,
Dözer Elip, Elip diýer.

Elip gaşlaryny çatar,
Gamzasy synama batar,
Ak elleri galam tutar,
Ýazar Elip, Elip diýer.

Öýleriniň öňi çertek,
Elindedir bardak bulgur-berdek,
Sanki ýaşyl başly ördek,
Ýüzer Elip, Elip diýer.

Garajaoglan, egmelerin,
Köňül bermez degmelerin,
Iliklemiş düwmelerin,
Çözer Elip, Elip diýer.

ÝARADAN

Kadyr Möwlam, bir dilegim bar senden,
Şu dilegim kabul boldur, Ýaradan!
Dört dileg diledim, boldy peýdasyz,
Agladan guluňny güldür, Ýaradan!

Gara gözlim, ne sallanýaň garşymda,
Gündiz hyýalymda, gije düýşümde,
Bir gözeliň söwdasy bar başymda,
Ýar söwdasy çetin ýoldur, Ýaradan!

Neneň geçeyin men bu şirin jandan?!
Adam ogly geçmez beýle jenandan,
Meň gözelim diýýär gaçýarsyň menden,
Ol-da meniň kimin guldur, Ýaradan!

Garajaoglan diýr, ýakyp ýandyrma,
Şu könlümi soňsuz gorpa inderme,
Janym al diýp, Ezraýyly gönderme,
Söýgülime janym aldyr, Ýaradan!

PELEK

Sabadan ugradym durnadyr gaza,
Güle bilbil gonup, eder owaza,
Aman, Möwlam, aman, kast etme bize,
Aýyrma bilbilim gülümden, pelek!

Ozaldan-da öwdürmedim kendimi,
Men beklärin, sen ýykarsyň bendimi,
Gördüňmi sen synamdaky sanjymy?

Kime dat edeýin eliňden, pelek?!

Bu dünýäde men bir gonup-göçmedim,
Dost elinden doly şerap içmedim,
Kössümi bilmedim, hata işledim,
Bu ýalňyş menden däl, dilimden, pelek!

Garajaoglan diýer, Hakdan bu nazar,
Biçildi kepenim, gazyldy mazar,
Iller ýaryn aldy, şat bolup gezer,
Nesibäm boldumy zulumdan, pelek!

AÝRYLAR BIR GÜN

Soltan Süleýmana baş bermez dünýä,
Bu daglar ýerinden aýrylar bir gün.
Nije mün ýyllarda çüýrän ol janlar,
Hakyň emri bilen direler bir gün.

Ne gözel ýapydyr jennet ýapysy,
Kän aradym, görünmedi gapysy,
Meniň ol gorkdugym Syrat köprüsi
Jähennem üstüne gurular bir gün.

Garşydaky daglar garly dag bolsa,
Töweregi al sünbüllü bag bolsa,
Aga bolsa, paşsa bolsa, beg bolsa,
Ýakasyz köýnege giriler bir gün.

Bu dünýäde adam ogly diýer sen,
Halaly, haramy durman iýer sen,
Iýme il malyny, ir-giç berer sen,

Eden etmişleriň soralar bir gün.

Gökde ýyldyzlaryň öňi Terezi,
Ülker bilen ýaşar gider birazy,
Taňla magşarda-da sorarlar bizi,
Hak mizan – terezi gurular bir gün.

Garajaoglan diýer, gonup-göçersiň,
Ajal şerabyny bir gün içersiň,
Syrat köprüsinden bir gün geçersiň,
Amalyň eliňe beriler bir gün.

EÝ, ZALYM PELEK

Şu ýalan dünýäge gelelim bári,
Şat bolup gülmedim, eý, zalym pelek!
Her ne tutdum diýsem, aldyň elimden,
Haýyp, bir diwana bolanym, pelek!

Iller göçün çekdi, men hiç göçmedim,
Ýar elinden doly bada içmedim,
Bilmen hata etdim, telek işledim,
Jahylam, gymmatyň bilmedim, pelek!

Garajaoglan diýer, bolmady güzer,
Sowuldy suwum-da, gazyldy mazar,
Illere ýar berdiň, el-ele gezer,
Seniň gazabyňdan ölmedim, pelek!

AÝRALYK

Eý, agalar, beýle bolar

Haly ýardan aýrylanyň.
Akar, ummana döküler
Sili, ýardan aýrylanyň.

Gökden durnalar çekiler,
Iner, köllere döküler,
On baş ýaşynda бүкüler
Bili, ýardan aýrylanyň.

Durnalar asmandan geçer,
Aý ýüzlere nurun saçar,
Her dem ah-wah bilen geçer
Ýyly, ýardan aýrylanyň.

Gül tikensiz bitmez eken,
Bilbil gülsüz ötmez eken,
Işe-güýje ýetmez eken
Eli, ýardan aýrylanyň.

Garajaoglan, eýa, pelek,
Ataş düşdi, ýandy ýürek,
Arman bilen geçse gerek
Saly, ýardan aýrylanyň.

GEÇER BİR GÜN

Gök yüzünde yaşyl ýaprak,
Gurar, ağaç galar çüprek,
Basdygymyz gara toprak
Üstümize düşer bir gün.

Bulut gögüň çüýşesidir,
Ýagyp ýere düşesidir,
Ynsanlar dag hoşasydyr¹,
Deger orak, çagşar bir gün.

Bak bu pelegiň işine,
Näler getirdi başyma,
Mazar başynda daşyma
Gonar baýguş, geçer bir gün.

Garajaoglan, nä boljak?
Ýazylany kimdir biljek?
Ol Hallajy Mansur geljek,
Dagy, daşy süýşir bir gün.

BAGRYM EZGIŇDIR

Boýnuň burup, yza garanyp gitme,
Näz görtermez, gara bagrym ezgiňdir.
Al ýaňaga telleriňi daytma,
Yşk elinden zaryn göwün bezgindir.

Men biler men, sen ezelden gözelsiň,
Jeren kimin ýat awçydan tezersiň,
Neçün beýle melul, gamgyn gezersiň?
Boýnuň egri, zülpleriň-de pozgundyr.

Her ýerde göremde garşyma çykan,
Aklym başdan alyp, öýümi ýykan,

¹ Bişe – tokaý.

Egip kirpiklerin, hoşamaý bakan,
Humarlanmyş ala gözler süzgündir.

Garajaoglan, myradyňy görer sen,
Gideli Reşwana¹, gözel arar sen,
Bu bagty garanyň derdin sorar sen,
Ýar üçin Watandan aýra gezgindir.

GEL ÝUWAŞ-ÝUWAŞ

Hany, galk gideli, gözeller başy,
Kötelden çekinme, gal ýuwaş-ýuwaş.
Gözümden akdyrdym kän ganly ýaşı,
Zülpüň teli bilen syl ýuwaş-ýuwaş.

Gaşlaryň meňzetdim zyba marala,
Gözleriň höküm eder ýedi diýara,
Säher wagty gollaryňy yrgala,
Tokunsyn zülpleriň, gel ýuwaş-ýuwaş.

Garajaoglan diýer, gideli ýara,
Tapyp bolarmyka derdime çäre,
Gözüm düşdi meňli gerdende zere,
Ýañakda açylmyş gül ýuwaş-ýuwaş.

DEGMELI DEGİL

Pessaý-pessaý ösen säher ýelleri,
Ösüp-ösüp ýere degmeli degil.

¹ Reşwan – ýurt ady.

Ak gollary elwan-elwan hynaly,
Garadyr gözleri, sürmeli degil.

Ösdürer-hä, säher ýeli ösdürer,
Kimsäni agladar, kimi küsdürer,
Kysmat nedir Kadyr Möwlam gösderer,
Aşa höwes edip, öwmeli degil.

Bir bölek durna-da howada uçar,
Iner eňňitlerden, bir bada iýer,
Ösen säher ýeli göwsüni açar,
Ýar göwsüniň bendi düwmeli degil.

Bir bölek durna-da howada gyşlar,
Bak, başyma geldi gördüğim düşler,
Size diýsem size, ýaran-ýoldaşlar,
Ähti ýalan dosty söýmeli degil.

Garajaoglan diýer, gonup-göçmedim,
Ak göwsüniň düwmelerin açmadym,
Pursat elde eken, alyp geçmadym,
Meni öldürmeli, döwmeli degil.

GÜLÜP DURMASYN

Menden salam eýläň şol nâzli ýara,
Her meni göreňde gülüp durmasyn,
Aldyrdym aklymy, boldum diwana,
Aklymy başymdan alyp durmasyn.

Gyz, sen bile beýlemidi bazarym?
Gara gaşlaryňda galdy nazarym,

Ýol üstünde gazmasynlar mazarym,
Ýar gelip-geçende ýanyp durmasyn.

Gyz, sen bilen bag düýbüni tutaly,
Aýwasyndan, turunjyndan sataly,
Gel dolaşyp, bir gijejik ýataly,
Ahy-zarym sende galyp durmasyn.

Garajaoglan diýer, Haka bakadyr,
Ýollar batga, belki bilim бүkedir,
Çekmenem gahryňy, bagrym ýukadyr,
Arada habaryň gelip durmasyn.

KOWMA MENI

Ala gözli, nāzli dilber,
Kowma özge il ýerine.
Altyn kemeriň bolaýyn,
Dola meni bil ýerine.

Heý, jan-a, köňlüm, heý, jan-a,
Ýigit ölmez, dözer jana,
Al meni zülprüň ujuna,
Sallanaýyn tel ýerine.

Gel, gyz, garşymda dursana,
Şu meniň halym sorsana,
Zülprüňden bir tel bersene,
Ysgaýyn men gül ýerine.

Garajaoglan, diýr neýläýin,
Goluň boýnuma dolaýyn,

Näzli ýar, bendäň boláýyn,
Kabul eýle gul ýerine.

ÝOLLAR DEGIL

Ýene geldim, gara gözlim,
Bu ýol biziň ýollar degil.
Bir gün bile eglenmedim,
Bu çöl biziň çöller degil.

Beglerimiz bedew atly,
Dilberleriň dili datly,
Üýnli, şanly hem haýbatly,
Bu dil biziň diller degil.

Yşka düşen bada içer,
Ýar ýollunda jandan geçer,
Bu dünýäge gonan göçer,
Bu il biziň iller degil.

Garajaoglan, ýaýyn basar,
Duşmanyny ýere basar,
Bu daglarda şemal öwser,
Bu ýel biziň ýeller degil.

AGLARYN

Älemi ýaradan, Alla,
Halym diýip, men aglaryn.
Näçe ýyldyr ýat illerde
Ilim diýip, men aglaryn.

Ýüwrük salynar ýaryşa,
Rza bolma nadan – naşa,
Ýaryndan aýrylan kişä
Zulum diýip, men aglaryn.

Pir bolmadyk yşka gelmez,
Goç bolmadyk gurban bolmaz,
Ýalňyz daşdan diwar bolmaz,
Howlym diýip, men aglaryn.

Muhannes gaçar, dolanar,
Aşyk kandadyr biliner,
Indi mün-de bir bolunar,
Gardaş diýip, men aglaryn.

Garajaoglan bolmuş hassa,
Bardyr diýip, derman iste,
Ajal gelse bu jan üste,
Ölüm diýip, men aglaryn.

SÖYDÜM BU GÜN

Gözel sona, akja sona,
Dal gerdenňi söýdüm bu gün.
Dost, garşymda sallananda,
Datly jana gyýdym bu gün.

Aýyrdyň, seçdiň sözüňi,
Bizden öwürdiň ýüzüňi,
Söwerdim ala gözüňi,
Öňnelere uýduň bu gün.

Sag elinde sary hakyk,
Zülpleri gerdene dökük,
Kalbyň melul, gaşyň ýykyk,
Dostum, näme duýduň bu gün?

Pany Garajaoglan, pany,
Beren alar datly jany,
Söýmedigim gara dony
Gyz, garşymda geýdiň bu gün.

BUZ EDERLER

Ala gözli, meňli dilber,
Usul söýle, söz ederler.
Ýürek suwun akdyrarlar,
Gözlerimi buz ederler.

Durnalar hatar ýörärler,
Ýaýla ummanyn бүрärler,
Dal pudagy soldurarlar,
Ýazymyzy güýz ederler.

Gözel gerek öwürmäge,
Döwen gerek döwürmäge,
Ýigit gerek söwürmäge,
Şu daglary düz ederler.

Garajaoglan diýer, ýandym,
Içdim meýi, yşkdan gandym,
Her gözeli men ýar sandym,
Bir ýarymy ýüz ederler.

KIM IDİ?

Bagdady, Bagdady, janym Bagdady,
Başda binasyny guran kim idi?
Onki ymam dikdi mährap daşyny,
Geçip namazyna duran kim idi?

Uçurdym guşumy uçan guş bile,
Ala gözüm doldy ganly ýaş bile,
Üç ýüz altmyş alty çyn derwüş bile
Bagdadyň üstüne ýören kim idi?

Üç ýüz ussa onda bina tutmaga,
Tutan binasyny gözel etmäge,
Ol tämiz Bagdady seýran etmäge
Gökde sebet bilen duran kim idi?

Garajaoglan, yşkym gowşap – parady,
Ýüregimde ýag galmady, eredi.
Bagdadyň üstüne üç tug ýöredi,
Resulyň Tuguny gören kim idi?

BIR GELIN

Belende çykdy men, seýran eýledim,
Gözeller içinde belli bir gelin.
Näsin wasp edeýin beýle dilberin?
Başy ibriş-ýüpek telli bir gelin.

Astyma düşäp-de ýüpekden haly,

Öňüme goýdular gaýmagy, baly.
Seni gören ýigit neýlesin maly,
Edepli, erkamly, ýolly bir gelin.

Hojasyny gördüm, dersini okar,
Bakjasynda bilbil nagmalar kakar,
Ibriş ýüpek alyp, halylar dokar,
Şal guşakly, inçe billi bir gelin.

Garajaoglan diýer, söwdügin öwer,
Altyn saçbagy-da topuga deger,
Aý bilen bäs etmiş, Gün bilen dogar,
Jenneti-aglada belli bir gelin.

GYZ NÄZLI GÖZEL

Oturmyş çeşmede gyz bilen gelin,
Olar bir-birine arz eder halyn,
Bogun-bogun hynalamyş ak golun,
Gelin hiç söylemez, gyz nâzli gözel.

Terewini ýuwup goýdular daşa,
Dagy ne iş geljek, sag bolan başa,
Güllü ýaglyk örtmüş şol helal gaşa,
Gelin hiç söylemez, gyz nâzli gözel.

Altyn düwme dökmüş gyrmyzy ýüze,
Sürmeler çekmişdir ol ala göze,
Aşyk biz, ýaraşmaz ýalan söz bize,
Gelin hiç söylemez, gyz nâzli gözel.

Garajaoglan diýer, eý, meniň halym,
Gorkaram men iller tirerler gülüm,
Gelin, dogry söýle, Siňekli ýolun,
Gelin hiç söýlemez, gyz nâzli gözel.

GÜL BOLDUGY ZAMANDYR

Bilbil, ne ýatyrsyň, bahar-ýaz çykdy,
Uly suwlar sil boldugy zamandyr.
Gat-gat boldy, gül ýapragy garyşdy,
Ýene bilbil gul boldugy zamandyr.

Ýene bahar geldi, açyldy güller,
Pygana başlady ýene bilbiller,
Başga bir hal bolup açdy sünbüller,
Aşyklaryň dâli boldugy zamandyr.

Bilbil habar alar gülüň halyndan,
Beter dâli boldum ýaryň elinden,
Aşyp-aşyp, ötüp ýaýla bilinden,
Ýardan bize gel boldugy zamandyr.

Ýene dürli gülden bezendi baglar,
Bilbiliň pygany ýüregi daglar,
Dürli çeçeklere bezenmiş daglar,
Uly daga ýol boldugy zamandyr.

Garajaoglan diýer, geçdi çaglarym,
Miwe bermez boldy köňül baglarym,
Ýadyma düşdükçe durman aglaryn,
Gözüm ýaşy sil boldugy zamandyr.

ARA PÄSGELLER DÜŞMÜŞ

Söwdüгим, gül tiken bolmuş
Pudalmaýa-pudalmaýa.
Tel-tel bolupdyr zülpleriň
Daralmaýa-daralmaýa.

Dostuň baglary dallanmyş,
Dalynda bilbil eglenmiş,
Şetdalylar has ballanmyş
Sorulmaýa-sorulmaýa.

Söwdüгим, bakjaň güllenmiş,
Saralypdyr, gülüň solmuş,
Bagly billeriň inçelmiş
Sarylmaýa-sarylmaýa.

Garajaoglan diýr, heläkdir,
Söwdüгим menden yrakdyr.
Aýralyga çäre ýokdur,
Görülmeýe-görülmeýe.

AÝRALYK ÝAMAN

Beýik daglaryň başynda,
Toplum-toplum dumanyny.
Söýüşmesi hoşdur weli,
Aýrylmasy ýaman indi.

Häzir kömür gözlim çykar,
Çykar-da ýollara bakar.
Aşygyn otlara ýakar,

Boýy serwi rowan indi.

Näzler etdiň, päheý, pelek,
Päheý, ýaşyl donly melek,
Hasratyndan boldum heläk,
Dardyr başa jahan indi.

Gül degresi har bolarmy?
Işim ahy-zar bolarmy?
Bizi sorsa ar bolarmy?
Ol gaşlary keman indi.

Men ýarymy biler boldum,
Bir görmesem öler boldum,
Ýoluna jan berer boldum,
Gör, neýledi zaman indi.

Garajaoglan, ýara bardym,
Açylan güllerin tirdim,
Gelmeklige wada berdim,
Sözüm boldy ýaman indi.

AÝDYŞYK

Garajaoglan:

– Ajam illerinden mysapyr geldim,
Ýol bilmenem, Sonam, nirä gideýin?
Şeýle bir ýar menziline ugradym,
Dilber, kerem eýle, gonak al meni!

Gyz:

– Bar git, oglan, bar git, başym dar eken,
Her bakyşda gözde gorky bar eken,
Mähellämde baş-on awçy dur eken,
Bar git, oglan, munda gonak eglenmez.

Garajaoglan:

– Garajaoglan diýr ki, neneň edeýin,
Galdyr gerdeniňi, seýran edeýin,
Sonam, seni goýup, nirä gideýin?
Dilber, kerem eýle, gonak al meni!

Gyz:

– Oglan, meniň bilen ýatmak istärmiň?
Bally dodaklardan datmak istärmiň,
Ağşam ýatyp, saba gitmek istärmiň?
Bar git, oglan, munda gonak eglenmez!

**NEÇÜN BEÝLE SALYNARSYŇ?
/AÝDYŞYK/**

Garajaoglan:

— Suwa gelen, Akja gelin,
Neçün sarkyp salynarsyň?
Gelin bir suw ber, içeýin,
Gelin, kimiň gelinisiň?

Gelin:

— Suw degildir seniň derdiň,

Görjek bolsaň, ýeter, gördüň.
Oglan, munda uzak durduň,
Dädem geler, döwülersiň.

Garjaoglan:

— Döwülsem, goý döwüleýin,
Söýülsem, goý söýüleýin,
Gelin, saňa gul bolaýyn,
Ölerin, gandar bolarsyň.

Gelin:

— Ýaýlalara göçmediňmi?
Sowuk suwlar içmediňmi?
Gözel görüp geçmediňmi?
Meni görüp dälirärsiň.

Garajaoglan:

— Dürli ýaýlaýa göçinçä,
Sowuk suwlary içinçä,
Gojalyp wagtyň geçinçä,
Daşlar bolup, düwülersiň.

Gelin:

Öýleriniň öňi solgun,
Agam geler, şony bilgin.
Tylla kăkillisiň, oglan,
Ne diýdim ki darylarsyň?

Garajaoglan:

Garajaoglan diýr ki, tolgun,
Döşleriň almadan dolgun,
Söýündirdiň meni bu gün.
Inşalla, jennet görersiň!

ÝOL GÖRÜNER

Kysmat bolup, men bu ilden gidäýsem,
Goja daglar ýol görüner gözüme.
Dostum çykmyş öýlerinden bärige,
Top zülpleri tel görüner gözüme.

Saňa diýrin saňa, şol goja Düldül,
Çekildi seýilden ýaýlaga bilbil,
Ol gyzyň bakjasy melewşe, sünbül,
Gyz goýnunda gül görüner gözüme.

Kysmat bolup, men ol ýerde bolaýsam,
Nergiz berip, gül-reýhan alaýsam,
Rast gelip, tenha bile bolaýsam,
Al ýañaklar bal görüner gözüme.

Garajaoglan diýer, halym soralmaz,
Bahanasyz dost iline barylmaz,
Müň dagy ýaşasam, çäre görülmez,
Ruh çyksa, sal görüner gözüme.

BİLEBİLMEN

Gözelsiz ýaýlaga gonup-göçülmez,
Kelle kesmek bilen ganlar saçylmaz,

Gelerin-geçerin, gözüm açılmaz,
Bir derdiň bar, bilebilmen, gyz, seniň.

Her gideňde yza baş-üç bakarsyň,
Gözleriňden ganly ýaşlar dökersiň,
Bilmen gamgynmy sen ýa ýas çekersiň,
Bir derdiň bar, bilebilmen, gyz, seniň.

Derdim agyr, depe-düzi gezdirer,
Gazmaýyn gabrymy, iller gazdyrar,
Gider-geler, gyz ýüzüni azdyrar,
Bir derdiň bar, bilebilmen, gyz, seniň.

Ýigidiň mündügi bedew atydyr,
Laçynyň iýdigi durna etidir,
Näzli ýar, adaglyň ýaman – kötüdir,
Bir derdiň bar, bilebilmen, gyz, seniň.

Garajaoglan, döwük – köňül paramaz,
Zülpi burma bile kâkil çüýremez,
Çoh zamandyr gözüň ýaşy guramaz,
Bir derdiň bar, bilebilmen, gyz, seniň.

GÖRESİM GELDI

Ýat ilde ýaşamaň yzasy soňsuz,
Garagöz ýarymy göresim geldi.
Her saba-säherde sežde kylanda,
Yranan telleri öresim geldi.

Seniň yşkyň meni mejnun eýleýän,
Hanjar alyp synalarmy daglaýan,

Eda bilen, nurun saçyp söýleýän,
Datly dilleriňi sorasym geldi.

Gamzasy gam bilmez gara saçlymyň,
Hünjüden, sadapdan, dürden dişlimiň,
Egrem-egrem, ýaý deý gara gaşlymyň
Gezdigi illeri ýöresim geldi.

Garajaoglan diýer, güli egdigim,
Käte-käte hatyrama degdigim,
Ýyndam ata münüp, jeren kowdugym,
Ol bedýan çölleri döresim geldi.

DEŇI BARMYDYR?

Ýör, gideli, söwer ýarym, bakjaga,
Täze gülden gül dolduryp gujaga,
Ýar lybasy sygmaz ençe bukjaga,
Ajap söwdügimiň deňi barmydyr?

Içer badasyny ol pyýalada,
Bir gözel söýmedim ýalan dünýäde,
Garamanda, Kaýsaryda, Konýada,
Ajap söwdügimiň deňi barmydyr?

Bardym mollasyna, kitabyn okar,
Girdim bakjasyna, bilbil ah çeker,
Ne Istanbul galdy, ne Diýarbakir,
Ajap söwdügimiň deňi barmydyr?

Iki sonam bardyr kölde, bulakda,
Altyn ysyrghasy oýnar gulakda,

Jenneti-aglada, gökde, melekde,
Ajap söwdügimiň deňi barmydyr?

Garajaoglan diýer, bardygym ýerde,
Ýandy jiger-bagrym durdugym ýerde,
Ýsmaýyly gurban berdigi ýerde
Ajap söwdügimiň deňi barmydyr?

ÝOL ÝOLA GARŞY

Sallana-sallana geler söwdügim,
Birden rast geldi ýol ýola garşy.
Dilleri dür döker, lebleri şerbet,
Datly sözleşeli dil dile garşy.

Bilbil, kākiligim saýrar kapasdan,
Eýjejik gumrymy aldyrdym destden,
Ýüzük ýasatdyrmyş gaşy almazdan,
Hynaly barmaklar el ele garşy.

Ak ellere al-al hyna ýakdyrmyş,
Gulagyna ysyrghalar dakdyrmyş,
Jowahyrdan bolan hünji dökdürmiş,
Merjenli bilekler gol gola garşy.

Garajaoglan diýer, keremli Taňrym,
Ýardan áýra gezmez bu jahyl köňlüm.
Gerdeni bir garyş menekli meňlim,
Dökülmiş zülpleri tel tele garşy.

AÇYLDYMY?

Howada dönen guw, gazlar,
Ajap ýaýla açyldymy?
Çykdy topar gelin-gyzlar,
Daglarda ýol geçildimi?

Sary çigildem diwana,
Dil biter guş-u-haýwana,
Bir hezillik bar ynsana,
Burkut ata eçildimi?

Diýardyr Rum diýary,
Ýokdur meňzeşi, deňäri.
Garajaoglan diýer, zary,
Näzli dilber, seçildimi?

AGLAR GEZERIN

Elim bilen ýykdy, boşandy bendim,
Joşgun suwlar kimin şaglar gezerin.
Ýitirdim özümi, tapamok indi,
Söwdasy başymda, aglar gezerin.

Synam üsti düwün bolsun, dag bolsun,
Çar tarapy al sünbüllü bag bolsun,
Yrak, ýakyn kömür gözlüm sag bolsun,
Hyýalyn könlümde eglär gezerin.

Menden salam bolsun ýüzi meňlime,
Ýene gam dumany geldi könlüme,
Başdan saçym ýolup-ýolup, egnime
Keyik derisini baglar gezerin.

Garajaoglan diýer, başym goşmaga,
Arzy-hal ýazdym men ýara duşmaga,
Aman diläp, gapysyna düşmäge
Dertli ýüregimi daglar gezerin.

AÝRYLDYM

Iller ýaýlasyna göçdügi zaman,
Bilbil gülden, men ýarymdan aýryldym.
Dilim söýlär, emma gözlerim aglar,
Bilbil gülden, men ýarymdan aýryldym.

Şol görünen dagyň başy gar bolar,
Ýarymyň açylmyş güli bar bolar.
Meni gören men deý aglar, zar bolar,
Bilbil gülden, men ýarymdan aýryldym.

Şol görünyän dagyň gary söküldi,
Gözüm ýaşy ýer ýüzüne döküldi,
Iller galkdy, ýaýlasyna çekildi,
Bilbil gülden, men ýarymdan aýryldym.

Garajaoglan aýdar, men-de çaglaryn,
Güyz gelendir, al sünbülly baglaryn,
Wadam ýetdi, pynhan-pynhan aglaryn,
Bilbil gülden, men ýarymdan aýryldym

ÜÇ DERDIM BAR

Bar-a, bar-a, bardym ol gara daşa,

Zar-zelil etdiň-le kowum-gardaşa.
Ne sebäp gözümnden akan gan-ýaşa,
Bir aýrallyk, bir ýoksullyk, bir ölüm.

Nije soltanlary tagtdan inderdi,
Nijesiniň gül meňzini soldurdy.
Nijeleri gelmez ýola gönderdi,
Bir aýrallyk, bir ýoksullyk, bir ölüm.

Garajaoglan diýer, gondum, göçülmez
Ajy ajal şerbetinden geçilmez.
Üç derdim bar, bir-birinden seçilmez,
Bir aýrallyk, bir ýoksullyk, bir ölüm.

ÝAT ILDE

Gel, köňül, ýat ile gitme,
Ýa geliner, ýa gelinmez.
Her gözele meýil etme,
Ýa söýüler, ýa söýülmez.

Şeripdir asly zatymyz,
Ýüwrükdir biziň atymyz,
Ýat illerde gymmatymyz
Ýa biliner, ýa bilinmez.

Garajaoglan, düşse ýola,
Hydyr ýardam etse bile,
Ýar diýdigiň demir gala,
Ýa alynar, ýa alynmaz.

AÝRALYK

Sepil boldum, gezdim men ýat illeri,
Bagrym ýara etdi, batar aýrallyk.
Söyläýin men başa gelen hallary,
Kän çekdim, ölümden beter aýrallyk.

Şu yşkyň ataşy sönmeýär serde,
Ah çekip aglaryn, gezdigim ýerde,
Men munda galmyşam, dostum ýat ýerde,
Meni ilden ile atar aýrallyk.

Men terk eýleşem-de, bolsak-da erbet,
Aşyk biçäreler gowuşar elbet,
Dost bilen bir sagat eýleşem söhbet,
Söwdüğim gözümden ýiter, aýrallyk.

Garajaoglan diýer, terkin berinçä,
Saýraşar bilbiller gunça gülinçä,
Men munda, ýar onda, beýle bolynça,
Kaza dolsa, şony istär, aýrallyk.

GALK-DA BIZE GEL

Ala gözleriňi söýdügim, dilber,
Her säher, her säher galk-da, bize gel!
Dara zülpleriňe ber-de timary,
Ak gerden üstüne dök-de, bize gel!

Meniň ýarym gözellerden beýgiräk,
Näz eýleşmiş söwdüğini küýsegräk,
Merduwanyň basgançagna basybrak,
Sallana-sallana çyk-da, bize gel!

Panydyr-a, Garajaoglan, panydyr,
Gözel söymek her ýigidiň kãridir,
Kimse bilmez bu gün baýram günüdür,
Ak ellere hyna ýak-da, bize gel!

GÜLDÜRERSİŇ

Penjireden bakan, dilber,
Gözelligiň bildirersiň.
Ak göwsünde läle, sünbül,
Aglayany güldürersiň.

Gerden açyk, meňleriň çoh,
Gözellikde deň-taýyň ýok,
Gaşlaryň ýaý, kirpigiň ok,
Urdugyňy öldürersiň.

Gül bilbiliň sekiminden,
Käkil-u-zülp dakynandan,
Geçme metjit ýakynyndan,
Çoh namazlar böldürersiň.

Garajaoglan, maňa ýazyk,
Ýary gördüm, bagry ezik,
Bakjaňdaky gülüň nãzik,
Berk saklama, soldurarsyň.

JOMARTLYKDAN KESILMESIN ELIŇIZ

Ala gözleriňi söýdügim, dilber,

Gorkaryn men, beke düşer ýoluňyz.
Kadyr Möwlam daş saklasyn nazardan,
Zalym eneň suwa salmyş salyňyz.

Gidejegin bir inçejik ýolmudy?
Söýdújegin nergizmidi, gülmüdi?
Iýdikleriň şeker-şerbet balmydy?
Onuň üçin inçe bolmuş biliňiz.

Gidip şol gözeliň ilin gezmeli,
Galam alyp, gaşyn, gözün çyzmaly.
Sary köwüş, gül öňlükli gezmeli,
Gelin-gyzlar, nirä gider ýoluňyz?

Garajaoglan, dost bagyna barmaly,
El uzadyp, gunça-gülün tirmeli.
Mätäçlere bir şetdaly bermeli,
Jomartlykdan kesilmesin eliňiz.

ÝOLLAR ÖWÜNSIN

Ala gözleriňi söýdügim, dilber,
Şu gelip geçdigiň ýollar öwünsin.
Kadyr Möwlam seni söýmüş, ýaratmyş,
Kysmaty boldugyň gullar öwünsin.

Hüýr-u melek barmy asyl soýuňda,
Ah-u zarym galdy uzyn boýuňda.
Gadyr gijesinde, baýram aýynda
Üstüne kölgelän dallar öwünsin.

Hüýri gyzlar sürmelemiş gözüni,

Iliň-kowumdaşyň çeksin näziňi.
Galdyr zülpleriňi, göreý ýüzüňi,
Ýüzüňe dökülen teller öwünsin.

Garajaoglan diýer, garybam garyp,
Garybyň halyny näbilsin tebip.
Agşamdan söýünip, goýnuňa girip,
Boýnuňa dolanan gollar öwünsin.

GÖRÜNERMI?

Çykdyň, belent ýerden bakdym,
Uzak çöller görünermi?
Dostum göçi gidip barmyş,
Göçde allar görünermi?

Durnam geler ýana-ýana,
Ganaty boýalmyş gana,
Gal howaga döne-döne,
Biziň iller görünermi?

Durnam geler süze-süze,
Öter gider, iner düze.
Wadalaşdyk bahar-ýaza,
Köňül ýardan aýrylarmy?

Garajaoglan diýer, näzlim,
Gylyjy gynynda gizlin.
Maral ördek, hüwi gözlim,
Çykar gider, salynarmy?

NÄLER GELER

Ýigit bir ýat ile çyksa,
Gör, başyna näler geler,
Mert öz sylagyn aňdykça,
Ýaş gözüne dolar geler,

Bagryma basaram daşlar,
Akytdym gözümden ýaşlar.
Taýyny aldyran guşlar
Ýuwasyna döner geler.

Gojadym çekmenem näzi,
Bagryma dökmenem közi.
Ýaryň maňa ýaman sözi
Gara bagrym diler geler.

Öýleriniň öňi söwüt,
Atalardan galmyş öwüt.
Ýaryndan aýrylan ýigit
Sylagyna döner geler.

Ýaşa, Garajaoglan ýaşa,
Men söýlärem joşa-joşa.
Iş düşünçe garyp başa
Düşüner-de, gider geler.

MENİŇ ILIM

Bir ah çeksem, dagy-daşy ereder,
Gözüm ýaşy degirmeni ýöreder.
Bu hasratlar meni ahyr çüýreder,

Maňa ilim-de bir, özge il-de bir.

Men-de çykaýyn-la daglar başyna,
Daýanaýyn topragyna, daşyna.
Meni gynaýanyň gelsin başyna,
Maňa ilim-de bir, özge il-de bir.

Dostumyň zülpleri towlam-towlamdyr,
Daýym bu hasratlar meni aldadyr,
Ilimde söýdügim gözi ýoldadyr,
Maňa ilim-de bir, özge il-de bir.

Garajaoglan sözlär, Hind-u – Hindistan,
Gözelsiz bolarmy bag bilen bossan?
Ilimde ýat iller boldy gülüstan,
Maňa ilim-de bir, özge il-de bir.

BÜKER BILIMI

Näzli ýardan maňa geldi bir nama,
Eger dogry bolsa, бүker bilimi.
Diýdiler ýaryňy ýat iller aldy,
Kadyr Möwlam, asan eýle ölümi.

Bilbile söýläýin, gülüne gonsun,
Meni ýarsyz goýan imansyz galsyn.
Sabyr et, söwdügim, bir bahar bolsun,
Terk edeýin Watanymy, ilimi.

Ol ýary gördükçe agladym, joşdum,
Ak elinden doly badalar içdim.
Nadanlar sandylar men ýardan geçdim,
Ölýänçäm men çekebilmen elimi.

Garajaoglan diýer, gonmadan göçmen,
Her bolar-bolmaza syrymy açman,
Nadan köpri bolsa, üstünden geçmen,
Daşgyn sile ugradaryn ýolumy.

HYÝALY GÖZÜNDEN GITMEZ ILINIŇ

Bir ýigit ilinden gitmeli bolsa,
Ýürekden agysy gitmez iliniň.
Eglenip ýat ilde mekan eýlese,
Hyýaly gözünden gitmez iliniň.

Obalar, obalar, iniş obalar,
Gözüm ýaşy biri-birin kowalar,
Gülüstanda höwürtgeler – ýuwalar,
Çalysy, çetisi güldür iliniň.

Näkes deýýus maňa kast bilen bakar,
Bu garyp halymy ataşa ýakar.
Her saba, her saba müşk kibi kokar,
Gaýasy, topragy, daşy iliniň.

Garajaoglan diýer, gelenler gider,
Wadasy ýetenler borjuny ödär,
Guş ýylda bir gezek, iline gider,
Olar-da terkinini goýmaz iliniň.

HANY ILIMIZ

Beýik daglar, size bir sowalym bar,

Hany sizde gonup-göçen ilimiz?
Bedew ata münüp, naýza atanlar,
Görünmeýär gözi ganly dälimiz.

Bosgun öteninde, öňün baglama,
Hanjar alyp, dertli synam daglama.
Gider boldum, gara gözlim, aglama,
Hakyň emri, aýra düşdi ýolumyz.

Gahba pelek, gyýma maňa, ýazykdyr,
Aýrallyk elinden bagrym ezikdir.
Çekilmiş haýatlar, baglar bozukdyr,
Aýrallyk hazany dökdi gülümüz.

Bäş-üç kişi boldy türki diýenler,
Al üstüne ýaşyl dony geýenler,
Şol gara çadyrda geçýändir günler,
Onuň üçin gamgyn öter halymyz.

Garajaoglan diýer, ýazsam bir setir,
Kadyr Möwlam, işimizi sen bitir.
Kysmat nirä çekse, şoňa-da elter,
Kimse bilmez, nirde galar ölimiz ?!

BARYLMAZ BOLDY

Derd-u-gamlar bilen ýazlarym geçdi,
Ýara sowgat-salam berilmez boldy.
Aramyza zalym aýrallyk düşdi,
Yrakdyr ýollarym, barylmaز boldy.

Jyda düşen bilbil garyp oturar,

Ýar jemalyn hyýalyma getirer.
Saba säher wagty bitip oturar,
Ýetişdi gunçalar, tirilmez boldy.

Ýarym, melul-melul bakma ýüzüme,
Ýanar boldum, bir ot düşdi özüme.
Dünýä zyndan boldy meniň gözüme,
Näzlim, senden aýrylmagym tiz boldy.

Garajaoglan diýer, sözüň tamamy,
Ýüz-müň mizan çekebilmez gamymy.
Näzli ýar, gözleýip tapsak çemini,
Ýat illerde artyk durulmaz boldy.

BIZIŇ ILLERE

Galkdy däli köňül, isteýip ýurdy,
Gel diýdi, gideli biziň illere.
Gözüm ýaşy ýer ýüzüni büredi,
Sil boldy, gideli biziň illere.

Gözüm ýaşy ýer ýüzüne seçildi,
Bahar geldi, ýaýla ýoly açyldy.
Ýyly ösdi, garyň suwy saçyldy,
Ýol boldy, gideli biziň illere.

Kowum-gardaş bir meýdana düýrüldi,
Söwdügim, sen meni öldi diý indi.
Bakdym men kitaba, bir ýol göründi,
Gel diýdi, gideli biziň illere.

Sen laçyn sen, dilberleriň lälesi,
Gözüme görünmez dünýäň barysy.

Şindi biziň ilni gara çalysy
Gül boldy, gideli biziň illere.

Garajaoglan diýer, geler ýazlary,
Ýarym, kime edýän sen bu näzleri,
Enäniň, atanyň käýinç sözleri
Bal boldy, gideli biziň illere.

GÖÇ BOLDY

Gider boldum, gara gözlüm, elwidag,
Näzlim, bize bu illerden göç boldy.
Seniň bile zowky-sapa sürdügim
Geldi, geçdi, jümle işler hiç boldy.

Ak ýar, melul, gamly bakma ýüzüme,
Bir ot düşdi, çogy ýeter özüme.
Dünýä zyndan görünyändir gözüme,
Näzlim, senden meni aýran güýç boldy.

Zalym pelek ýere çalmyş galamy,
Ahy-zarym tutdy bütin älemi.
Ýat bir ilde egsik etme salamy,
Geçdi serden, ýar başyma täç boldy.

Garajaoglan, Reb ýazmyş permanym,
Asmana çykandyr ahy-pygany,
Aglama, aglatma, eý, näzli hanym,
Bize bu aýrallyk Hakdan iş boldy.

DAGLAR BAR

Eý, agalar, rugsat beriň gideýin,

Yzymda meň ahym çekip aglar bar.
Bir myradymnäzli ýara gowuşsam,
Ara ýolda ýykylasy daglar bar.

Gury ýaprak kibi göge sowrulma,
Hazan ýeli kibi ösüp ýorulma.
Nirde gözel görseň, oňa öwrülme,
Biziň ilde jana gyýan begler bar.

bilip atyň duran ýerin – çakyny,
Seýir eýle saga-sola bakany,
Halal eýläň duz-emegiň hakyny,
Bara bilmen, meni munda eglär bar.

Garajaoglan diýer, özüm öwmäýin,
Daşlar alyp, dertli synam döwmäýin.
Gözel söýme diýrler, neneň söýmäýin?
Goşa gaşlar arasynda hallar bar.

BAL GARA GÖZLİM

Kysmat bolup, men bu ilden gidäýsem,
Sen bir bu illerde gal, gara gözlim.
Gurbat ilden kem habarym geläýse,
Başyňyň çäresin kyl, gara gözlim.

Aşyk biler aşyklygyň höwesin,
Kömür saýdym ýar gaşynyň garasyn.
Sen gapyňa bir hyzmatkär arasaň,
Şonda gapyňda men gul, gara gözlim.

Aşyk duýar aşyk halyn – wejini,

Jennet sandym ýar goýnunyň içini.
Daraýyp zülpüňi, düzet saçyňy,
Gara gaş üstüne sal, gara gözlim.

Garajaoglan, gara bagt başyň barmyş,
Ýardan aýrylmaklyk ne çetin kärmiş?
Ala göz üstüne saçlaryň bürmüş,
Dodaklaryň misli bal, gara gözlim.

ILE GIDELI

Köňül, ne gezer sen uçut gaýada,
Düşewer aşaga, ýola gideli.
Bir gözel söýmeden göwün eglenmez,
Gözelleri nâzli ile gideli.

Goý, gitsin, goýberiş sepil baýguşy,
Dynman akar durar gözümiň ýaşı,
Gadyr-gymmatyňy bilmez her kişi,
Gadyrly-gymmaty ile gideli.

Laçyny goýberiş awuny alsyn,
Ýaranyň, ýoldaşym ýanyma gelsin,
Şu garyp illerde duşmanym ölsün,
Daýzaly, daýyly ile gideli.

Garajaoglan diýer, iýip-içenden,
Gözeller irmezler gonup-göçenden,
Muhannesiň köprüsinden geçenden,
Uraly-da, dâli sile gideli.

MEN ILIME BARAÝYN

Bakyň, dostlar, pelek meni neýledi,
Bükdi bilim, katdym keman eýledi.
Hassa halda dilim muny söýledi.
Ýol ber, ajal, men ilime baraýyn.

Duman çökdi, görmedim men ýolumy,
Kim soldurdy meniň gunça-gülümi?
Ne agyr bu ýat illeriň ölümi,
Ýol ber, ajal, men ilime baraýyn.

Men bilbilem, girem ýaryň bagyna,
Jübüt kemer dakmyş iki egine.
Doýmadym men jahyllygyň çagyna,
Ýol ber, ajal, men ilime baraýyn.

Şu dünýäde Haka ýarar ýok işim,
Ajal ýassygyna goýmuşam başym,
Hany meniň dosty-ýarym, gardaşym,
Ýol ber, ajal, men ilime baraýyn.

Kuraş ýaýlasynyň uzyn deresi,
Ilimde goç guzym, bizi göresi,
Garajaoglan diýer, myrat beresi,
Ýol, ber, ajal men ilime baraýyn.

BIR ZAMANLAR GELERSIŇ

Eý, ajal, yzyna düşüp ýorulma,
Bar git, ajal, bir zamanlar gellersiň.

Ahyry alarsyň, goýmaz sen meni,
Bar git, ajal, bir zamanlar gelersiň.

Bir wagtlar şeýle ýaýnap ýüzerdim,
Iýip-içip ýaýlalarda gezerdim.
Ýene-de geldiňmi, senden tezerdim,
Bar git, ajal, bir zamanlar gelersiň.

Boz gurt bolup, awum tutabilmedim,
Ýalan dünýä, saňa düşe bilmedim.
Höwrüme, dostuma duşa bilmedim,
Bar git, ajal, bir zamanlar gelersiň.

Garajaoglan diýer, derdim köp beter,
Bakjada bilbiller saýraşyp öter.
Atany, enäni düýn aldyň, ýeter,
Bar git, ajal, bir zamanlar gelersiň.

AMAN SORAP GALAÝYN

Ezraýyl geläýse ýarym almaga,
Men şonda bir aman sorap galaýyn.
Artdyrdylar pyrkatymy, zarymy,
Bagrymy ýerlere süýräp galaýyn.

Gije-gündiz bu ýollarym düz boldy,
Ýandy jiger-bagrym misli köz boldy.
Ýaryň diýenleri aýy söz boldy,
Aglayyp gideýin, eňräp galaýyn.

Ýoluň dogrusyna sapaýyn diýdim,
Küýseýip Möwlamy tapaýyn diýdim,
Ýarymyň könlüni tapaýyn diýdim,

Ýykylmyş köňlümi arap galaýyn.

Garajaoglan diýer, okar, ýazaryn,
Ala gözli ýardan sowmaz nazaryn,
Hyrka geýip, derwüş kimin gezerin,
Ýar üçin derwüşe dönüp galaýyn.

NÄLER GELDI BAŞYMA

Öz ugruma gezip ýörkäm men munda,
Bak gözümden akan ýaşyma meniň.
Söýgüli ýarymdan medete zarkam,
Bak, näler getirdi başyma meniň?

Bilbil kibi daldan ötülmez boldy,
Dargady harydym satylmaz boldy,
Gijeler ahymdan ýatylmaz boldy,
Söwdügim girende düýşüme meniň.

Neýläýin, men eý agalar, neýläýin,
Arzy-şikaýatym kime söýläýin?
Başym alyp şu ýerlerden saýlaýyn,
Ýar düşse yzyma – peşime meniň.

Garajaoglan diýer, Hakdan dilegden,
Möwlam öwüp, ýaratmyşdyr melekden.
Bir uly gaýgym bar gahba pelekden,
Bir gün awy gatar aşyma meniň.

ÜLKER

Ýyldyzlar dogar ir bile,
Älemi tutar nur bile,
Ähtimiz bar ol ýar bile,
Säher dogan, Ülker ýyldyz!

Sensiň ol ýyldyzlar şahy,
Sen hem söýer sen Allahy.
Söýer men seni billähi,
Säher dogan, Ülker ýyldyz!

Barmagynda bardyr ýüzük,
Golunda altyn bilezik,
Boýnun egmiş misli uzuk,
Säher dogan, Ülker ýyldyz!

Öýleri bar öý ýerinde,
Köýleri bar köý ýerinde,
Durar dolan Aý ýerinde,
Säher dogan, Ülker ýyldyz!

Maňa Garajaoglan diýrler,
Bal bile gaýmagy iýrler,
Saňa Kerwengyran diýrler,
Säher dogan, Ülker ýyldyz!

ÝOLLAR GALDYM?

Ejiz galdym şu köňlümiň elinden,
Meniň gitmedigim ýollar galdymy?
Jebir idi, ýüz köý geler serime,
Başyma düşmedik hallar galdymy?

Daşgyn suwlar kibi akyp çaglaryn,
Didaryň görübän köňül eglärin.
Dünýäge gelelim her dem aglaryn,
Çeşmäm garyşmadyk siller galdymy?

Allary çykaryp, garalar geýip,
Sen baryp illeriň sözüne uýup.
Bir gün men obama gaýaryn diýip,
Tanap atmadygym dallar galdymy?

Garajaoglan diýer, dost biziň iller,
Biter melewşesi, her dürli güller.
Diňledim baryny, sözleşer diller,
Meniň düşmedigim diller galdymy?

ÝARDAN AÝRYLMAZ

Aglaýa-aglaýa düşdüm ýollara,
Garyşayyn boz bulanyk sillere.
Ady-sory bilinmedik illere,
Gitmeýinça köňül ýardan aýrylmaz.

Ähdim galdy şu geliniň ähdinde,
Tirmedim men güllerini wagtynda.
Garaňky gijede goluň üstünde,
Ýatmaýynça köňül ýardan aýrylmaz.

Gözüm galdy şol gaplaňyň postunda,
Ezraýyl-da jan almanyň kastynda.
Döne-döne agaç atyň üstünde
Ýatmaýynça köňül ýardan aýrylmaz.

Heýjany, heý, Garajaoglan, heýjany,

Idemezler bir ýat ile gideni,
Ak göwsüň üstünde çakyr tiken
Bitmeýinça köňül ýardan aýrylmaz.

AŇARMYKA IL BIZI

Arzuwlarym galdy bir bedew atda,
Goýma, Kadyr Möwlam, gamda, pyrkatda
Toýlarda, baýramda, bezeg-zynatda,
Aňarmyka dogan, daýy, il bizi?

Getir, ýigit, men geýeýin postumy,
Kimse bilmez gazabymy, kastymy,
Bir ýat ilde goýdum geldim dostumy,
Yza dönsem gynarmyka il bizi?

Dost elinden bada içdim, mat boldum,
Gahba pelek güldi, men-de şat boldum,
Dogandan, daýydan, dostdan ýat boldum,
Ne ýaman uzaga atdy ýol bizi?

Garajaoglan diýer, şükür, demim bar,
Ýar ýitirdim, gussa bilen gamym bar.
Ýedi derýa boýlan ýüzgür gämim bar,
Atarmyka bir kenara sil bizi?

SAGMYDYR

Aşsam diýdim garly daglar başyndan,
Goja daglar goç ýigide dagmydyr?
Syzlar bedenlerim, agyrar ýaram,

Bu ýarany çeken ýigit sagmydyr?

Hatar-hatar dikmedim men söwüdi,
Men özüme bermedim men öwüdi.
Elleri göwsünde, görüň ýigidi,
Ýigit gedem gezmek bile begmidir?

Öwüt berseň, maňa öwüt kâr etmez,
O ýaryň hyýaly garşymdan gitmez,
Kementläp baglansa, golum bag tutmaz,
Ýaryň zülplerinden özge bagmydyr?

Garajaoglan diýer, pany dünýäden,
Gorkmazmy sen haram bilen zynadan.
Aýyrlar seni ata-eneden,
Ýat illere düşen ýigit sagmydyr?

ÖMÜR SÜRELIŇ

Eý, agalar, eý, gardaşlar,
Ötmezden ömür süreliň!
Gözümüzizi gara toprak
Ýuwtmazdan ömür süreliň!

Aman, eý, Allahym, aman,
Ne aman biler, ne zaman,
Üstümize çaýyr, çemen
Bitmezden ömür süreliň!

Muňa pelek diýrler pelek,
Ne dilegi biler, gör, bak.
Eder ömrümüzizi heläk,
Etmezden ömür süreliň!

Garajaoglan diýer, janan,
Gözelim, sözüme ynan,
Bu aýrallyk bize ýaman,
Ýetmezden ömür süreliň!

DAGLAR INDI

Däli köňül joşdy ýene,
Seni kimler eglär indi?
Sary sünbül, al melewşe
Geýdi biziň daglar indi.

Dost elinden bada içdim,
Bir ýat ile baryp düşdüm,
Ýat illerde kân azaşdym,
Näzli ýarym aglar indi.

Gyş gününde güller bitmez,
Dalyndan bilbiller ötmez,
Jan arzuwlar, elim ýetmez
Köňül Watan arar indi.

Güýz gününde aw awlanmaz,
Ýaz gününde at baglanmaz,
Iliň gyzy ele gelmez,
Harap boldy baglar indi.

Garajaoglan diýr, jan etdi,
Gurbat ilde işim bitdi,
Ölenler bizi unutdy,
Daşdyr ýolum, saglar indi.

ÝOL NEDİR?

Eglen, hojam, eglen, bir sowalym bar,
Edep nedir, erkan nedir, ýol nedir?
Meň Garajaoglan boldugym belli,
Däde nedir, abdal nedir, gul nedir?

Ýykylmaz Möwlamyň ýapdygy ýapy,
Hak Muhammet dini tapdygym tapy,
On iki bakjada kyrk sekiz gapy,
Işigin bekleýän iki gul nedir?

Örän inçe diýrler Syratyň ýoly,
Erte baranlaryň ne bolar haly?
Üç ýüz altmyş alty selbiniň daly
Arada açylan iki gül nedir?

Ikimiz-de bir köýnekde durarys,
Köýnek perde, başga-başga ýöreris.
Biz ene bir, oda ody urarys,
Ataş nedir, tütün nedir, kül nedir?

HAN ASLYÝA MEŇZETDIM

Geçen gün garşyňdan çykdyň ýel kibi,
Baglarda açylan gunça-gül kibi.
Men-de, sen-de dertlidiris il kibi,
Näzli sonam, han Aslyýa meňzärsiň.

Dön bāri, dön bāri, ýüzüň göreýin,

Ýanymda ne bolsa, saňa bereýin.
Al ýaňaklaryňa gurban bolaýyn,
Näzli sonam, han Aslyýa meňzärsiň.

Egrem-egrem gaşlaryny egmesin,
Çözmenem men ýar göwsüniň düwmesin.
Topla zülpleriňi, ýere degmesin,
Näzli sonam, han Aslyýa meňzärsiň.

Gider-gider bir inçejik ýoly bar,
Ýar ne geýse, bir inçejik bili bar.
Näzli ýaryň ýaňagynda güli bar,
Näzli sonam, han Aslyýa meňzärsiň.

Garajaoglan diýer, sözüň dogrusy,
Gara gaşlarynyň ýaý dek egrisi.
Gözleri sürmeli, jeren seresi,
Näzli sonam, han Aslyýa meňzärsiň.

AGA DIÝDI, NEÝLÄÝIN

Degirmenden gaýtdym, dor ýabym ýükli.
Şol gyzy göreniň dälirär akly.
On baş ýaşyndadyr, altyn gulpakly,
Bir gyz maňa aga diýdi, neýläýin.

Çöpleý-çöpleý topladym men oduny,
Bileý diýdim, bilmedim men adyny.
Al-elwan ýaňakly, kürtler hatyny,
Bir gyz maňa aga diýdi, neýläýin.

Biziň ilde üzüm bolar, nar bolar,

Boz gurtlar uwlaşyp, ýala zar bolar,
Goç ýigide aga diýmek ar bolar.
Bir gyz maňa aga diýdi, neýläýin.

Garajaoglan diýer, indi neýläýin,
Akar suwlar bilen men-de geleýin.
Sakgal, seni jübtäk bilen ýolaýyn.
Bir gyz maňa aga diýdi, neýläýin.

GARA DÄLMIDIR?

Maňa gara diýen gelin,
Gözleriň gara dälmidir?
Özüni söýdüren gelin,
Gaşlaryň gara dälmidir?

Gözel, men seni islärin,
Gül bile seni beslärin.
Aý ýüzüňi höweslärin,
Zülpleriň gara dälmidir?

Boýuň uzyn, biliň inçe,
Ýañaklaryň bolmuş gunça.
Seret göwse düşen saça,
Örümi gara dälmidir?

Utanar men, akar derim,
Görküňe taý ýokdur, perim.
Iň owadan görgeň ýerim,
Saçlaryň gara dälmidir?

Maňa gara diýip ýörme,

Möwlam ýaratmyş, har görme.
Ala göze syýa sürme
Çekdigiň gara dälmidir?

Hindi, Ýemenden çekiler,
Iner Bagdada döküler.
Dürli tagama sepiler,
Garaburç gara dälmidir?

Köllere ak guwlar geler,
Ak göwsünde, gara meňler.
Müsürde çoh baýlar bolar,
Gullary gara dälmidir?

Çeşmä gonan ak guwlaryň
Ganaty görki suwlaryň,
Çöldäki arap begleriň,
Çadyry gara dälmidir?

Iller kändir gonup-göçen,
Läle, sünbülde don biçen,
Aga-begler söýüp içen,
Kofeler gara dälmidir?

Öý öňünden suwlar akar,
Gözelleri göze bakar,
Huplar saçlaryna dakar,
Sünbüller gara dälmidir?

Garajaoglan diýer, inşalla,
Görenler diýsin:»Eý, Alla!»,
Gara donly ol Beýtulla,
Örtüsi gara dälmidir?

GARA DÄLMI?

Gelin, maňa gara diýme,
Gaşlaryň gara dälmidir?
Dal gerdene düşer saçyň,
Saçlaryň gara dälmidir?

Hany Isa, hany Musa,
Şerbedi ezerler tasa,
Musadaky zeýtun hasa,
Dessesi gara dälmidir?

Guzaý saçyň burma-burma,
Öldürdiň, garşymda durma,
Gara göze gara sürme,
Çekdigiň gara dälmidir?

Garajaoglan, biýr salamy,
Dilinde Hakyň kelamy,
Ak kagyz üste galamy,
Ýöreden gara dälmidir?

DÖNMENEM SENDEN

Gara-gara gaşly ýarym,
Ölinçäm dönmenem senden.
Janyň çykyp, galsa tenim,
Onda hem dönmenem senden.

Ezraýyl geler kastyma,
Müner ak synam üstüne.

Gabrym gazyp, ýer astyna,
Salynça dönmenem senden.

Ene, meniň ýarym ýokdur,
Ýaram üzre ýanan ýokdur,
Wepaly ýar mende ýokdur,
Ezberem, dönmenem senden.

Garajaoglan, gork ölümnden,
Ölümnden ýaman zulumdan.
Zorlap alsalar elimden,
Alsalar, dönmenem senden.

GUŞAK BOLSAM

Gök ýüzünde tütün bolsam,
Ýer ýüzünde biten bolsam,
Al menekli keten bolsam,
Ýar egnine örtse meni.

Ýar goluňda burma bolsam,
Iýdikleri hurma bolsam,
Uz owadan sürme bolsam,
Ýar gaşyna sürtse meni.

Garajaoglan, uşak bolsam,
Ýar bilinde guşak bolsam,
Bir atlasdan düşek bolsam,
Ýar düşenip ýatsa meni.

AGLAR INDI

Hassa boldum, eý, agalar,
Halym bilmez daglar indi.
Duşman kimin dost garşymda,
Zülplerini baglar indi.

Etmedim ähdi-peýmany,
Geçdi mähnetiň zamany.
Ýitirdim gaşy kemany,
Gözüm ýaşy şaglar indi.

Telbe kylan öz sözüm-ä,
Hanjar urdy dost özüme.
Bakmaýyr ol ýar ýüzüme,
Ýas tutuljak çaglar indi.

Guşumy uçurdym kölden,
Sarç laçyn gaçyrdym goldan,
Arman, pursat gitdi elden,
Mejnun boldum, begler, indi.

Pyrkat ody ýakdy janym,
Perýatda geçer zamany.
Ýaralandym, akar ganym,
Garajaoglan, aglar indi.

ÝOLLARYMA GÖZLEME

Bady-saba, salam ýetir ol ýara,
Çoh göresim geldi illerimizi.
Köňül arzuw çeker, emma ne çäre?
Neyläýin, tutan bar ýollarymyzy.

Ajam şahy bize nama gönderdi,
Gam leşgerin üstümize dönderdi.
Zalym pelek bizi ýakdy-ýandyrdy,
Sowurdy howaga küllerimizi.

Ýüküm gamdyr, gam alaryn, sataryn,
Perwanalar kibi ýanar, öterin.
Kyýamatda ýakasyndan tutaryn.
Bermesin haýrata güllerimizi.

Garajaoglan diýer, gümanym ýokdur,
Rakyplara, gaýra amanyň ýokdur.
Ilime barmaga mejalym ýokdur,
Näzlim, gözlemesin ýollarymyzy.

ÇÖLLER PERİŞAN

Çykdyň belendine, seýran eýledim,
Dost bile gezdigim çöller perişan.
Bir özüm bolsam, men gam çekmez idim,
Bir menem däl, jümle iller perişan.

Başy para-para dumanly daglar,
Hassanyň halyny ne biler saglar.
Bozulmuş saýasy, weýrana baglar,
Bilbiliň gondugy güller perişan.

Ezel biz hem mündük bedewe ata,
Dürli nygmat çekilipdir ýazgyda,
Ilim terk, çykdyň men ýat il-gurbata,
Bedew atlar ýören ýollar perişan.

Penadyr, dünýäniň ählisi pena,
Biz-de erişmedik eýgili güne,
Terk etmiş ilini bir meňli sona,
Ördegi gelmeýän köller perişan.

Garajaoglan diýer, bolaýsa sözüm,
Aýagyň astyna togapdyr ýüzüm,
Gyrylmyş perdesi, çalmaýyr sazým,
Sazlar düzgün tutmaz, eller perişan.

ÝANDYRDYŇ MENI

Hakyň barlygynda gizlin syr idim,
Enemiň biline inderdiň meni.
Ak damja suwdum men, gyzył gan etdiň,
Dürli reňklere dönderdiň meni.

Enemiň garnynda men näler gördüm,
Ýedi derýa geçdim, ummana girdim,
Dokuz aýlyk ýolda saparda ýördüm,
Bir gapysyz hana inderdiň meni.

Men-de bildim şu dünýäge geldigim,
Duz-emekden öz paýymy aldygym,
Bir zaman-da sallançakda ýördüğim,
Enemiň süýdünden gandyrdyň meni.

Baş ýaşymda akyl geldi başyma,
On ýaşymda gümra boldum işime,
Tä baryp ýetinçäm on baş ýaşyma,
Bir gury söwdaga ýeldirdiň meni.

On baş ýaşym ýigrimime ýol boldy,

Otuzymda töweregim köl boldy,
Kyrk ýaşymda haýyr, şerim belli boldy,
Haýrymy, şerimi bildirdiň meniň.

Ellä ýetdim, ömrüň ýarysy geçdi,
Altmyşymda ýolum kötele düşdi,
Ýetmişimde biraz başlarym çaşdy,
Mertebe-mertebe inderdiň meni.

Segsenimde ömre perman ýazyldy,
Togsanymda gan damarym üzüldi.
Ýüz ýaşymda agzalarym çözüldi,
Bir ýazyksyz çaga dönderdiň meni.

Garajaoglan diýer, ýakdyň-ýandyrdyň,
Ajäl şerabyny berdiň, gandyrdyň.
Emr eýlediň, Ezraýyly gönderdiň,
Asla dogmadyga dönderdiň meni.

ÝOK MENIŇ

Hatar-hatar bolar geler durnalar,
Şu halyma, şu köňlüme bak meniň.
Laçyn penje urdy, saçym agartdy,
Ganatyma bek uruldy ok meniň.

Gök ýüzünde durnam bölekdir bölek,
Aýralyk elinden jigerim dilik.
Öňi muhabbetdir, soňy aýralyk,
Deprenmerin, esgi ýaram çoh meniň.

Gitdim ýat illere, gaýdyp gelinmez,
Kim ölüpdür, kim galypdyr bilinmez.

Ölsem ýat illerde, gözüm ýumulmaz,
Enem-atam, bir aglarym ýok meniň.

Garajaoglan diýer, bardyr erenler,
Men gidýäriň, abat bolsun weýranlar.
Kowum-gardaş, sözleşdigim ýaranlar,
Söýündiren bir çyragym ýok meniň.

BILDIŇMI, KÖŇÜL?

Owal sen-de belent-belent uçardyň,
Indi enginlere indiňmi, köňül?
Derýa-deňiz, dag-daş diýmez geçerdiň,
Gara ýer menziliň aldyňmy, köňül?

Ýigitligiň elden gitdi ýel kibi,
Damagynda dady galdy bal kibi.
Hazan ýeli degen gunça-gül kibi,
Guragan baglara döndüňmi, köňül?

Hassa bolduň, ýassygyňy islärsiň,
Kadyr Möwlam saglygyňy nagt bersin.
Jenneti-agladan bir köşk dilärsiň,
Boýnuňdaky parzy kyldyňmy, köňül?

Garajaoglan diýer, söýle sözüňi,
Haka bagyş eýle özüň özüňi.
Nähak işe garaltmagyn ýüzüňi,
Ýoluň dogrusyny bildiňmi, köňül?

BEZ BOLDUM

Öteni ýokladym, öten ýok indi,

Ýüwrük ýalan dünýä, senden bez boldum.
Çoh emekler berdim, kân zaýa boldy,
Jesedim içinde jandan bez boldum.

Agyrdyr, galkmaýar ýükümiň taýy,
Demirdir, çekilmez pelegiň ýaýy,
Aradym jahany, idäp ol ýary,
Il içinde bolan sözden bez boldum.

Kazaly, gowgaly bu gara başym,
Ýüklendi bar hanam, galdy gardaşym.
Her daýym akadyr gözümden ýaşym,
Aglama, gözlerim, senden bez boldum.

Garajaoglan diýer, bize ne boldy,
Didämiz köpükli gan bilen doldy,
Sagadym aý boldy, günüm ýyl boldy,
Gelip geçmez gara günden bez boldy.

GAMLANMA, KÖŇÜL

Goýun mälär, guzy mälär,
Suwlar hendeklere dolar,
Aglayanlar bir gün güler,
Gamlanma, köňül, gamlanma!

Ýigit ýigide ýat bolmaz,
Çyn adamda çig süýt bolmaz,
Gaýgydan iş rowaç almaz,
Gamlanma, köňül, gamlanma!

Ýigit ýigidiň gardaşı,

At ýigidiň çyn ýoldaşy,
Saglykdyr her işiň başy,
Gamlanma, köňül, gamlanma!

Gyş gelende, gün az bolar,
Näkeslerde ham söz bolar,
Gara gün ömri az bolar,
Gamlanma, köňül, gamlanma.

Garajaoglan diýer, naçar,
Penje urup, göwsün açar,
Gara günler geler, geçer,
Gamlanma, köňül, gamlanma.

IL ÜSTÜNE

Garşymyzda bir aý dogdy,
Gutly bolsun, il üstüne.
Ne ajaýyp mähelleler,
Gerilip dur ýol üstüne.

Dep berip, meýdana girse,
Ganym bilen garşy dursa.
Ner başyn hataba ursa,
Zor alynmaz zor üstüne.

Ne meýdana girmek gerek,
Ne bir gökde durmak gerek,
Şirin jany bermek gerek,
Namys bilen ar üstüne.

Howalanyp uçar laçyn,

Ýeňsesinden sallar saçyn,
Ýar bizi köýdürmek üçin,
Hal goýupdyr hal üstüne.

Akdyr onuň barmaklary,
Gyrmyzydyr ýañaklary,
Sözlegende dodaklary,
Şerbet ezer bal üstüne.

Ýigit boldur söz aýtmagan,
Duşmanyga göz etmegen,
Aşyk boldur yz etmegen
Täze ýagan gar üstüne.

Hak golunda biz duraly,
Seždede ýolun ýöräli,
Garajaoglan baraly
Kyýamat gün ýar üstüne.

ÝARYMA MEŇZÄR

Sallanyp gelen şol juwan,
Ýörişin ýaryma meňzär.
Her ýan garap, gyýa bakyp,
Gelişin ýaryma meňzär.

Biz gireli ýaraşyga,
Biz görmedik sen dek aga,
Ol obadan bu obaga
Gelişin ýaryma meňzär.

Duşmanyň düşsün aşaga,

Biz hem girsek täze бага,
Syýa zülpüň al ýañaga
Sallaýşyň ýaryma meňzär.

Oturşyň bir Çyn-u Maçyn,
Dabanyga düşer saçyň,
Başy tomagaly laçyn
Ýörüşiň ýaryma meňzär.

Sözledim sözüň kânini,
Magrypetiň dükanyny,
Garajaoglanyň janyny
Ýakyşyň ýaryma meňzär.

BIR GELINE

Bulak başynda uçradym
Bir gyz bilen bir geline.
Gelin goly hynalydy,
Gyz nigär goýmuş eline.

Gyz-oglan zülpüň boşanmyş,
Boşanyp, ýere düşenmiş,
Juwan guşagyn guşanmyş,
Gyz ýaglyk çalmyş biline.

Gyz oglanyň husny baýdy,
Gelin ýaňy dogan aýdy,
Gije-gündiz işim waýdy
Bir gyz bilen bir geline.

Gelin bar gyздan näzikli,

Gezer rakypdan syzykly,
Juwan goly bilezikli,
Gyz hünji düzmüş eline.

Ýandyr, Garajaoglan, ýandyr,
Janym şerbetine gandyr,
Janym juwana gurbandyr,
Baş goýar men ýar ýoluna.

GÖRMEGENİŇ SÖZLEME¹

Oglan, saňa nesihatym aýdaýyn,
Göreniň aýt, görmegeniň sözleme.
Arzym budur, birnäçe söz aýdaýyn,
Göreniň aýt, görmegeniň sözleme.

Jäht eýleşem, muhannesden şer çykar,
Ýalan sözlegenden geçen ir çykar,
Jebraýyl deý ganatyndan per çykar,
Göreniň aýt, görmegiňi sözleme.

Asylsyzlar ýalan söze ylgarlar,
Ýalan sözlegeni oda ýakarlar,
Ýygnanyşyp, tomaşaga çykarlar,
Göreniň aýt, görmegeniň sözleme.

Aşyk-magşuklaryň işi çaglydy,
Ähdi-peýman bir ygrara baglydy.
Kişi duýsa, meniň bagtym baglydy,
Göreniň aýt, görmedigiň sözleme.

Söwer ýaryň aşyklygyn sözlegin,

¹ TMGI, 793-nji bukja.

Gije-gündiz sözün azyn yzlagyn,
Öýden çykyp, söwer ýaryň gözlegin,
Göreniň aýt, görmedigiň sözleme.

GARA IMESMI?

Juwan, meni gara diýr sen,
Gaşlaryň gara dälmidir?
Dal gerdene aralaşgan,
Zülpleriň gara dälmidir?

Men özüm Hakyň aşygy,
Miýesser boldy magşugy,
Ak ýüzüniň ýaraşygy
Saçlaryň gara dälmidir?

Syýa zülpün ujun örme,
Bizi dogry ýoldan burma,
Galam gaşa gara sürme
Çekilen gara dälmidir?

Oturyp şerap içerler,
Goç ýigit serden geçerler,
Tagam üstüne saçarlar
Garaburç gara dälmidir?

Gyzyl güller desse-desse,
Yşkyňdan men boldum hassa,
Ak ýüzünde besse-besse
Hallaryň gara dälmidir?

Açylar uçmah işigi,

Äleme düşer yşygy,
Hasan, Hüseýniň beşigi
Örtügi gara dälmidir?

Garajaoglan, älemi,
Men haka berdim salamy,
Ak kagyz üste galamy
Ýazylgan gara dälmidir?

GAZ DEGILMI

Kaýsarydan öten guşlar,
Ördek bilen gaz degilmi
Goç ýigidi jandan eden,
Kömür gözli ýar degilmi?

Ördegi seçerler gazdan,
Ne geler jepaýy sözden,
Agzyn bilmez selki gyzdan,
Gelin söýmek är degilmi?

Agşamdan bakjaňa girsem,
Baş-on jübt şetdalyň ýolsam
Üşesem goýnuňa girsem,
Doňaklykda ýaz degilmi?

Garajaoglan diýer saňa
Söwdügimi goýmam daňa,
Jübt şetdaly berseň maňa,
Bir gijejik az degilmi.

BU GÜN

Säherden ugradym dostuň köýüne,
Gözeller başyma düýrülсин bu gün.
Her kes näzlisini alsyn ýanyna,
Şetdaly bazary gurulsyn bu gün.

Howlusynda saýrar gumrular, gazlar,
Çalynar ol ýerde çalgylar-sazlar.
Zülpi top-top bolan gelinler, gyzlar,
Biziň-de dawamyz görülsin indi.

Men söýerem gara gaşyň egmesin,
Köňlüm almaz her gözeli söýmesin.
Çözewer söwdügim göwsüň düwmesin,
Tomurjyk mämeler sorulsyn bu gün.

Garajaoglan diýer, geçdim oturdym,
Gollarda bir jübüt laçyn göterdim,
Gitdim Stambula, perman getirdim,
Ýigit söwdüğine saralsyn bu gün.

ÝEGI ISEÑDE

— Sözle gözel didäm, söýüňde gadam,
Sözle gözellerden ýegi bolsaň-da,
Belent uçma, indirerem howadan,
Sen bir kömür gözli hüýri bolsaň-da.

— Oglan, seniň bu sözüňi küýsärem,
Seni zülpüň tellerine asaram,
Bu görünen gala meniň Hysarym,
Gelme meň ýanyma weli bolsaň-da.

— Heý, gyz, seniň ol galaňy ýykaram,
Gara toprak hint iline dökerem,
Galadan üstüňe köpri ýaparam
Geçerem Tunanyň sili bolsaň-da.

— Oglan, sen-de çalynmyş sen galama,
Kiçijeksiň, daýanmagyn bilege.
Çykar köýnegiňi, gel, gir goýnuma,
Söýdüm oglan eger däli bolsaň-da.

— Garajaoglan diýer, nedir menimiz,
Tupanly, boranly, garly dagymyz,
Gyz seni synadym, biliň çägiňiz,
Alman mundan soňra, soňra hüýri bolsaň-da.

ÇEKIP GIDEREM

Medet, medet, älemleri ýaradan,
Başa bir hal geldi, çekip giderem.
Ýaňy düşdüm azap eline, käne,
Gözlerimden ýaşym döküp giderem.

Pelek aňlamady meniň tutumym,
Arşa direg boldy [otly] tütünim,
Egnine güneş çalynmyş, ýetimem,
Ugradygym köýi ýakyp giderem.

Biz-de gider bolduk şu düz-owada,
Kowum-gardaş unutmyýa, dogada,
Bilbilimi laçyn gapdy howada,
Şimdi daldan-dala gonup giderem.

Bakma, gyşda şu daglaryň garyna,
Kim daýanar meniň ahy-zaryma.
Pelek şarpygyny urdy synama,
Dogar ilden bilim бүкүp giderem.

Garajaoglan diýer, gördüm düýşümde,
Älem sile gitdi, çeşmim ýaşynda,
Gyzyl bulak boldum daglar başynda,
Indi eňňitlere akyp giderem.

ÝAŇ EDER

Ala gözlerini söwdügim dilber,
Seň bakyşyň meniň bile ýañ eder.
Seniň kibi bir gözeli söýmeýän,
Dünäsine haýwan geler soň gider.

Telli gyňajyny atmyş başyna,
Gudrat galamyny çekmiş gaşyna.
Bir ýigit-de düşünmese işine,
Ah çekdikçe didesinden gan gider.

Ýaz gelende bedew atlar hüýküşer,
Syýa zülpüň Aý ýüzüne döküşer.
Gözün durmaz gözüm ile erişer,
Kirkikleriň gaşym bilen jeň eder.

Telli gyňajyny atmyş boýnuna,
Gözelligiň şöhrat bermiş aýnyna.
Bir gijejik girse eger goýnuňa,
Gel, çolaşsak, sermaýaňdan ne gider.

BAR MENİŇ

Gyz bilen geliniň bir badasy bar,
Biz-de bardyk arasyny görmäge.
Erenlerde bir ajaýyp hal bolmuş,
Başladylar bir-birne hemle urmaga.

Gelin diýer: – Hüýrilerden hüýriýem,
Goç ýigidiň myhmanyýam, ýaryýam,
Ýedi ýyl ogulsyz pägem – aryýam,
Doly ýañaklarda balym bar meniň.

Gyz diýr: – Çykar beýge, seýran eýlärem,
Iner inişine köňlüm eglärem,
Gelin, neden beýle ýalan söýlär sen?
El degmiş ýañakda hiç bal bolarmy?

Gelin diýer: – Galk, gideliň bazara,
Inçe bili sykdyraýym dyzara,
Iki tabak alma salam bazara,
.....

Gelin diýer: – Beýik-beýik başym bar,
Belent baş astynda gara gaşym bar.
Heý, gyz seniň bir gijelik işiň bar,
Ikinjisi, kerwen ýolum bar meniň.

Gara bulut gül ýüzide egmemi,
Hakyň rehmeti-de ýere ýagmamy?
Bir gijäm-de müň gijäňe degmeli,
Gözi ganly goç ýigidi.....

Gelin diýr: – Jümle älem maňa tapaly,
Ystambulda kümüş köşk ýapaly.
Bir galam bar, üç ýüz altmyş gapyly,
Gapyçy – bekleýän gulum bar meniň.

Garajaoglan diýer, ýaryşdyralym,
Balyna gaýmagy garyşdyralym.
Gyz bilen gelini baryşdyralym,
Ikiňiz-de saraýan golum bar meniň.

BIR GÖZLERİ SÜRMELİ

Ýykylawer, garly dagyň ardyna,
Aşyp gider bir gözleri sürmeli,
Jenneti-aglada bir gül açylmyş,
Müşkün seçer bir gözleri sürmeli.

Gury kötük ýanmaýynça tütärmi?
Ak gerdende syýa meňler bitermi,
Wagty gelmeýinçe bilbil ötermi,
Öter gider bir gözleri sürmeli.

Deňiz kenarynda biten hurmany,
Öňbaşçy ederler telli durnany,
Ak göwsüň üstünde ilik-düwmäni,
Düzüp gider bir gözleri sürmeli.

Garajaoglan, gan edäýer kastyna,
Salam eýläň ýaranyna-dostuna,
Sandal tümen ak topugyň üstüne,
Düwer gider bir gözleri sürmeli.

SENDEN ZYÝADA

Ala gözleriňi söwdügim, dilber,
Men gözel görmedim senden zyýada,
Bilmen hüýrümidir, gökden indiňmi?
Bu gün gözelligiň düýnden zyýada.

Merhemetim çohdur, menden ýaryma,
Meni görüp, Aý ýüzüňi büreme,
Çykyp köpler bilen gezip – ýörime,
Söýen ýokdur seni menden zyýada.

Dogan aýlar kibi dogar, görüner,
Gyrmyzylar geýip çykar, sallanar.
«Ah» diýdikçe gara bagrym diliner,
Saýylmaz meňleriň meňden zyýada.

Garajaoglan diýer, bu sözüm hakdyr,
Älemi synladym hiç taýy ýokdur,
Synama urdugyň awuly okdur,
Näme jebriň barmy şundan zyýada.

HAL BOLMAMY

Çoh söwdügim, Hasan dagy,
Şu dumanda hal bolmazmy?
Seniň kibi beýik dagda
Eglim-eglim ýol bolmazmy?

Eglim-eglim ýol bolanyň,
Saparyna gul bolanyň,
Ak gerdende meňi bolanyň

Ýañaklary ak bolmazmy?

Hasan dagynyň etegi,
Çöwresi güller bitigi,
Goç ýigit arslan ýatagy,
Hiç bu dagyň ili bolmazmy?

Başlary ýylçyr gaýaly,
Käkligi laçyn soýaly,
Inçe billi, gök saýaly,
Dilber söýen däli bolmazmy?

Başlarynyň gary tozar,
Inişiniň köli uzar,
Göwsi alaja gaplaň gezer,
Awçysy bolup, al bolmazmy?

Bahym Garajaoglan, bahym,
Oňarmaz seni meň ahym,
Seniň kibi patyşahyň,
Men ýaly guly bolmazmy?

Garajaoglan ýatlap ýary,
Men çekerem ahy-zary,
Günde baglamasaň hary,
Bir söýgiň eli bolmazmy?

UKULARYŇ ÇAŞDYMY

Sabadan ugradym men bir gözele,
Dýddim: «Dilber ukularyň çaşdymy?»
Ençe wagt boldy meniň gidelim,

Şimdi meýliň gaýrylara düşdümü?

Oturmuş kätipler, waspyny ýazar,
Degmäň, şu ýaryma, eýlemäň nazar,
Ýarym düşüme girip, ol melul gezer,
Ýogsa yşkyň şerabyndan içdimi?

Ýara el bagladym, durdum salama,
Gaşlaryňy meňzedäýsem galama.
Bilmen Aýmy, Günmi dogmuş äleme,
Ýogsa sonam ak göwsüni açdymy?

Garajaoglan aýdar, ýol бүke-бүке,
Ýüz müň nala edip ýalbardym, Haka.
Elinde bir desse gül maýyl men müşke,
Meniň ýarym bu ýerlerden geçdimi?

GIDEÝİN

Eglen, durnam, eglen, habar sorayyn,
Ganatýň – eliňe nama saraýyn.
Aglama söwdügim, men-de baraýyn,
Ýol ber daglar men Watana gideýin.

Her bir ýere ýagmyr-ýagyn düýrülmez,
Köňül muhapbetli ýardan aýrylmaz,
Çykaram, bakaram mekan görünmez,
Ýol ber daglar men Watana gideýin.

Hezili, heý däli köňül, hezili,
Güýz gelinçä döker ekin pazyly,

Nije ýyllap bir ýat ilde gezeli,
Ýol ber daglar men Watana gideýin.

Garajaoglan, muny şeýle sözledi,
Dili yşkyň derýasyny boýlady,
Mekanda söwdüгим häzir aglady,
Ýol ber daglar, men Watana gideýin.

GELEGEN BOLAR

Gök ýüzünde uçan laçyn ininçä
Saýaly baglara gelegen bolar,
Gözleri sürmeli ýerden galkynça,
Aşygyň bagryny ezegen bolar.

Hezili-de, däli könlüm hezili,
Sen düşürdiň gül meňzime gazaly,
Kiçijikden sürmelidir gözeli,
Gyňralmaz ýüzüňe, gülegen bolar.

Gözele ýaraşar arylyk – päklik,
Ýigidi hor eden şol geda – ýokluk,
Sen seni suwa ur ganaly käklik,
Algyr baz üstüňe dönegen bolar.

Garajaoglan aýdar, diýmese dili,
Elimden aldyrdym, bir ýüzi güli,
Aşnasy bolanlar bekleseň ýoly,
Säherden söweşe gelegen bolar.

BIR-BIR KYLANDADYR

Ala gözli nâzli dilber,
Men söýerem, sen gaçarsyň.
Seniň yşkyň kimde diýer,
Imansyz nirä gidedir.

Hajylar geler hajydan,
Dünýäde güler öwjünden,
Derwüşler belli täjinden,
Garyp baýguş weýrandadyr.

Ýüzüň görke gelen Aýdyr,
Seni sormak pek golaýdyr,
Gaşlaryň gurugly ýaýdyr,
Ele تنها bulmakdadyr.

Garajaoglan diýr, öwdüгим,
Günädir degmek söwdüгим,
Dertli synamy dildigim,
Her kär bir-bir kylandadyr.

BAR DIÝIP

Ýat ilde eglene-eglene mydam
Mekanda bir, ýedi meňlim bar diýip,
Gündiz ah eder men gije aglaryn
Boş ýerlerde geçen ömrüm ah diýip.

Pelegiň işini puja döndersem,
Akan çeşmim, ganly ýaşyn sylдыrsam.
Biri gider bolsa nama göndersem,

Şuny meniň bir doganma ber diýip.

Garajaoglan aýdar gözler haramy,
Garyp baýguş beklär ol weýranany.
Kömür gözlim bilgin zary-nalamy,
Agladykça gözün ýaşyn syl diýip.

DAGDADYR

Men ýazyň gelenin nädip bileýin,
Gülde tiken bitmiş, özi daldadyr.
Eýýup pygamberden iki gurt galmyş,
Biri ýüpek sarar, biri baldadyr.

Jennetiň gapysyn şol Aly açdy,
Şerigat ýoluny Muhammet seçdi,
Segsen mün öwülýä hem geldi-geçdi,
Isa intizarda, Mäti ýoldadyr.

Kiçijik oglandan çekdiler nyşan,
Getirme kalbyňa gorkydyr güman,
Taňry bilen mün bir kalam söýleşen,
Aly Medinede, Musa Turdadyr.

Garajaoglan aýdar mala guwanma,
Guwanyp-da mala, otlara ýanma,
Dünýäde gitdigi hiç sägin sanma,
Teniň içre ömrün saldadyr.

PARALANDY GEL

Gözeller içinde serwi semenim,
Başyma bir söwda ýönelendi gel.
Aja dost-ýarlarym bolup söwdada,
Ýandy, jiger başy paralandy, gel!!

Goja dag başynda mesgenim, ýurdum,
Ýardan aýrylaly saraldym – soldum.
Bir däle, baş däle on meniň derdim,
Ýaralar baş berdi, saralandy, gel!

Ýar meni aňarmy hepdede, aýda,
Söýüp aýrylmada tapdyň ne peýda,
Baş ýassyga ýetdi, köňül haý-haýda,
Gam ýüki düwüldi, gereklendi, gel!

Ala gözlim senden umyt üzüldi,
Ak gerdene syýa meňler düzüldi.
Tabytym çatlady, synam gazyldy,
Atalandy toprak, garalandy, gel!

Garajaoglan diýr ki, ýykyldy tagtym,
Şu ýalan dünýäde ýok eken bagtym.
Ýöri, seniň bilen imanym, ähtim,
Kesildi azarym, tamamlandy, gel!

ÝAŇAGYNDAN ÖP

Başga bir gözele meýil berende,
Egil, aýagyndan, topragyndan öp.
Ýalbaryp, ýakaryp atyn goýnuna
Soňra mämesinden – ak ýapragyndan öp.

Geldi, geçdi gözelleriň kerweni,
Görünmez hany-ýa söwdüгим hany?
Eger aşyk bolsaň magşugyň tany,
At goluň boýnuna, ýañagyndan öp.

ÝALYDYR

Şunda bir gözele köňül düşüren,
Baryny derýaýa salan ýalydyr.
Ýalançy dünýäniň soňun düşünen,
Düýpsüz derýalara dolan ýalydyr.

Özün dostum diýip-diýip öwmeýen,
Girip bakjasynda bir gül tirmeýen,
On iki ýaşynda gözel söwmeýen,
Dünýäde haýwandan dogan ýalydyr.

Gözeldir zülpüni ýüzüne döken,
Ýigitdir gözeliň gahryny çeken,
Niçe bir dilbere kendini ýakan,
Kapyrdan bir gala alan ýalydyr.

Ýarym jellat bolsa, gelse öldürse,
Ösen şemal bilen zülpün ýeldirse,
Her saba, her saba gelse, galdyrsa,
Ol gün maňa baýram bolan ýalydyr.

Bazymy durnaýa saldygym zaman,
Ördegin elime aldygym zaman,
Men dostum tenhada boldugym zaman,
Boz jeren işini bilen ýalydyr.

Garaja oğlan aýdar, akyl dökejek,
Zyba gözel istär gahryn çekejek,
Çözüp düwmelerin, göwüs açajak
Hintden bezirgenim gelen ýalydyr.

DILBER

Köhlümi düşürdim dünýä Aýyna,
Ömrüm geler-geçer her dem zar eýlär.
Bir bakyşyň meňzär algyr laçyna,
Meňzärsiň elguşa – dogana, dilber!

Men bir bezirgen men, sen-de bir ýesir,
Berseler bermezem Şam bilen Müsür,
Müň altyn bermişler, baş ýüzi Müsür,
Söýle, gymmatyňa baha ne, dilber?!

Boýuňy görenler, aklyn ýitirer,
Jemalyň görenler iman getirer.
Al ýañak üstünde almaz oturar,
Ýokdur almazyňa bahana, dilber!

Boýuňy göreni edersiň dāli,
Gözümden akdyrdyň gan bilen sili,
Bir Şirin gelmişdir, bir-de bir Leýli,
Bir-de sen gelmişsiň jahana, dilber!

Garajaoglan aýdar, bolmuşam naçar,
Dost odur ki dostuň badasyn içer,
Sabanyň sāheri ak göwsüň açar,
Sanarsyň gün dogmuş jahana, dilber!

MYHMAN EDERLER

Bir ýigit düşmesin ilň diline,
Uly bir süteme myhman ederler,
Aýyrlarlar ýaranyndan, işinden,
Salarlar ýat ile, zulman ederler.

Olar bilmeýärler gözler ümezden,
Syýa zülpün ak gerdene düzelden,
Maňa owaz geldi, şeýle gözelden,
Bu iş beýle bolsa bir gan ederler.

Olar bilmeýärler aşygy, ýady,
Aşyga lebiniň şekeri dady,
..... boz gurduň ady
Men dosty görmedim, böhtan ederler.

Garajaoglan diýr ki nām bar älemde,
Alnyma ýazyldy lowhy-galamda,
Wadam ýetip, ýat illerde galamda,
Duýdum, duşmanlarym gurban ederler.

ÝENE GELERIN

Kadyr Möwlam ýat illere salypdyr,
Aglama, söwdüğim, ýene gelerin!
Wada ýiter şu ýerler galmazsam,
Aglama, söwdüğim, ýene gelerin!

Gider boldum, ýollarymy baglama,
Gitdi ýoldaşlarym, meni egleme,

Bakar erdim, indi maňa aglama,
Aglama, söwdüгим, ýene gelerin!

Gül-benewşe biter boldy ýollarda,
Garyp bilbil öter boldy baglarda,
Ýaz gelip-de, ýollandygym çaglarda,
Aglama, söwdüгим, ýene gelerin!

Garajaoglan aýdar, meni ýandyrma,
Esgi ýaralarym ýañylandyрма,
Algыр ýerne käkiligi gondurma.
Aglama, söwdüгим, ýene gelerin.

SOLDUKDAN BÄRI

Istemem dünýäniň lezzetin, dadyn,
Ahyr uçma düşdüm öldükden bäri.
Dilärem bakjaňda ak-gökler bitsin,
Meniň gunça-gülüm soldukdan bäri.

Istemen dünýäniň lezzetin galan,
Pelek, sensiň ýarym elimden alan,
Dostlar Müsre soltan bolmazam galan,
Dost aglaýyp, duşman güldükden bäri.

Garajaoglan sözlär sözüň dogrusy,
Başyna ilendir belañ egrisi,
Gözleri sürmeli jeren ýarysy
Men alyp ellerde galdykdan bäri.

SENDEN ZYÝADA

Kyldyň üstümizden jebri-jepany,
Etme sütemleri mundan zyýada.
Gökden inen ýaşyl donly melek sen,
Bir dilber görmedim senden zyýada.

Ol semadan indi maňa bir seda,
Ýakdy bu synamy yşk bilen oda,
Jan bilen serimi goýmuşam pida,
Ýokdur sowgat paýym jandan zyýada.

Erisin, daglaryň gary erisin,
Insin sili sähra – düzi бүrisin,
Şu ýalan dünýäde jennet nury sen,
Gamaşar gözlerim günden zyýada.

Garajaoglan diýr ki, ne bürenersiň,
Baýram aýy kibi ne dolanarsyň.
Gözlerime, dilber, hoş görünersiň,
Bu gün dilberlikde düýnden zyýada.

GUL DIÝDI MAŇA

Sabadan ugradym men bir gözele,
Ýöri heý-heý, jaýy gul diýdi maňa.
Men bir jellat boldum jana gyýyjy,
Saňa-da gyýaram bil diýdi maňa.

Jahyllar ýanynda kitap okynmaz,
Gözel görmiýençä köňül bakynmaz.
Bar git ýigit saňa peýdam tokunmaz,
Istärseň derdimden öl diýdi maňa.

Joşgun suwlar kibi şaglaýyp akma,
Her jaýy dilbere meýil edip bakma,
Men seniňem ýigit, bar, elem çekme,
Tenha seni bol-da gel diýdi maňa.

Söýemok dünýäde şugul – gammazy,
Asla bulamadym haram imezi,
Boýnuňa parz bolan baş wagt namazy,
Gel, synam üstünde kyl diýdi maňa.

Garajaoglan nazar bar biri sende,
Duş bolmaz başgasy hiç peri sende,
Ýassy namazynda tün ýarysynda,
Gijäniň ýarynda gel diýdi maňa.

MÄTÄÇ BOLMASYN

Kadyr Möwlam sendan bir dilegim bar.
Gullar garyplykdan mätäç bolmasyn!
Meniň sözüň diňle saňa nesihat,
Hatyra – köňüle gubar bolmasyn!

Bu dilimi söýledip-de nederler,
Dogryny goýup-da, sola giderler.
Döwletden düşeni çaşgyn ederler,
Düýrem bildigimi, älem bilmesin!

Gökde dogan ýyldyz bolsa, aý bolsa,
Ararlar, yzlarlar asyl – soý bolsa,
Bu dünýäde zeňňin bolsa – baý bolsa,
Istäre, zerreçe akly bolmasyn!

Men däldirin dür kitapdyr söýleýen,
Inip yşkyň derýasyny boýlaýan,
Köw-gybat eýleýip ýalan söýleýen
Täret edip, namazyny kylmasyn!

Garajaoglan diýr ki, bilim бүкүldi,
Gözümiň göwheri ýere döküldi.
Şunda biziň üçin iki öý ýapyldy,
Biri dolup, biri egsik galmasyn!

ÝOLA GETIRER

Üç gözel ogludyr şeýle bir ýigit,
Söýledigi sözi ýola getirer,
Ýigit bolan sözün hiç kese diýmez,
Erbet kalbyndakyn dile getirer.

Ýalňyz gitgin, ýoldaş bolma ýüzsüze,
Salam berme, erkansyza, ýolsuza.
Goňşy bolma namyssyza, arsyza,
Ahyrda üstüňe hile getirer.

Dilberiň goýnuna girsem, görmese,
Bir dilbere öwüt bersem almasa.
Bir ýigit özüniň nepin bilme
In soňy başyna bela getirer.

Garajaoglan diýr ki, her sözüm hakdyr,
Ýigit bolan äriň ýalany ýokur.
Jähennem diýdikde hiç ataş ýokdur,
Her kes ataşyny bile göterer.

SABAHDAN

Heý, agalar geliň seýran edeliň,
Köňül ördök gülden uçdy sabadan.
Aý geýinmiş, çeçekler-de soýunmyş
Dogan aýlar kibi dogdy sabadan.

Şu ýarymyň dergähinde durulmaz,
Hüýrimidir, melekmidir bilinmez,
Bir az baha bilen satyn alynmaz,
Beglik maýa kibi geçdi, sabahdan.

Ak göwsün agynda galdy nazarym,
Mejnun boldum, dag başynda gezerem.
Nirde gözel görsem, adym ýazaram,
Depderim elimden aldy sabadan.

Garajaoglan diýr ki, söhbetim çohdur,
Usuldyr boýuňa bahanam ýokdur.
Gaşlaryň ýaý bolsa, kirpigiň okdur
Oklaryň synamy dildi sabadan.

BIR GELİN

Çykdy belendine seýran eýledim,
Gözeller içinde gördüm bir gelin,
Men ýarymyň waspyn ýaýyp söýlärem,
Erkanly, yzanly, ýolly bir gelin.

Ýerinden galkynsa Gurhanlar okar
Girdim bakjasyna, bilbil bäs kakar.

Ýüpekli, atlazly halylar dokar,
Inçe billi zer guşakly bir gelin.

Egnine atdylar çeçekli haly,
Lebine alandyr gaýmagy-baly.
Seni söýen aşyk neýlesin maly,
Saçy eglim-eglim telli bir gelin.

Garajaoglan öwer ýaryny öwer,
Berse leblerinden mün dahy deger.
Bäs etmiş, Aý bilen Gün kibi ýakar,
Jenneti aglanyň nury bir gelin.

GARAJAOGLAN HEM ONUŇ EDEBI MIRASY

Belent Mertebeli Prezidentimiz Beýik Saparmyrat Türkmenbaşy edebi mirasymyza, şol sanda beýleki birnäçe uly söz ussatlary bilen birlikde XVII asyrdan ýaşap geçen Garajaoglanynyň döredijiligine-de ýokary baha berýär. Şahyryň eserleriniň Milli Ruhyny galkynyşy amala aşyrmakda, halkyň ruhy dünýäsini baýlaşdyrmakda, ýaş nesli terbiýelemekde möhüm ähmiýete eýe bolup durýandygyny belläp geçýär.

Beýik Serdarymyz Garajaoglanynyň goşgularyny Watançylygy, gahrymançylygy, edermenligi, batyrllygy, adamsöýüşi, adamkärçiligi wasp edýän genji-hazyna hasaplap, olaryň henize-bu güne çenli halkyň kalbynda ýaşap gelendigini belläp geçýär hem-de şol eserleriniň uly ähmiýete eýedigini düşündirýär:

«Türkmen edebiýatynyň genji-hazynalary bolan «Gorkut atanyň kitaby», «Görogly», «Döwletýar» eposlary, «Ýusup-Ahmet» dessany, Ýunus Emranyň, Garajaoglanynyň, Burhanetdin Siwaslynyň, Baýram hanyň, Abdyrahym hanyň, Şabendäniň, Andalybyň, Magrupynyň, Magtymgulynyň, Seýdiniň, Zeliliniň, Mollanepesiniň, Keminäniň, Mätäjiniň ähli eserleri türkmeniň ýanyp duran watanparazlygy, merdi-merdanalygy, edermenligi, gahrymançylygy baradaky eserlerdir. Ýene bir bellemeli zat: ýaňky sanan edebiýatymyz kitaphanalarda duran edebiýat däl,

olar janly edebiýat. Bagşylar her toýda-üýşmeleşlerde şol eserleri aýdyma öwürüp, halkyň arasynda ýaşadyp ýör». ¹

Garajaoglan şahyryň edebi lakamydyr. Onuň çyn ady Hasan bolmaly. Kakasyna Gara Ylýas diýer ekenler. Garajaoglan dünýä inende, ata-enesi oňa Akgoýunly türkmen döwletini dolandyran Uzyn Hasanyň adyny dakýar. Çyn adynyň Hasan bolandygy barada şahyryň öz dilinde käbir çeşmelerde şeýle maglumat berilýär:

Garajaoglan Hasan adym,
Gözellerde galdy dadym.

Garajaoglan çarwa durmuşynda ýaşap, ýaşlykdan owlak-guzy bakyp ýören wagtlary saz çalyp, aýdym aýtmagy, goşgy düzmegi öwrenýär. Şol döwürde ol Oglan bagşy, Oglan şahyr diýip adygýar. Soňra kämillik ýaşyna ýetende bolsa, boý-syratyna garap, garaýagyz bolany üçin, Garajaoglan ady ýörgünli bolup gidiberýär.

Şahyryň ömür beýany we döredijiligi barada köp işler alyp baran Jahyt Öztelli Ahmet Hamdy Ependiniň (1831-1911) gündelik görnüşindäki ýazgylaryny Garajaoglanyň geçen durmuş ýoluny hem-de edebi mirasyny öwrenmekde ygtybarly çeşmeleriň biri hasaplapdyr. Ol Türkiýäniň Warsak obasynda ýaşayan saýylogullary türkmenleriň arasynda bolup, Garajaoglana degişli köp maglumatlary toplapdyr. Ol şahyryň aslynyň türkmenleriň saýylogullary taýpasyndandygyny, kakasynyň Gara Ylýas, öz adynyň hem Hasan diýlip atlandyrylandygyny ýazga geçiripdir. Bu aýdylanlary Garajaoglanyň öz goşgulary-da kepillendirýär:

Kozan dagyndan neslimiz,

¹ Saparmyrat Türkmenbaşy. Ruhnama, 2001, 189 sah.

Ary türkmenidir aslymyz,
Warsakdyr gonan obamyz,
Ýat ilde ýar eglär bizi.

Türkmenistanda ýazylyp alnan maglumatlarda Garajaoglanyň Magtymgulyynyň öňüsyрасында Balkan, Soňudag sebitlerinde ýaşap geçendigi aýdylýar.¹ Onuň ýaşlyk hem ýetginjeklik ýyllary şol töwereklerde geçen bolmaly. Soňra haýsydyr bir sebäbe görä, Garajaoglan dogduk diýaryndan çykyp gitmäge mejbur bolýar. Ol türkmenleriň uly döwletler guran ýurdy bolan Kiçi Aziýa – Türkiýä baryp düşýär. Şol ýerde-de ol köp welaýatlary aýlanyp, türkmen ýaýlalarynda, obadyr şäherlerinde şirin owazy bilen arkadaşlaryna aýdym aýdyp, goşgy okap beripdir. Halk irki döwürlerde şeýle aýdymçylary ozan, soňraký döwürlerde bolsa aşyk ýa-da bagşy diýip atlandyrypdyr.

Bar bolan maglumatlara görä, Kawkazda, Balkanda, Makedoniýada, Ýugoslawiýada, Krymda, Moldawiýada we beýleki ýurtlarda Garajaoglanyň at-owazasy giňden ýaýrapdyr. Döwürdeşleri hem-de onuň yzyna eýeren şahyrlar Garajaoglanyň döredijiligine ýokary baha beripdirler. Aşyk Omar «Şahyrnama» atly eserinde ol barada gowy ýatlamalar galdyryp, onuň goşgularyny gadymdan aýdylyp gelinýän pähim-paýhasa – köne mesele, ýagny nakyla meňzedipdir:

Öksüz Aşyk diýişleri asaldyr,
Garajaoglan ise esgi meseldir.

Garajaoglanyň şahyrana dünýäsi halk döredijiliginiň hem nusgawy edebiýatyň baý edebi däpleri, çeperçilik gymmatlyklary esasynda kemala gelipdir. Ilkinji nobatda-da onuň goşgula-

¹ Türkmenbaşy adyndaky Türkmenistan Milli golýazmalar institutynyň hazynasy, bukja №1632.

rynda türkmen gojasy Ýunus Emrāniň, Pirsoltan Abdalyň, şahyr Göroglynyň, Aşyk Garybyň we beýlekileriň täsiriniň bardygy aýdyň duýulýar. Öz gezeginde Garajaoglanyň döredijiligi-de özünden soňky şahyrlara özboluşly uly edebi mekdep bolup hyzmat edipdir. Aşyk Omar, Gul Mustapa, Göwheri, Dadalogly, Ryza Towfyk, Ýusup Zyýa, Zihni, Dertli, Seýrany, Talyby, Ruhsaty ýaly şahyrlaryň eserlerinde Garajaoglanyň yzlaryny, onuň ýetiren halypalyk täsirlerini aýdyň görmek bolýar.

Garajaoglanyň ömür beýany hem döredijiligi barada halk arasynda hekaýatlardyr rowaýatlar hem aýdylyp gelinýär. Olaryň köpüsinde şahyryň durmuş hem döredijilik ýoly bilen bagly haýsydyr bir durmuş hakykaty bolup, ol soňra rowaýata öwrülip gidipdir. Türkiýede halk tarapyndan şahyr barada «Garaja Oglan bilen Meňli gyz», «Garaja Oglan bilen ýaýla gözeli», «Garaja Oglan bilen Garagyz», «Garaja Oglan bilen Elip gelin» atly dessanlar döredilipdir. Bularyň köpüsi timarlanylýp, heniz hakyky dessan görnüşine girip bilmändir. Olarda wakalaryň beýany, şeýle hem olara gatnaşýan gahrymanlaryň keşbi örän ýöntem beýan edilýär. «Garaja Oglan bilen Meňli gyz» atly dessan şolaryň arasynda belli bir derejede kämil, çeper görnüşe giripdir.

Türkmenbaşy adyndaky Türkmenistan Milli golýazmalar institutynyň golýazmalar hazynasyndaky 571, 636, 1632 bukjalarynda şahyryň durmuşyna, döredijiligine degişli maglumatlar, 793 «B», «W» bukjalarda bolsa «Garajaoglan» atly dessanyň iki sany golýazma nusgalary, 8688-nji bukjada şygrylar ýygyndysy saklanýar. Bu dessan aýratyn kitap görnüşinde neşir edilip, okyjylara ýetirildi.¹

Garajaoglanyň döreden eserleri kätipler tarapyndan doly ýazga geçirilmändir. Şahyryň goşgulary ozanlar, bagşylar tarapyndan aýdym edilip aýdylyp, nesilden nesle geçip, biziň gün-

¹ Garajaoglan. Aşgabat, TMGI, 1997 ý.

lerimize gelip ýetipdir. Bu ýörelge häzirem dowam edýär. Şonuň üçinem onuň edebi mirasynyň möçberini kesgitlemek kyn. Her halda edebiýatşynaslar şahyryň eserleriniň hata geçen nusgalaryny aýyl-saýyl edip, onuň belli bir derejede möçberini anyklapdyrlar. Häzirki hasaplamalara görä, Garajaoglanyň dört-baş ýüz goşgusy bolupdyr diýlip aýdylýar.

Nusgawy edebiýatymyzyň taryhynda özboluşly edebi ugur, ýol-ýörelge döredip, geljek nesillere baý edebi miras goýup giden şahyrlar barmak basyp sanardan kän. Olar türkmen edebiýatynyň ösüş taryhynyň umumy akabasyna eýeren hem bol-salar, biri-birlerini gaýtalamandyrlar. Many-mazmuny, keşpleri olaryň hersi özüçe ussatlyk bilen çeper beýan etmegi, özboluşly bir baý, şahyrana dünýäni döretmegi başarypdyrlar. Garajaoglan hem şolaryň biri bolmaly.

Garajaoglanyň döredijiliginde türkmen durmuşynyň köp taraplary, adamzat ýaşayşynyň dürli meseleleri barada pikir ýöredilýär. Şahyryň goşgulary birnäçe mowzuklary öz içine alyp, olarda şahyrana pikir-duýgular, ýaşayş baradaky düýpli oýlanmalar, syýasy-jemgyýetçilik garaýyşlar, dürli öwüt-nesihatlar, taryplamalar, her hili gözel keşpler, tebigat gözelligi beýan edilýär. Ata Watana, ene topraga, il-güne dahylly çyn ýürekdən çykýan mähirli hem gyzgyn söýgi bolsa şol mowzuklaryň ählisiniň özeni bolup durýar. Has sadalaşdyrylyp aýdylanda, Watana, adamzat gözelligine bolan belent söýgi şahyryň ähli goşgularyny bir sapaga düzýär.

Beýik seljuk döwleti synandan soňra, Türkmenistanda bütewi bir döwlet gurulmaýar. Halk dagynyk hem tozgun halda ýaşayar. Birnäçe kowumlar başga ýerlerde döwlet guran arkadaşlarynyň ýanyna göçüp gitmäge mejbur bolýar. Bu ýagdaý ýurduň syýasy-ykdysady ýagdaýynyň, halkyň gün-güzeranynyň pese düşmegine getirýär. Garajaoglan ýurduň başyna düşen şeýle agyr ýagdaýdan dynmagyň ýollaryny agtarýar.

Türkmeniň ýaşayşynyň rowaçlanmagyny, gadymkylar ýaly güýçli döwlete eýe bolmagyny isleýär. Munuň üçin ilkinji nobatda türkmen tire-taýpalarynyň mäkäm agzybirliğiniň, ýurtda bütewiligiň derwaýysdygyna Garajaoglan göz ýetirýär. Ine, şonuň üçin şahyr бүтін өмүр боýы өз dogduk diýaryny başynyň täji hasaplap, adamlary elmydama agzybirlige, dost-doganlyga, birek-birege sarpa goýmaga, birek-biregiň gadyr-gymmatyny bilmäge, birek-biregi hormatlamaga çagyrypdyr. Baryp dört ýüz ýyla golaý mundan öň şahyr oguz nesliniň bir jan, bir ten bolup ýaşamagyny, rysgallarynyň bir bolmagyny, bir saçakdan duz-çörek iýmeklerini arzuw edipdir:

Kadyr Möwlam, bir dilegim bar senden,
Artdyr biziň şöhratymyz, şanymyz.
Altmyş gardaş bolsak mährem eneden,
Bir supraga el uzatsak barymyz.

Goşgynyň dowamynda şahyr külli oguz iliniň bir döwlete jem bolmagynyň, oňa-da öz içinden biriniň baştutanlyk etmegini – Serdar bolmagyny isläpdir:

On başimiz awlagyny awlasa,
On başimiz baştutanlyk eýlese,
Otuzymyz misli aga söýlese,
Içimizde serdar bolsa birimiz.

Garajaoglan dostluga belent sarpa hem-de uly gadyr-gymmat goýupdyr. Ol hemmeleriň dost-dogan bolmagyny isläpdir:

Dosty bolan dostuň ýoluna bakar,
Dosta gidýän ýolda yzym bar meniň.

Şahyr adamlaryň arasynda dost-doganlygyň, agzybirligiň, gowy gatnaşyklaryň ýola goýulmagy üçin olaryň bir-birlerine hoşniýetli bolmaklary, ýagşylyk etmekleri gerek diýen pikiri öňe sürükdir:

Eliňden geldikçe sen eýlik eýle,
Hatyra tokunyp, ýykyjy bolma.

Garajaoglan ömür boýy öz dogduk diýaryny küýsäpdir, öz iline, öz tanyş-bilişlerine, dost-ýarlaryna, dogan-garyndaşlaryna gowuşmagy, olar bilen didarlaşmagy arzuw edipdir:

Galkdy däli köňül, isteýip ýurdy,
Gel diýdi, gideli biziň illere.
Gözüm ýaşy ýer ýüzüni büredi,
Sil oldy, gideli biziň illere.

Ýaş gaýdyşyp, garrylyk basmarlanda, ilinden aýra düşmegi şahyra has-da agyr degipdir:

Ne agyr bu ýat illeriň ölümi,
Ýol ber, ajal, men ilime baraýyn.

Her halda şeýle agyr hem kyn günleri başdan geçirse-de, şahyr ruhdan düşmändir, öz göwnüne teselli beripdir, geljege umytly garapdyr:

Gara gün ömri az bolar,
Gamlanma, köňül, gamlanma.

Göbek gany daman diýara gaýdyp gelmek arzuwy bilen ýaşan Garajaoglanyň ata Watana, ene topraga bolan belent hem gyzgyn söýgüsi onuň ähli mowzukda düzen goşgularyna siňip-

dir. Ol köplenç gojaman Köpetdagyň, gadymy Garagumyň gözel görnüşlerini ýatlaýar, baý ösümlik hem haýwanat dünýäsini göz önüne getirýär. Ýaýylyp ýatan ümmülmez ýaýlalar, gür tokaýa, bag-bakja bürenip oturan daglar, dereler, ol ýerlerde otlap ýören mallar, ýabany haýwanlar, guş-gumrular, zähmetsöýer çarwa illeri onuň gözüne diýseň yssy görünýär. Al-ýaşyl öwsüp oturan meýdanda öwüsýän mylaýym şemal, dürli gülleriň gözel görki, çeşmeleriň, guşlaryň şadyýan sesi onuň göwnüni göterýär:

Ýagmyr ýagar, elwan güller bitirer.
Ýel ösdükçe, gül ysyny getirer.
Sary çeçek topar-topar oturur.
Bezeler güllere çemeniň, daglar.

Şahyr säher ýeli bilen bolsa, ine, şeýle gürleşýär:

Menden salam aýdyň söýgüli ýara,
Perişan halyny sor, säher ýeli.
Bildir ahwalymy dostuma meniň,
Söwdüгим ne söýlä, sor, säher ýeli.

Sen säher ýelisiň, ösersiň ýakyn,
Dagytmä kākilin, önünde sagyn,
Erkeklen ýanynda barmakdan çekin,
Ýalňyzlykda bar-da sor, säher ýeli.

Umumylykda alanyňda, şahyryň goşgularynda tebigaty suratlandyrmaga uly orun berilmegi, onuň döredijiliginiň durmuşylygyny, dünýewiligini güýçlendiripdir. Şeýle hem şahyryň watansöýüjilige, ynsanperwerlige degişli oý-pikirlerini çeper hem täsirli suratlandyrmaga oňaly şert döredipdir.

Garajaoglanyň döredijiliginde az hem bolsa, öwüt-nesihat häsiýetinde ýazylan goşgular hem bar. Bu mowzugy teswirlemek babatda şahyr nusgawy edebiýatymyzyň gadym döwürlerden dowam edip gelen edebi ýörelgelerine eýeripdir. Ol goşgularynyň agramly bölegini yşk-söýgi mowzugyna bagyşlap, oňa döredijiliginiň agramyny bagyşlan bolsa-da, döwürdeşlerine, geljek nesillere öwüt-ündew bermegi-de unutmandyr. Muňa şahyryň «Dünýä dar bolmaz», «Açyjy bolma», «Ýola getirer» atly goşgularyny mysal görkezmek bolar:

Diňle saňa bir nesihat eýläýin,
Hatyrdan-köňülden geçiji bolma,
Ýigidiň başyna bir iş gelende,
Ony ýat illere açyjy bolma.

Ýoldaş bolma ýol bilmeýän ýolsuza,
Goňşy bolma söz aňmaýan dilsiz,
Köňül berme edepsiz, aňsyza,
Ahyr abraýyňa hile getirer.

Garajaoglanyň goşgularynyň köpüsi yşk-söýgä bagyşlanypdyr. Şahyr söýgini ýaşayşyň jadylaýjy güýji, durmuşyň bezegi hasaplaýar. Ynsan söýgüsiz ýaşap bilmeýär. Şu hakykatdan ugur alyp, ol söýgüni adamzat ýaşayşynda alnyp barylýan sogap işleriň biri hasaplaýar:

Ne biler gözeli söýmäni akmak?
Sogapdyr gözeliň ýüzüne bakmak.

Şahyr köp halatlarda söýgini, söýüp-söýülmäni, dünýewi gözelligi adamzat ýaşayşynyň bezegi, gymmatly baýlygy ha-

saplamak bilen çäklenmeýär. Ony ondan-da has giň many-mazmun, özboluşly pelsepe garaýyşlary bilen baýlaşdyrýar:

Äleme gözeller patyşa bolsa,
Oňa hyzmat eden gullar ynjarmy?
Pesden uçan daşdan daşa atylar,
Tolkuny zor bolsa, siller ynjarmy?

Garajaoglan goşgularynda ýaş ýigitdir gözel gyzyň keşbi sadadan çeper suratlandyrylýar. Aşyk hemişe ýaşlyk hyjuwy, juwanlyk joşguny bilen ýaşaýar. Ol hemişe gозellige, söýgüliniň görk-görmegine teşne:

Bir dāli köňlüm bar, gözelden geçmez,
Gözellerden doýmaz gözüm bar meniň.

Şahyr wasp edýän gözeliniň keşbini suratlandyrmakda meňzetmedir deňeşdirmäni jaýdar ulanýar. Onuň boý-syratyny, gözel görkünü, uz ýörişini tebigatyň dürli owadanlyklary, öwüşginleri bilen bezeyär:

Tawus guşy kibi göwsı nagyşly,
Gögerçin duruşly, kāklik ötüşli,
Awa goýberilen laçyn bakyşly,
Ber maňa bir gözel, köňlüm bereýin.

Garajaoglanyň wasp edýän gözeli özüniň umumy durkunyň, daş keşbiniň, ýüz-gözünüň, boý-syratynyň owadanlygy bilen dāl, eýsem ol beden sagdynlygy, gujur-gaýratlylygy, dogumlylygy, edenliligi, ruhy sagdynlygy bilen-de görenleri haýran edýär:

Gerdeni bir garyş, meňsiz bolmasyn,
Örän gözel bolsun, deňsiz bolmasyn,
Uzyn boýly bolsun, jansyz bolmasyn,
Ber maňa bir gözel, köňlüm bereýin.

Şahyr söýgini ýaşayşyň jadylaýjy güýji, durmuşyň bezegi
hasaplaýar. Ynsan onsuz ýaşap bilmeýär.

Görksüz maňa gurban, men-de gözele,
Jan söýer gözeli maldan zyýada.

Garajaoglanyň şahyrana dünýäsine ser salan wagtymyzda, ilkinji garaýyşda, onuň goşgularynyň halk aýdymalarynyň äheňinde ýazylandygy, olar bilen utgaşyp gidýändigini, şeýle hem nusgawy edebiýatymyzyň ýörelgelerine eýermekde hiç kimden pes oturmaýandygy duýulýar. Ikinjiden, onuň eserleri özgeleri gaýtalamayan baý, özboluşly şahyrana dünýäsi, inçeden nepis çeperçiligi, diliniň datlylygy, halk gepleşigine ýakynlygy, in esasy hem halkyň ruhuna, milliligine ýugrulanlygy bilen özünden öňki hem özünden soňky şahyrlardan tapawutlanýar. Ýene bir alamat. Şahyryň şygrylary erkinligi, erkin pikirliligi ündeýär. Ol syýasy we beýleki garaýyşlara baglanyp galybermeýär, köp babatlarda hiç kime bagly, elgarama bolman, erkin hereket edýär, erkin pikir ýöredýär. Ine, şu ýagdaý hem onuň şahyrana dünýäsine giň ýaýraw berýär. Galyberse, Garajaoglanyň goşgularynyň ählisiniň diýen ýaly ýaşlyga, juwanlyga mahsus hyjuwdyr joşguna, şatlykdyr şadyýanlyga, tämiz ruha ýugrulanlygy hem aýdylanlaryň üstüne goşmak bolar.

Garajaoglan tebigat hem adamzat gözelligini uly güýç, uly gudrat hem ruhy tämizlik hasaplaýar. Onuň özi hem şondan güýç-kuwwat alýar, gurbatlanýar. Şeýle ýörelgä eýerip, tebigat bilen ynsan gözelligini hakyky durkunda wasp edýär. Ol ýylyň

pasyllaryndaky gözel görnüşlerden ine-gana doýup bilmeýşi ýaly, adamlaryň nurana keşbiniň-de, olaryň pähim-paýhasynyň-da, dana sözleriniň-de ýesiri. «Ýagşynyň köňlünde kine az bolar» diýlişi ýaly, ol öýke-kine diýen zady bilmeýär.

Garajaoglan ynsan gözelligi, onuň belent mertebesi, mukaddes söýgüsi, il-ýurt, dostluk, agzybirlik, ahlak päkligi barada guraksy gürelemeýär. Ol her bir şygrynda adamyň inçe duýgularynyň taryna kakyp, durmuşa, ýaşayşa söýgi oýarýar, ony geçeni-geljegi ýatlap, tolgunmaga, hyjuwlanmaga, begenmäge, gynanmaga, mahlasý, çuňňur oýlanmaga mejbur edýär. Şahyryň goşgulary özüniň sadadan mylaýymlygy, ýeňil hem akgynly okalýanlygy, owazlylygy, mukamlylygy bilen köpleri imrindirýär. Onuň gözyetiminiň giňligi, pähim-paýhasa, pikire baýlygy, adama, adamzat gözelligine bolan mähirli hem gyzgyn çyn ýürekden çykýan söýgüsi okyjynyň kalbynda süýjüden-süýji arzuwlary oýarýar.

Garajaoglanyň täze açylan ter güllerden boglan çemene meňzeýän goşgulary dört asyra golaý wagt bäri solmany, könelmäni bilmän, halkyň dilinden düşmän gelipdir. Türkmeniň Altyn asyrynda onuň täze öwüşginler bilen baýlaşyp, Milli ruhy galkynyşy amala aşyrmakda, Altyn asyryň Altyn neslini döwrebap ruhda terbiýelemekde gymmatly ruhy hazyna bolup hyzmat etjekdigi şübhesizdir.

KAKAJAN ATAYEW,
professor.

MAZMUNY

Türkmenistanyň Ilkinji we Ömürlük Prezidenti Beýik Saparmyrat Türkmenbaşynyň «Mukaddes Ruhnama we Garajaoglanyň edebi mirasy umumyadamzat ruhy gymmatlyklarynyň ulgamynda» atly halkara ylmy maslahata gatnaşyjylara Gutlagy.....	5
Goşgular	9
<i>Kakajan Ataýew</i> , Garajaoglan hem onuň edebi mirasy	190

Garajaoglan

Tehredaktor S. Abaýew
Çeperçilik redaktory A. Muhammedow
Korrektor Z. Abdyllaýewa

Çap etmäge rugsat edildi 21.04.2006 ý.

Ölçeği 60x84 $\frac{1}{16}$.

Çap kagyzy 12,75.

Ofset kagyzy.

Ofset çap usuly.

Nusgasy 5 000 sany.

Bahasy ylalaşyk boýunça.

Sargyt №1152.

A-28024

Türkmenistanyň milli medeniýet «Miras» merkezi,
744000, Aşgabat, Beýik Saparmyrat Türkmenbaşy şaýoly, 18.

Türkmen döwlet neşirýat gullugy,
744004, Aşgabat, 1995-nji (öňki Galkynyş) köçesi, 20.

Türkmenistanyň Metbugat merkezinde çap edildi.